

& mille milia hoim criminis dānare: qui nescit an speciali sedis ap-
 ca, aut alias legitime obtēta uenia, id agāt noiatissimæ dux illæ p-
 uincia, aut cōsuetudine iuste firmata. Male pfecto aplicam audi
 uit instructionē, qua in pari negotio monet, dices Romanis: Is qui
 manducat, nō manducantē nō spernat, & qui nō manducat, man-
 ducantē nō iudicat. Fit autē in his & uicinis puincijs qd̄ subsecu-
 tus adiecit Ap̄l̄us: Qui manducat, dño non manducat, & gratias agit deo.
 Hic scilicet q̄ abstinēdi gratiam ei deus impartit, ille super indultu
 ta sibi pmissione. In hoc acuti mōtis gymnasium sabbatis illis abstinē-
 nent etiam studētes diuitum filij: Nūquid ob hoc eis licebit alios
 iudicare studētes, qui in dioecesi indulta pmissione utuntur abstinē-
 mo illis sabbatis carnis uesci cogit, liberum cuiq̄ est quod libet
 agere. Dixerunt autē expertissimi uiri, moribus & diuinorū peritia
 præfulgentes: p̄niciosam esse in omni arte uel doctrina assertionē
 audacē & extremā, maxime ubi obseruatio cōmunis obnitit ob-
 uiaq̄. Fit etē sapius, & per eiusmodi generales, publicas, duras,
 & strictiores enūciatōes præsertim in rebus nō certissimis, qbus
 dicit, uerbi gratia (ut hic Faber audacissime scripsit) Omnes præla-
 ti qui pmittunt carnis uesci sabbatis illis, stulti sunt & delinquit,
 omnesq̄ eorū subditi uescientes peccant, nequaquā eruant homines
 à luto peccatorū. Quod insuper censet Faber, insanam esse eiuſmo-
 di indultū carniū etiam representationē & c. ingenuē fateor eos, q
 per eam licētiam putant significari, beatā puerperā instar alia: cū
 acerbis parturitiuis doloribus, illisq̄ ita fuisse uiribus exhaustā ac
 attenuatā, ut egreterit ficet cætera nouis restaurari & cibus & fo-
 mētis, insane delirare. At talis infidelitas certe nō ascendit in corda
 piorū fidelium, q nō ignorant sanctarū illā sanctā matrē, neq̄ cum
 labore in utero circumtulisse benedictū eius fructū, neq̄ dolore i pe-
 perisse, uel quocūq̄ mō ob partū fuisse defatigatā, uerū potius mira-
 ris cœlestiū cōsolationū beneficijs exultasse. Viderit itaq̄ Faber,
 quo actus spiritū sic præsumpsit meliores se dānare in re tam an-
 tiquā: sic etē quodā loco scribit doctor Petrus Paludanus: In sabbatō
 to à carnis abstinēre iubet decretum, quod consuetudine abro-
 gatum est in multis locis, & in Francia à natiuitate usq̄ ad purifica-
 tionem. Et paulopost: In puincia & Lombardia in aliquibus terri-

Libr. iij. sen-
 tē. distincti.
 xv. questio.
 iij. articu. iij.

non abstinent à carnibus, scilicet diebus sabbati, sic ille.
 Sic legi debet qd̄ pastoribus dixerūt angeli: Gloria in altissimis
 Deo, & in terra pax, in hominibus bona uoluntas. Prop. 91.
 Schismaicam hanc assertionem suam Faber comprobat inquis-
 ens, quoniam in græcis ita scriptum inuenit codicibus. Non equi-
 dem sum, qui ualeam de græcorum lingua, uel codicibus sententi-
 am dicere, qui græce non sum imbutus. Audeo tamen asserere, ue-
 risimile haudquaquā esse, in uetustis & correctis græcorum exēpla-
 ribus ita scriptum haberitum q̄ linguæ illius doctores, ut Orige-
 nes, Chryostomus, aliq̄; complures latini item qui linguam illā
 nō ignorarunt, ut Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, legūt &
 scribunt ut habent latina uolumina. Tum & potissimū, q̄ quicq̄
 hic aduersus Ecclesiæ lectionē oblatret ipse Faber, oratio illa quā
 præsumpsit introducere, scilicet: In terra pax, in hominibus bona
 uoluntas, ineptum reddit sensum. Vult etē ille, angelos tria optasse
 tribus, unum deo in altissimis: Alterum, id est, pax, terræ: & homi-
 ni tertium, quod est bona uoluntas, quasi ipsum terræ elementum
 pacis comprecatā per beatos spiritus sit capax & susceptiuum, &
 cum dicitur: Et in terra pax hominibus bonæ uoluntatis, aliud per
 terram intelligatur q̄ hominum multitudo quæ terram incolit, ut
 per metonymiam positum continens pro cōtēto sit. Vtrunq̄ autē
 tem cogitasse, est cum Origene insanire, qui super illo Ezechiel
 .xiiij. Terra cum peccauerit mihi ut præuaricetur & c. somnauit
 accipiendum esse ibi terram, p̄ ipso elemēto sup̄ quo illic absurdis-
 sima cōcepit, quæ literis infeliciter satis ad nos usq̄ puenit, qui-
 bus in eo accedere omnino uideret Faber, q̄ distribuēs hoc in lo-
 q̄ solli cōpetere possunt homini, pacē uidelicet & uoluntatē bo-
 nam, hoc relinquit homini, illud terrę impartitus ē, quasi illis ange-
 lorum loquelis, aliud sit nomine terræ, & aliud nomine hominū ac-
 cipiendū, quod Origene planē est confouere deliramēta. Dicere
 igitur angelos, qui Christi pastoribus recentissimā nunciabāt nati-
 uitatē, unū ex tribus, id est, pacem, terræ exoptasse, & aliud hoim
 generi, scilicet bonā uoluntatē, quasi (ut dictū est) per uocabulū ter-
 ræ aliud sit intelligendū, & aliud per nomen hominibus, plane esse
 erroneum decernendum est. Facti ergo p̄niteat Fabrum, quo nō
 reformidauit (ut i alijs p̄negit) eccliam inscitie aut iaduerrētie

Cōsuetatio
 S

Homil. 4. sup̄
 per Ezechie.

reprehendere. q̄ ubi etiā cōpertū illi certo fuisset in antiq̄s gr̄æcō
rū libris inueniri q̄d asserit, quin & ita b. Lucā originaliter scripsit
secti humilis si pius eccl̄iæ latinæ fuisset filius, quā uno oīm cōsen-
su sec̄ legere uidebat: nō debuerat odiosam hm̄ōi depromere edi-
tis libris nouitatē, qua nullo p̄sus fructu totā eccl̄iam taxat, quasi
plus un⁹ Faber sapiat q̄ uniuersus reliquus mūd⁹. Q̄ aut̄ ex quo
illud p̄sumpsit, & simul in negocijs Magdalenar. & filiar. b. Ana-
næ, cōtra eccl̄iæ cōes traditiōes scribere, in humilitate & p̄a pieta-
te ac sana doctrina profecerit, utinā uel mōrē et̄ perpēdat.

Prop. 92.
Cap. 3

¶ Popul⁹ simplex quin lege Moseos nullius erat sectæ, facile do-
ctrinā meliōrē capebat, & ad eā melius afficiebat q̄ qui alicuius
erant sectæ, ut puta Pharisiarum uel Essætorum, uerendū est ne
idem nostris quoq̄; temporibus accidat.

Cōfutatatio
T

¶ Sacrorū ordinū Augustini, Benedicti, Francisci, & ceterorum
p̄batorū inimicū (ubicūq̄; opportunū putat offendisse locū) sese mō-
strat Faber. At falsissimū eē cōstat ex dictis antea q̄d hic repetit
Vbi Pharisæos per scripturas ostēdimus fuisse sc̄tōs Nicodemū,
Gamalielē, & Paulū, in lege Moȳsi doct̄issimos uiros: q̄q̄; obser-
uātia illa Pharisæor. (quē admodū & Nazaror. & Rechabitarū)
suapte natura eos intelligentiores elogor. deī reddebat, qui pie
secundū eā uidebat. Q̄ aut̄ sub Ch̄i cōtingerit lege cōsimile peni-
tus: nullus nō uidet peritor. nisi cuius mētis oculos obscurauit as-
fectio praua. Notissimū et̄m reputamus ex fidelibus historijs, sū-
mos ab eccl̄iæ pueritia hucusq̄; in diuinay. s̄ræ; peritā uiros, parti-
culariū sub oīm ch̄ristianor. generali religionū (quas & impie & im-
pudēter sectas Faber uocitat) professores extitisse, & ap̄d gr̄æcos
& ap̄d latinos. Aut nobis offerat ipse Faber q̄s possim⁹ iure añpo-
nere, vbi cā, beatissimis eccl̄iæ magistris Basilio, Gregorio Nazā-
zeno, Cirillo, Hieronymo, Augustino, Gregorio magno, uener-
abilis Bedæ, Bernardo, Anselmo, Thomæ Aquinat. & Bonauētū
rē. Odio sane eiusmōdi religionū factitiay. turbat⁹ Faber cecutitū

Prop. 93.
Cap. 4

¶ Christus à Iordane recessit suscepto in Iordane baptis-
mo: nō Ioannis in aqua solū, sed etiam suo in spiritu sancto.

Cōfutatatio

¶ Errorem hunc ex superioribus confutatū reliquimus.

Prop. 94
Cap. 1

¶ Ex hoc Ch̄i vbo, uinū nouū in utres nouos mittendū ē, indica-
tur doctrinā nouam, q̄ doctrinā gratiæ, doctrinā spiritus, nouis

uas, id est mentibus, non ueteri doctrina (hanc autem uoco quæ
ex humano sensu est) imbutis, esse committendam,

¶ Q̄ si cui piā ueteri disciplina imbuto cōmittat noua, illū nō pro-
tinus eē admittere, sed dicere ueterē quæ est humani sensus melio-
rē esse: humanū iudicādo diuinū, immo diuino melius.

¶ Adeo stulta sunt hoim iudicia, ut humana diuinis longe p̄ferat
rant, & haud scio an tempora nostra hac labē careant, faciat Iesu
benignitas ut cito purgentur, & omnes hæc celestem ambrosiam ut
num semper nouum, uinū euangelicum bibant.

¶ Quis hæc Iacobi dogmata maturius appendēs, nō uehementer
admirat: q̄b⁹ asserit imbutū disciplinis humanis, quæ .s. diuinæ nō
sunt: nō esse uas aptū cui diuinæ cōmittant, q̄si doctrinæ Ch̄i seu
euāgelicæ artes liberales aduersent. Quid inopinabilius euomere
poterat hō iste? quid magis proprijs actiōibus cōtrariū? Porro ip̄e
cū mentē suā cumulatissime refert gr̄amatica, logica, phisica, ar-
ithmetica, geometricis, cæterisq̄; (quæ humani sunt sensus) disci-
plinis haberet, quæ magisterio numeris, lineis, figuris, & alijs ar-
tū illar. instrumentis: p̄æ cæteris, etiā edisserens aut agitās diuina,
mirā artificio & inuētōibus usus est. Qd̄ probat p̄ eū picta & nu-
merata in scriptis B. Dionisit, & cuiusdā Raymūdi Lulli. Cū inq̄
ita esset ueteri, ut ait, refertus omnigena disciplina: nō secti indignū
nō credit, qui uinū biberet nouū, sed ut qui iā se nouo plenū opi-
naret cæteros docendo theologiā illud propinaret, non iudicauit
extraneū, at qui nō euomuerat uetera quæ uocant q̄n aggressus est
nouis p̄fundis, & q̄d alijs non obuenit: seipsum p̄ se potauit. Quip̄
pe qui nō dignatus est ab hoīe institui, sat sibi esse credidit ut archa-
na quæq̄; scripturar. alijs fidelius & doctius posset explanare: q̄
linguar. peritiā quæ ad gr̄amaticā pertinet, haberet & philosophi-
am. Nō d̄; buit profecto ampliori gaudere prerogatiua q̄ Paulin⁹
ille presbyter, q̄ Hieronymo per epistolā (nūcio Ambrosio fra-
tre quodā) req̄rebat: posset ne absq̄; hoīe p̄ceptore sacrar. intelli-
gentiā cōsequi s̄rātū. Cui inter multa rīdens b. pater Hieronym⁹,
ita ait. Hæc à me perstricta sunt breuiter, ut intelligeres te in scrip-
turis sacris sine præuio & mōstrante, semitā nō posse ingredi. Te a-
ceo de gr̄amaticis & rhetoricis, philosophis, geometricis &c. Sea-
quit. Ad minores artes ueniā, & quæ nō tam lingua q̄ manu admi-

Prop. 95.

Prop. 96

Cōfutatatio
V

Epist. quæ p̄
totius Biblię
p̄logo illi p̄g-
mitat cap. 6.

Hora. epist. 2

nistrant. Agricola, cementarii, fabri metallorū, lignorumq; ca-
fores, lanarū quoq; & fullones, & ceteri qui variā supellectilē &
utilia opuscula fabricāt: absq; doctore esse nō possunt quod cupiūt
X Quod medicorū est promittūt medici, tractant fabrilia fabri, sola
scriptura ars est, quā sibi passim oēs uēdicant &c. sic Hieronymus.
Quis precor possit æquo animo ferre, Iacobū Fabrū (qui contra
hanc diui Hieronymi sententiā, nullo mōstrante sacratū ingressus
est semitā s̄farū, solis artū liberaliū suffultus auxilijs) iam decerne-
re, illas cui libet potius fuit eum dēto esse, ne diuinas probe capiat
quod indignū profecto fuit eum scribere: cū sit manifeste falsum.
Certū est em̄ p̄cellentes ecclēsiæ doctores priusq; diuinorū eloquio
rū campū excolēdū intrarēt: eiusmōi humanarū disciplinarū tra-
ditioibus plurimū ualuisse. Vnde & libris de doctrina Christiana
& scriptis contra Crestoniū grāmaticū, Donatistā uarie monstrat
Augustinus, artes illas cui libet theologo doctori aut esse necessa-
rias, aut maxime cōducibiles. Sūt etem̄ ancillæ, quas ip̄a misit dei
sapiētia ut uocaret ad arcē. Quo dubio procul uigiliātus quis rele-
get quæ hic Faber locutus est: eo insipientius cēsusse probabit illū
Dicit em̄ theologiā nō posse cōmitti nisi uasis nouis, id est mētibus
quæ nō fuerit ueteri disciplina, hoc est humana imbutæ. soli ergo
illiterati capaces erūt theologiæ: illi tantū uasa noua erūt, & nō se
se considerauit homo seductus. Docere ille debuerat nos, qui nā
illi fuerūt qui eruditi pri⁹ in philosophicis disciplinis accepto diui-
næ sapientiæ uimō p̄tulerūt (uti asserit) diuinis humana. Hoc certe
minime ille posset, q. s. eo ipso q; quis in humanis q̄tūis peritus,
notitiā sacrarū s̄arū accepisset, illas nihilifaciens, plus solito priores
magnificaret. Nemp̄ mō simplr cōtrario accidit, ut ex communi
oim cōceptiōe & certa experiētia notū est. Nō em̄ habet (sicut di-
ci solet) scientia inimicū, p̄ter ignorantē, neq; sperni solet uinū eūā
gelicæ doctrinæ: nisi ab eis qui nihil de illo gustauerint. Hoibus
aut qui eiusmōi maxime esserūt humanas artes, gustato uero spū
desipit ois caro. Et hec clare docuit Ap̄llus, Corinthijs scribēdo di-
cens: Animalis hō nō percipit ea quæ sunt spūs dei, stultitia em̄ est
illi, & nō potest intelligere, Improbabile igitur omnino est dicere
hominī ueteri disciplina imbuto si cōmittatur noua, eam mox reij-
cere ipsum, & dicere ueterē meliorē, &c. cū ut dictū est nouā p̄ce-

parte opt. 4.
parte ope. 6.

Prouer. 2.

I. Corin. 2.

perint innumeri & poetæ & philosophi. Quod deniq; nescire se dicit
Faber, an nostra tempora hac labe careant, hoc est humanarū
studijs literarū: cupitq; nos illis carere: hostē nequam manifestat
philosophiæ: cuius diuitijs tam sustarcinatus euasit, citra quā the-
ologus (ut præmissum est) homo esse nequit.

¶ Mulierē peccatricē, cuius cōuersionē Lucas septimo cap. refert: **Prop. 97.**
alij Mariā Magdalenā, quæ dño ministrabat à Galilæa, esse dicūt: **Cap. 7.**
alij Mariam sororē Marthæ. Nos uero cū antiquis ex euāgelista
putamus innominatam, & etiam aliam fuisse.

¶ En uides hoīem pertinaciter cōceptæ semel opinatiōi adherere
cū antiq; ait, nos &c. & sapere noluit cū b. Augusti, & Grego. ca-
terisq; oibus qui sunt eos secuti sacris doctōribus, qui perlectis an-
tiq; hac super difficultate oibus literis, quas neq; secū, neq; cū
euāgelica ueritate cōguere uiderūt, tandē adiuuātē grā dei recte
intellerūt & tradiderūt ecclesiæ, qd uno spū credit & retinet. A
qua discrepando, Faber uere seipsum & impium & schismaticum
præstitit: super quo alibi plus satis est dictum.

Consutatio

¶ Quod dominū sequimur, non est nostra uoluntas, licet nostra uo-
luntas contraria non sit: sed dei uoluntas eiusq; uocatio. **Prop. 98.**
Cap. 9.

¶ Error iste iam crebro in præcedentibus refutatus est: & cōsimi
liter ille qui sequitur, ad idem attinens rei argumentum. **Consutatio**

¶ Quod aliqui dederant operā uitæ spirituali, id non fuerat sua uo-
luntas: etsi deo id uolenti concors eorum esset uoluntas. Stultum
igitur est derelicta illa ita alteram sectatos, suæ uoluntati tribuere,
ut postea dominum sequi possint cum uoluerint. **Prop. 99**

¶ Vnica est sapientiā uera, ea facere quæ deus mandat, & humana
diuinis nō addere, quæ addita, nihil perfectiōis addunt, sed potius
ut aqua uino meracissimo adiecta imperficiunt. **Prop. 100**
Cap. 11.

¶ Ideo cōsulto nō lauit prius dñs, ut ostēderet in lege dei instituti-
ones humanas eē nihil p̄cedēdas, etsi specie honestatis p̄ se ferāt. **Prop. 101.**

¶ Quare etiā & q̄ specie pietatis, deuotiōis, ac religiōis alterius, q̄
q̄ per ybū dei posita sit: supplendū est, nihil si sunt pendēda. **Prop. 102**

¶ Per hæc Iacobi dogmata facile est cuiq; uidere, q̄tū ille iuribus
tribuat humanis, q̄tū regulis sanctorū patrū Basilij, Augustini, Be-
nedicti, Francisci, quarū meminisse totiens eius nos urgēt impieta-
tes. Non hic p̄pe loquit in parabolis aut prouerbijs: palā scripta
Dd 2

Consutatio

omniū damnat hominē: retinet duntaxat dei uerbū, hoc est, sanctā bī-
 bliā, reliqua oīa nihil pēdē da decernit quantalibet prætedant ho-
 nestatē, religionē, aut pietatē, æquitatē uel Relegat itaq; hō un? Pa-
 ber à Chřianoz politia (sicut in superioribus dicebat) summoz pōi-
 ficū, & ecclesiā decreta quæcūq; & imperatorz leges, ac oīm prin-
 cipantiū cōstitutōes. Iam nullæ ecclīæ uel epōz synodi, nullæ res
 gum ordinatōes: uim aliqūā, si Iacobi sequi uelimus (ut cupit ipse)
 theologia, in se habere certū uidebit, uni uult Chři deferendū esse
 Euāgelio. Et nō uidet miser & temerarius hō, p ipm Euāgelii p-
 feſſoribus suis oides decies esse mandatū, ut dictis politiaz regenti-
 um laicā & ecclesiasticā, oēs humiliter audiant, in his quæ diuinæ
 nō fuerint aduersa legi, neq; cōsiderat quia sic definit, se & sua oīa
 dānat scripta: se in quā, qd diuina temerādo, sua (q̄ humana eē, ipm
 necesse est recognoscere) p̄sumpsit ill' ad hęcere. Illa uero qm̄ euā-
 geliū nō sunt, sed in plurimis (ut p̄missum nō sel' extitit) uim euāge-
 lio inſerūt, illi cōtradictū aut discrepāt. Cæterz q̄ rumore populari
 mouent, audiētes annis superioribus Iacobū Fabrū summū eē theo-
 logoz, uix inter uiuētes parē habere, qd linguis loqueret nouis, qd
 oīa diuinæ legis penetraret secreta, reprehēderet Ecclesiæ doctoz
 res p̄cipuos, corrigeret bibliam, sacros taxaret Ecclesiæ ritus,
 noua oīa deniq; faceret: iam audiētes illū scripsisse, nihil ipēdendas
 summoz, mediōz, ac cæteroz Chři uicarioz, sed & uniuersalis ec-
 clesiæ sanctiōes, nihil faciēdas itidē iperatoz & regū leges ac iusti-
 ones, quid sunt dicturi, nisi qd in cōmuni uersat, puerbio. Qui ci-
 uo credit leuis est corde: qd; re uera mūdo miserabiliter imposue-
 rit, qd scripta qbus eiusmodi simplicibus & cuiusq; generis hoibus
 tradunt dogmata, in Chři ferēda nō sint Ecclesia, sed penitus sup-
 primēda & cōmittēda focis: Quis existimasset potuisse Iacobū sp-
 m̄nare, quia humana, hoc ē, homin studia labores & uigiliæ, diui-
 nis addita: illa imperficiūt, ut aqua uinū purū: cur ergo sua adiecit,
 si eius cōmentarij (breuitatis causa cæteros sanctos omittā) sacris li-
 teris nihil afferēt luminis, sed suū ex illis desumūt: ut alibi ipse cō-
 fessus est, & hic in subſtātia idē reiterat, quare calamū corripuit.
 Quāuis aut facer bibliæ textus p̄ admota sibi quorūcūq; scripta
 in se (ut sic loquar) nō p̄ficiat essentialiter: illius tñ pia & familiaris
 explanatio seu expositio p̄ cōmentarios, p̄ glossēmata, p̄ quæstio-

Eccles.

Z

num argumentis ad partem utraq; propōitis decisiōes, quibus
 cōcordiā & symphoniā mōstrant amicissimē habere scripturę par-
 tes, quæ prima apprehēsiōe secū putarent pugnare, cur nō dicerent
 diuino lucē afferre eloquio, hoc ē, obscuritate temota facere clarū
 & p̄uū esse lectoribus, qd in se & nudū, oīno clausum erat? Alioz
 quin cur in superioribus admisit Faber, doctrinā qua aperit seu pan-
 dit obscuraz sanctaz scripturaz intelligētia: clausus esse? Vnde ut
 citatū est, dixit dñs Phariseis & Scribis: Vñ uobis q̄ tulistis clauē
 sciæ &c. Idē autē oīo est sacroz textū aperire sensus & intelligē-
 tiā, oēs explanare uel exponere. Et qd id sit lumē afferre scripturaz
 inde cōuincit, qd p̄ Ecclesiasticū Sapia dixit: Qui elucidat me, uitam
 æternā habebūt. Quid est p̄cor elucidare scripturaz obscuritatē, nī
 si efficere ut explicatōe clarescat, & fiat lucidū ac transparentē mētū
 oculis, qd illis in explicatū nō lucebat: Et qm̄ doctoz istud esse de-
 bet p̄p̄riū munus ac officiū, ut itelligētia lumē ambiguis aut clau-
 sis uel obscuris dei eloquijs adiciant: idcirco de eis p̄ Danielē dñs
 dixit, Qui docti fuerūt, fulgebūt quasi splendor firmamētū, & qd
 iustitiā erudiūt multos, quasi stellæ in p̄petuas æternitates. Dicere
 autē cōmentarios uel expositiōes seu explicatōes euāgelij nō asser-
 re illi lumē, sed cōtra, p̄ se notū ē in falsitate, & oīm peritorū iudicio
 ac ueritati aduersum. Et licet catholice explanatōes sui roboris ac
 autoritatis uim ab ipsa sancta defumant scriptura, ut p̄te cui cōsen-
 tite glossēmata oīa atq; cōmētarios quoscūq; necesse ē, p̄resq; ob-
 scuras, p̄ alias quæ claræ sunt aperiri, cōgruū existat. nō tñ per hoc
 tñ, uerū & p̄ ipsas liberaliū artū & moralis philosophię traditiōes
 fieri oportet, qd em̄ in illis nō esset uel mediocriter institutus: minū
 me ad doctoz theologiæ exercēdas functiōes foret idoneus.

¶ In nulla lege uident cōspiratōes, societates, sodalitatesq; p̄bande
 quatenus ad sectā ueniūt, & iam sectā faciūt. A deo ut Paulus sub
 noie suo & sub noie Petri, sectas horruerit, Et paulo post: Et certe
 Petrus in Clemēte, dicit institutionē malā, quæ qd aliud est qd hu-
 mana dogmata: sodalitates, q̄ quid etiā aliud sunt q̄ societates ad se-
 ctas, ut Pharisæoz & Sadduceoz: cōsuetudinē prauā, colloquia
 nō bona, & humanas p̄sumptiōes, causas esse ut uolūtas & diuinū
 cōsiliū nos lateat. Sic primo libro in quibus: Voluntas & cōsiliū dei
 latuit homines multis ex causis, pro institutione malā, p̄ sodalitati

Matth. 24.
& Lucæ. 11

Eccle. 24.

Dani. 12

120p. 103
Cap. 12

Cōfutatō

bus pessimis, pro consuetudine nequam, pro colloquijs nō bonis, pro p̄sumptionibus minus rectis.

A Longam hic cōtexit Faber dictionē, ut quasi principis Ap̄loz Petri autoritate (quam ut ait Clemēs literaz monumētis tradidit) munitus: patrū (ut sēpius diximus) Augustini, Benedicti, Francisci, & similū religione s̄disperdat aut euellat de terra potētius. Quē uero p̄tineant ad causam istam, id ē, illis sacris aduersent ordinibus uerba eiusmodi, etiā si B. Petri essent, de se satis liquet: nihil sane profus ad rem attinent, nō etiā fuerunt regulz illoz patrum, institutiones malz: sed omniū optimaz, nō pessimaz sodalitates, nequā aduataz cōsuetudine, aut colloquijs nō bonis, uel p̄sumptōibus nō rectis. Quoz duntaxat in citatis p̄ Fabrum ex Petro (uti credit) uerbis fit mētio. Verz sanctz societates cōferētes. Quin autē in eiusmodi uerbis ad cōsouendū cōceptum p̄peram odiū in factitias religiones, nō nihil conducēs offendisse Faber sese opinatus, homilia per q̄ pulchra (sicut eius appendēti uerba facile occurrit) p̄secutus est dicens: Petrus in Clemēte dicit: Institutionē malam, quaz qd aliud est q̄ humana dogmata: sodalitates, quaz qd aliud etiam sunt q̄ societates ad sc̄ctas, ut Pharis̄oz & Sadduc̄oz: &c. Iusta tritūna pōderent Iacobi conatus lectores, & paruo negotio uidebunt, q̄ inique iudicauerit, per ordinem illoz sacroz Augustini, Benedicti, Francisci, & consimiliū erectiones, euangelicaz detrahitū fuisse legi. Ceterz ne gloriaret in immensum & excederet semetip̄m legēs in primo (ut ait Clemētis libro dixisse Petrum &c. nosse ille debuerat eccliam libros illos decē itinerarij (ut illum q̄ disputatōis Petri inscribit) non p̄basse, sed (q̄ in illis erronea nō pauca figmēta & futilia post iustū eorū examē cōperta fuere) decreuisse eorū dem autōre beatum Clementē grauissimū & minime fabulosum uirum haudquaquē extitisse. Hinc inter apocrypha scripta, illa olim cōnumerauit, ut est in illo solenni uoluminis decretorum patrum, capi. sancta Romana. Nullo igit fortior armorū genere factus est Iacobus, pugnās cōtra sanctos religionum sub Christianoz uniuersali p̄fessione institutos ordines, sermone quē ex apocryphis cōduxit, Regulaz etiā beatorum Augustini, Benedicti, & Francisci, nō continent somnia fabulosa, aut scripturaz quoquo pa

Distinct. 17

dissentan eas traditiōes, sed pias, iustas, ac religiosissimas. Quaz certe stabu nt aduersus Fabrum in dei iudicio, qui eis neruis oibus ubi q̄ dero gat, nisi super ea & ceteris impietatibus suis p̄nitentiā am egerit cōdignam, quod illi p̄stare dignetur qui uenit uocare peccatores ad p̄nitentiā Christus, Amen.

¶ Omnis timor seruilis est nobis prohibitus. Et post multa, eodem tamen cap. Luc. Timor quo quis ne saluetur, & ad regnum p̄teritum est sempiternum, excutiendus est. Et rursum: Excute ergo hanc stultum timorem.

¶ Hęc plene fuerunt in superioribus reiecta scripturaz & sanctorum testimonijs, quibus & hęc adhiēda putauit ex p̄cipuo ecclie magistro Augustino: ille etiā q̄dā loco sic docet: Si uolumus animos ad recte uiuēdum frigidos & pigros, christianis exhortatōibus excitare & accēdere, si iam Christiani sunt, & recte uiuere negligūt, uerberentur terroribus, & p̄miorū laudibus erigant. Hęc Augustinus & Ap̄lus: Sciētes (inqt Corinthijs) timorē dñi hoibus suademus, & p̄miserat dicens: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisq̄ p̄pria corporis, prout gessit, siue bonum siue malum. Ecce palam hominibus Ap̄lus: timorē a terrorem p̄ponit suppliciorum, quere seruilis est. Iacobus uero Faber ait: Omnis timor seruilis, est nobis phibitus. Quod qdē asseritum propter hęc Apli uerba, plerazq̄ alia prius in hūc citata sinē, plane censemus hęreticum.

¶ Pulchra scilicet & bella sunt hęc iudicia quaz auaritiā & ambitiones ad æqualitatem redigunt, & uoluptates dissipant, quaz lia fere sunt iudicia seculi, quaz ob pecuniā dominia aut uoluptates plurima contingunt, quaz neq̄ Dei est facere, neq̄ sanctorum uirorum. Attamen stupidus ille uolebat ut dominus quasi iudex auaritiæ utriusq̄, illius scilicet & fratris eius, iuberet satisfieri auaritiæ suæ.

¶ Contorquens Faber illud Luc. xij. Ait autē ei, scilicet Christo, quidā de turba Magister dic fratri meo, ut diuidat mecū hęc hereditatem. At ille dixit ei. Homo quis me cōstituit iudicē aut diuisorē super uos, dixitq̄ ad illos: Videte & caute ab omni auaritiā, quaz hic annotauimus inter alia scripsit Quibus imprimis ridet ac spretui habet hominum iudicia, quibus ad æqualitatem redigunt auaritiā,

Lucz. 9

¶ Prop. 104

Cōfutatō

B

Lib. de natu.
& gra. ca. 93.
par. op. 6.

2. Cor. 5

¶ Prop. 105

Cōfutatō

C

ambitiones &c. quod qua potuerit modestia ipse uiderit. Aequi certe oino & rationi cōsentaneū est ad æqualitatē excessum quē cūq; redigere, siue ad auaritiā spectet materiā, siue ambitionis, aut uoluptatis. eos itaq; qui ad hoc iudicijs incubunt iuriū perit, ut uirtia quæq; ad æq̄litate redigant, à Fabro taxari aut rideri: nō uideo culpa posse carere. Pulchra ait & bella sunt hæc iudicia &c. quæ certū est ironice ab eo & cogitata esse & lris mandata. Super quo iudices aduersus Fabrū (si sua ut dicit credant interesse) tuant inuicia propria. Nos autē pro theologico respectu quod nobis occurrit eloquimur: Illicitū uidelicet omnino Iacobo & cui libet eē, ita in totum iudicia damnare sæculi, siue ob pecuniā, siue ob uoluntatem obuenant. Quāuis em̄ in eis obeundis iniquitates & obliuationes admittant non pauca: ipsa tamen non ideo ex se mala esse existimandū uenit, sicuti in superioribus iam monstratū est. Alioquin non dixisset per sanctum David dominus: Beati qui custodiunt iudiciū, & faciunt iustitiam in omni tempore. Nam & scimus Salomonē maximopere cōmendatū, q̄ etiam inter mulieres duas illas meretrices, quarum alteram super infantis morte iniuste ledere moliebat altera: rectū tulerit iudicium. Porro cū prius dixisset: Afferte gladiū, & diuidite infantē uiuū in duas partes, & date dimidiā partē uni, & dimidiā partē alteri: maluisse q̄ mater pro priū perdere natū, q̄ ut in eius oculis crudeliter necaret, dicēs. Obsecro dñe, date illi infantē uiuū (aut uabat quippe illa serio fuisse regem locutū) & nolite interficere eū: quo uerbo satis inuit se ueraciter matrē pueruli eē, & nō alterā, q̄ nulla pietate cōmota dicebat: nec mihi, nec tibi, s; diuidat. Sententiā iccirco dicēs Salomō ait: Date huic infantē uiuū, & nō occidat, hæc est em̄ mater eius, seq̄ tur in textu. Audiuit itaq; omnis Israhel iudiciū q̄ iudicasset rex & timuerūt regem, uidentes sapientiam dei esse in eo ad faciendū iudicium. & merito quidē cōfessus est populus dei sapientiā directū fuisse regē suū ad faciendū iudiciū, quoniam per eundē Salomonem ipsa postmodū proclamauit dicēs. Per me reges regnāt, & legum cōditores iusta decernunt, per me principes imperāt, & potetates decernūt iustitiam. Hæc paulo productus ideo sum profectus: q̄ uel sola iustificat, quæ hic Iacobus ridere ac redarguere uelut illicita ausus est: & ita quæ antea super hoc iudiciō: forensiū

Psalm. 107.
3. Reg. 3.

Proter. 3

D

negocio producta per nos fuere, plane corroborant. Neq; existit met Faber errorē suū minimū coloris inde posse habere: q̄ alteri fratrū responderit Chr̄s. O hō, q̄s me constituit iudicē aut diuisorē supra uos: prout manifeste tradit hoc sup̄ loco doctores sancti Vnde & in toto dānans ipse dñs auaritiā, dicendo, Videte & caute ab omni auaritia: hoc nō ad fratrē qui p̄focibat illum inquitens: Magister dic, id est iube fratrem meo, ut diuidat mecū hæreditatem, dixit: sed ad ap̄los suos & discipulos, cunctosq; qui aderant. Cur autē noluerit id dñs agere, q̄d ut fieret forsā iustū erat: non siluerūt catholi scriptores multi. At satis fuerit pro cōpendio audire beatū Ambrosiū, sup̄ eo loco differetē, ita em̄ ait. Bene terrena declinat: q̄ propter diuina descenderat. Nec iudex esse dignatus esse & arbiter facultatū, uiuorū, habēs mortuorūq; iudiciū, arbitriūq; mentorū. Nō ergo quid petas, sed à quo postules intuentum est, me maioribus intentū animo putes minoribus obstrepentū, unde nō immerito refutatur hic frater: q̄ dispensatorē celestium gestiebat corruptibilibus occupare: cū inter fratres patrimoniu non iudex medius, sed pietas debeat sequētra diuidere. sic Ambrosius. Non ergo culpauit aut dānauit Chr̄s, q̄ ille aduersus fratrē (qui ut p̄sumit sancti inique aut hæreditatis partitionē disterebat: aut alias circa eā fratrē cōquerentē grauabat) postulabat: Verū q̄ hoc à non cōpetente iudice: q̄ scilicet non uenerat ministrari, sed ministrare: nō in causarū molestijs, sed in sp̄ualibus animarū curis. Nā & postmodū declarauit se secūdū assumptā nostrā naturā, in his quæ terrenorū cōcernunt administrationē, nullā prorsus accepisse potestatis executionē. Regnū (inquit) meū nō ē de hoc mūdo: & si ex mūdo hoc esset regnū meū ministri mei utiq; decertarēt ut nō traderer Iudeis. Nūc autē regnū meū nō ē hinc. Et licet ipse dñs potuisset reculantē fratrē, uel iubēdo, aut qbus ei collibisset modis, adigere ut iuste cū fratre sese gereret: noluit t̄, occupatis in sp̄ualibus sb̄b̄s exēplū, ut illa (nisi eos necessitas ad hoc officij urgeat: aut puocet charitas) nō intermittat, p̄temporalū dirimēdis causis, q̄d etiā ap̄tus Corinthios docuit, ut epl̄a primæ ad eos capite sexto uisum est. ¶ Quod reducere ab errore, nequaq; tuū est: sed dñi benignitas, p̄ qua quisq; inuentio. Quod respiciscis non tuum est, sed domini tui in ecclesiam inductio & angelorum,

Matth. 20

Iohan. 9.

1. Prop. 106
Cap. 15

Ee

Cōfutatō

E Erronea in fide hæc asserta esse in superioribus nō semel ostendimus. Fatemur autē dei misericordix solius esse: q̄ peccator ut ab errore auertatur ac peccatis, pulsatur, excitatur, & euocatur, sicut pater ex Psalmistæ uerbo quo ait. Deus meus: misericordia eius pueniet me. Vocantē uero deū audire, pulsanti cordis aperire ostiū, & obtēperare monenti, si nō esset hoīs simul & dei: nō diceret sc̄t̄s Dauid. Et misericordia ei⁹ subsequē me, neq̄ de⁹ p̄ lohā nē. Sio ad ostiū & pulso: si quis audierit uocē meā, ecce arbitriū libertatē euertit: innuit, & ad huc apertius, subdens, & aperuerit ianuā: intrabo ad illū, & cenabo cū illo, & ipse mecū. Si profecto p̄ctōris ista respiciētia, solius esset dei, & nō etiā hoīs: q̄ libere hæbet deo obedire excitanti, uocanti, & adiuuare parato si uelit: & si nolit, minime cogi de lege potest: Nō diceret per Salomonē peccatoribus deus: Cōuertimini ad correptionē meā: en proferā uobis sp̄m meū, & ostendā uobis uerba mea. nolentibus aut uocātem & sp̄m suū offerentē audire: nequaq̄ diceret. Quia uocaui & renuistis: extendi manū meā, & nō fuit q̄ aspiceret de sp̄s istis omne cōsiliū meū, & increpationes meas nō lexistis: ego q̄q̄ in interitū uestro ridebo. His paucis cōstat indubie hæreticū eē asserere: respiciētia seu cōuersionē p̄ctōris nō esse illius, sed solius dei.

Prop. 107

Si peccator id attendat, q̄ scilicet dei sit cōuersio peccatoris, et non sua uere respiciēs et solius dei semp gloria attendēs, et in eo se confidens, et nunq̄ in se suā iustitia: Maius gaudiū est in celo super uno tali peccatore sic respiciente, q̄ super noagintanouem iustis qui suā iustitiā fidem, neq̄ putant se p̄nitentiā egere. De talibus etiā iustis hæc parabola proponitur.

Prop. 108

Non tr̄ dico, quin deus talibus iustis, qui, si iustitiæ suæ fidit: putantes se p̄nitentiā nō egere) sit futurus propitijs, sed q̄ super illis qui nihil in se unq̄ confidunt: q̄ uis etiam tum primū respiciant magis gaudent angeli, testimonio hic Saluatoris, q̄ super istis. Vident enim illos q̄ istos futuros sibi similiores: et ad maiorem gloriam superueniente illa dei benignitate euehendos.

Prop. 109

Abitror angelos quātūcūq̄ sint gloria et maiestate sublimes, nihil sibi, sed oīa deo tribuere. Nil mirū ego si super talibus gaudent angeli: q̄ in hoc ipso sunt sibi similiores.

Cōfutatō

F En et hic nouā nos docere theologiā p̄seuerat Faber: aut potius

pro uera sacri textus huius parabolæ sententiā, in carthis depinxit manifestos secundū theologiā errores, et q̄d literæ sacrę plane aduersatur. Porrò si uerū ille scripsit: Ch̄s hoies uere hypocritas superbos et p̄sumptuos iustos decernit, dū ait. Ita dico uobis, gaudiū erit in celo corā angelis dei super uno peccatore p̄nitentiā agente, q̄ sup noagintanouē iustis, ait Faber. Parabola hæc intelligitur, nō de his q̄ uere sunt respiciētes: sed de his q̄ apparēt iusti in sua, si iustitia fide ntes, et nō uidet p̄sumptione cæcatus hō: q̄ impossibile est cuiq̄ peccata remitti, nisi ueraciter et citra oēm fictiōnē respuerit, propria scilicet scelera detestās propter deū, et propens in postea dei obseruare mādāta, crimina omnia declinando. Deus em̄ cor ituetur. hinc nō potest p̄ hypocritam aut quomodo libet irrideri. Quē igitur nō uere peccator p̄nitet, quod est qui non respicit ueraciter: non à peccatis purgatur quicq̄ foris agat uerum potius noua ueteribus addit peccata. Quō igitur etiam modo nō uere p̄nitētes, sed scelerosos fictos et simulatos iustos diceret deus iustus iudex? At q̄ hoc in articulo absurdissimē deliret Faber, asserēs uidelicet q̄ nomine iustis nō ueraciter respicientes (ad q̄d sequitur eos hypocritas, et ut dixi peccatis plenos adhuc esse) Ch̄s intellexit: Hinc inuitabiliter liquet q̄d adiecit ille dicēs. Qui nō indigent p̄nitentiā. De quibus alibi dixit: Nō ueni uocare iustos ad p̄nitentiā, q̄ scilicet nō sunt p̄ peccata à me longe positi: sed mecū p̄ grām manent, mea p̄cepta p̄ uiribus obseruantes, sed ueni uocare peccatores ad p̄nitentiā, hoc est ut p̄ p̄nitentiā actū cū sit longe à peccatoribus salus, ad me de regione longinqua reuertant. Qui ergo nō habent crimina in cōscientijs, sed dei acceptā seruant grām: cū deo manent, quia dicente Iohanne. Quia manet in charitate, in deo manet, et deus in eo. Suntq̄ illi uere iusti, de quibus hic loquitur Ch̄stus. neq̄ etiā hoc Ch̄sti uerbū, q̄ nō indigent p̄nitentiā, curatiua scilicet, sed tr̄ cōseruatiua, cōmēntariū recipit Iacobi, quo errore facundo ait. Nō indigēt, id est sese nō indigere p̄sumūt. Porrò Ch̄s ut asserimus cū eccl̄e doctorib⁹ de uere iustis loquitur. Qd si nesciat intelligere Iacobus quē admodū plus angeli gaudeant sup uno p̄ctōre p̄nitentiā agente, hoc est à dei inimicis, q̄bus p̄ditiole cū p̄is æterni iniuria seipm̄ dediderāt ad eundem patrē suppliciter redeuntī, q̄ sup noagintanouem iustis

Gala. 6.

G

Lucæ. 9.

Psal. 118

I. Iohan. 3.

H

stis qui nō indigent pccnitiētia, id est qui nō sunt p peccatū capita
 leā deo elongati; pergat dñi uerba per Lucā eodē capite. 15. exar-
 ta legendo, at non ut huc usq; legit & relegit; maturius uolo appē-
 dat quæ continuo post parabolas de ouibus centum & dragma in-
 uenta subiungit in nominatissima alia de filio prodigo ad hoc atti-
 nentia negociū, quæ dñs tradidit, hoc siquidē angelorū gaudiū su-
 p peccatore pccnitiētia agēte illic ipse Chrs̄s proposuit publicanis
 peccatoribus & pharisæis, melioris uero indolis hoibus q̄ aderant,
 insinuaui, nō obscure referēdū q̄ cū pditionis ille filius fuisset, in se
 reuerfus, dicēs. Quāti mēcēnarij in domo patris mei abūdāt pani-
 bus: ego autē hic fame pereō, surgā & ibo ad patrē meū, & dicā ei,
 &c. (Ecce rursum in pctōre, ad respiscendū libertatē arbitrij) &
 surgēs, uenit ad patrē suū, &c. Sequitur. Dixitq; ei filius. Pater, pec-
 caui in cœlū & corā te: iā nō sum dignus uocari filius tuus. Mox di-
 xit p̄ ad seruos suos: cito p̄ferte stolā primā, & induite illū: & date
 annulū in manū eius, & calcamēta in pedes eius; & adducite uitu-
 lū saginatū & occidite, & manducemus, & epulemur: quia hic filius
 meus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuētus est, & cœperūt
 epulari. Erat autē filius eius senior, q̄ scilicet à patre p pctm̄ nō dis-
 cesserat, in agro, q̄ cū appropinquaret domui, audiuit symphoniā,
 & chorū, &c. & interrogauit unū de seruis patris sui qd̄ hæc eēt.
 Isq; dixit illi: frater tuus uenit, & occidit p̄ tuos uitulū saginatū
 q̄ saluū illū recepit. Indignātū autē illi & nolētū introire, patriq; qui
 egressus rogare cœpit eū dicētī. Ecce tot annis seruo tibi: & nūq̄
 mādātū tuū p̄terui, &c. (En eorū typū iustorū, q̄ nō indigent pcc-
 nitiētia) sed postq̄ filius tuus hic q̄ deuorauit substantiā suā cū me-
 retricibus uenit (ecce peccatorē pccnitiēte) occidisti ei uitulū sagi-
 natū: Respōdit pius pater. Fili, tu semp̄ mecū es, & oia mea tua sūt
 epulari autē & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat,
 & reuixit; perierat, & inuētus est. Agedū si uigilanti cōsideratione
 qs̄ hæc ppendat: nō sine animi lætitiā cognosceret, qd̄ noluit Iacob
 bus huc usq; intelligere, uidelicet, quē admodum in cœlis speciale
 gaudiū est angelis oibusq; sc̄tis, accidētale tñ: de uiuificatusq; pec-
 catoris cōuersione, q̄ nō habet de his q̄ semp̄ cū patre fuerunt ma-
 nētēs, q̄ nunq̄ mādātū eius p̄terierunt. Et istud cū sit experiētia ci-
 uili notissimū; mirum quō Iacobus usque adeo rerū quas cernit o-

Lucæ. 15.

culis obliuiscitur, ut scripturas male torqueat: nesciens alioq̄ illas
 haurire ueros q̄ grati sint ei sensus: quāti q̄ iā referata sunt, nihil a-
 mbilium, nihil minus abstrusum. Rursum & absurdē nō parū à res-
 cto deuiat Faber dū ait, nō negare se quin cū eis qs̄ iustos, sed non
 uere, &c. dicit: propitius sit futurus deus: At q̄ angeli sup pctōri-
 bus q̄ ueraciter pccnitiētia agūt, nihil suæ retribuetes iustitiæ (su-
 cut nec ipsi angeli) maius gaudiū habent: q̄ sup eos quos fabrica-
 uit iustos, cū sint, ut dictum est, dupliciter pctōres: quāti ut inquit, illi
 angelis similiores quo ad hoc funt. Nepe haud secus iusti ueraciter
 in terris militantes & regnātes in cœlo. Deo quod illius est tribu-
 unt, & creaturæ. Reddunt utiq; deo qd̄ dei est: & naturæ qd̄ illius
 diuino munere est, nec sunt aliud hæc Fabri dogmata q̄ deliramē-
 ta quæ dā. Iusti etē de qbus loquitur nunq̄ à deo misericordīā cō-
 secuturi sunt: nec illis in aternā propitius fiet, nisi ueraciter respu-
 erint. Deo tribuentes qd̄ ille iustit. Indignissima sunt ergo q̄ legan-
 tur Fabrilis hæc, & p̄sertim q̄ addit ueracitētes ad maiore
 gloriā euehēdos, &c. qd̄ manifestā claudit hæresim. Fit etē ex il-
 lo q̄ sine supueniēte grā dei & uera respiscētia saluabunt scelerosi,
 q̄ sunt hypocritæ, q̄ asserto nihil magis impiū et aduersum scriptu-
 ris dici posset. Recte tñ illud ex Iacobi dictis consequitur.

¶ Lazarus olim in mūdo paup, opē à diuite malo petebat, & ei ne-
 gata ē: Diues nūc petit à Lazaro, & ei q̄p̄ denegat. Ille p̄petuo cū
 angelis ē lætatur, iste cū demōnib⁹ forte etiā p̄petuo cruciandus.

¶ In his Iacobi uerbis id dātaxat reprobamus, q̄ dicēs, iste cū dæ-
 monibus forte, &c. in dubiū reuocat, reprobamus sit ille diues nec-
 ne. Cū autē ab oibus sacris doctoribus & ecclesia, malus etiā nūc di-
 ues appellet: q̄ Chrs̄s facinora ei atq; flagitia q̄ ad auaritiā, supbia,
 luxū & inhumanitatē retulerit, & in illis mortuū uitijs delatū in in-
 fernū fuisse: unde fit ut sup eiusmodi scelerib⁹ haud egerit pccni-
 tiētia: q̄ unica uia c̄ adultis ad deū redēdit: infidelitatis oīno ē dubi-
 tare, utrū fuerit p̄scitus, an ad aternā p̄destinatus bona, si profecto
 moriēs ad saluādoz p̄tineret nec: minime in scriptura malus dī-
 ceret, sed uere bonus esset. Habet autē autoritas: quāti q̄ dubitat in fi-
 de, infidelis est. Sup hac autē diuitis sorte multa deprōp̄sit Fab-
 ber, utinā tam feliciter q̄ loquaciter: quæ pro amata breuitate stu-
 debimus paucis confutare, ait itaq; exordiens.

Prop. 1101.
Cap. 16.Cōsultatio
K.In anti. etc. dē
hæreci. cap. 15.

Prop. III. ¶ Ut hic de diuite epulone illo non nihil repetam, si oino inficiaberis aias dānatoꝝ posse bonū optare alijs: id ex hoc loco cōcedas oportet apud in feros expiationū eē locū, quē nō pauci purgatorij appellāt: in q̄ ipse diues esset, quippe cū bonū ipse optare uideatur.

Cōfutatō ¶ Quādo p̄ hac & alia plurima q̄ audiemus cōuincere se putat Faber, di uitē illū epulonē locū inuenisse apud deū misericordie, hoc est de numero fuisse & se electoꝝ: hic uno breui sermone occuldenda est illi uia. Fatemur itaq̄ dānatos ipsos cū hoies tum dāmones bona oino uelle posse, hoc est q̄ de se honesta sunt aut de genere bonoꝝ, qd̄ inde probatur euidenter, q̄ Satanas ipse p̄ Pilati uxore procurauit pro uiribus apud illū Christi à morte liberationē: proponēs Christū iustū oino esse, & eā ob rem in Pilato futurę grandis scelus, si immeritū dānet. Nihil inquit Pilato p̄ mulierē callidissimus sophista diabolus: quasi rectus foret uelut theologus bonus aut æquus cōsultor) nihil in quā ait tibi & iusto illi, Christū iustum testatur: quē si interficiendū Pilatus decreto pronunciet, nō leuise peccato, cōstrinxerit. En bonū atq̄ optimū, hoc est liberationē innocētis ab iniustissima nece, uult & promouet Satan. Dicat ergo Faber colligēs pro ipso: apud inferos locus expiatorius est: qd̄ esse dicit, Dāmonū illū principē in purgatorio fuisse. Id illi autē cū oibus fidelibus inficiamus, nō em̄ ut recte qs̄ agat: sat est rectū oportet arari. At qui meminisse debuerat Faber, eoꝝ q̄ olim ipm̄ Aristoteles docuerat: ubi monstrat, aliud esse iusta agere, aliud iuste. Ait em̄ & recte quidē, eā q̄ à uirtutibus fiunt, nō iuste aut tēperate agūt, si sint iusta aut tēperata: sed si & agens sic sese habens agat: Prius quidem si sciens, deinde si eligens propter ipsa: hoc est propter finē debitū, & hoc sane nulli cōpetere dānatoꝝ potest, quoz̄ irreparabiliter puerſa à deo est intentio, ut nihil in iustū finē ultimū qui deus est, referant, est q̄ hic quod tēto fertur sermone: qm̄ non meremur nominibus, sed aduerbijs: qd̄ fieri iubet deus dicēs, Qd̄ iustū est, iuste exequere. Iustissimū ergo uoluit Satan & procurauit, absolutionē scilicet Christi, At qd̄ id iniustissime agebat, q̄a ut generis hoim̄ redemptionē impediret, quā tadē p̄sentit illius morte iusti futurā: nō inde cōmendabilis, sed bis culpandus, q̄a scilicet optimo pessime utitur, qd̄ omnibus dānatis inæqualiter tamen est propriū, ita ergo & anima improbi diuitis suoꝝ uoluit salutē fratrum

ll. z. ethic. ca. 4. primi trac.

Deut. 10

rum procurare: quod omnino bonū est, sed qm̄ non ob dei gloriā sed ne sibi contingeret eorū damnatione deterius, cui causam se de disse tunc teste cōscientia uidebat: id non recte egit. Falsus igitur suo paralogismo pueriliter fuit Iacobus, cogitans fieri ex eo q̄ bonū uoluit anima illa, nō p̄petuo esse damnatā. Porrō q̄ philosophie moralis uel prima gustatū rudimenta: non se sincerent talibus conuersionibus tā incaute circūueniri, cum cuiq̄ appareant inualidae. Quando igitur posset Iacobus p̄ istiusmodi sophismata saluare dānam epulonem uel satanam?

¶ Ex eo erat p̄p̄lo epulo diues ille, q̄ sacrificijs & purificationib⁹ satisfaciebat p̄ctō: siue, ut pleriq̄ dicūt, reatu atq̄ culpe, etsi nō p̄negā. ¶ Ex hoc Abraham uerbo ad diuitē, Tu uero cruciaris: cōstat quia p̄cna non erat illi dimissa, q̄ si culpā satisfecerat cū diues & splendidus esset, sed non p̄cna: sacrificia em̄ p̄cna non adiuuebant, sed reatum culpam uē purgabant, & satisfaciebant peccato: apud deum autem nullum malum manet inultū) restabat profecto ei sola satisfactio p̄cnae quam in flamma exolebat.

¶ Quē tenebrōse hic desipuerit Faber, q̄ putat à spū dei sese edoctū fuisse, & ob id quasi q̄ sup̄ senes intelligeret, aggressus est oia resp̄hendere, noua cūcta facere, q̄s nō plane uidet. Quid est (mihiquies) in quo eū tā misere deuiasse p̄dicās? Itud p̄fecto est, qm̄ credidit & mundū p̄sumpsit docere: peccata quoad culpam p̄ sacrificia & purificationes remitti seu deleri sine penitentia, hoc unū est em̄ quod manifeste non solū hereticū est, quia legi naturali, diuinæ, ac humanæ contrariū: uerū quoq̄ & inopinabile, nepe uenia non datur, nisi correcto. Quis, p̄cor, culpā alteri cōdonaret, quā ille nō relinquit, sed p̄sistit in ea? Mirū quippe est, q̄ cū in p̄sentia sit, ut de poterat Iacobus, ne in tā nebulosum prolaberetur errorē, plene instruit illud nesciuerit animaduertere. Sciens em̄ ipsius epulonis anima, unicū ueniā p̄ctōꝝ quoad culpā remediū eē penitentia cū misericordia dei, dixit patri Abraham. Si qs̄ ex mortuis ierit ad eos, scilicet qnq̄ fratres meos, penitentia agēt, ecce nō dixit, sacrificia immobilant, aut uterit purificationibus: qm̄ frustra omnino sacrificabat homo, nisi p̄ penitentia q̄ culpā p̄cnae prius remissionē impetraret, qd̄ a p̄te p̄ Esaiam declarauit dominus. Item p̄ Hieremiam, rursum p̄ Amos, ceterosq̄ p̄phetas dum ait, Sacrificia, holocausta, oblatio

Prop. 112.

Prop. 113.

Cōfutatō
N

Esai. 1.
Hier. 6.
Amos. 4.

nes ac festiuitatū ritus sese nō acceptatur; sed potius illa oīa ab omni
nari: q̄ prius q̄ illa offerret. p̄ceniētīā nō agebant de sceleribus suis:
is: & merito quidē. Alioquin prius respiceret dñs ad Abel mune
ra: q̄ ad ipsius offerētis dignitatē. Dictum est autē. Respexit dñs ad
Abel & ad munera eius. Vnde & p̄ Michēā prophetā scribi fecit
deus hæc uerba. Quid dignū offerā dñs? Curuabo genu deo ex
celso: Nunquid offerā holocaustomata & uitulos anniculos? Nū
quid placari potest dñs in milibus arietū: in multis milibus hir
corū pinguū? Nunquid dabo primogenitū meū pro scelere meo?
fructū uentris mei pro p̄c̄i o animæ meæ? Ad hæc autē quæ terribi
li uehementia sunt interrogata, sequitur dñi responsio. Indicabo tibi
o homo: quid sit bonū & quid dñs requirat à te, utiq; facere iu
diciū & diligere misericordiā, et sollicitū ābulare cū deo tuo. Hęc
ibi, quibus p̄ scripturas familia legunt cōplura, unde certo colligi
tur quod p̄missum est: uidelicet nullū hominis sacrificiū aut opus
q̄d cūq; deo gratū & ad uitā acceptatū esse, nisi prius p̄ p̄ceniētiam
am peccator illi recōcilietur. Peccatorq; autē p̄ceniēre est illa plāge
re ac odio persequi, & de cæterō ipsa nolle admittēre, qd̄ expressit
Michēas imō per eū dñs dicens. Indicabo tibi o homo quid sit bo
nū: quid dñs requirat à te, utiq; facere iudiciū, &c. Hinc dicebat
ap̄lus. Si nosmetipsos dñi iudicaremus: non utiq; iudicaremur, unde
fit e contrario, quēcunq; hominē damnandū: q̄ seipsum p̄ p̄ceniē
tiā nō iudicauerit. Proinde & p̄ Dauid dixit dñs. Nunquid mādu
cabo carnes tauroꝝ, &c. sequitur. Immo la deo sacrificiū laudis, &
redde altissimo uota tua. Per hæc plus satis puto cōstare qd̄ p̄scri
ptū est aduersus dogma Iacobi: quo ait, peccata quoad culpā sub
Moyſi lege p̄ sacrificia & purificatiōes remitti, & nō ipsos pecca
torū p̄cenas, quoz̄ opposita ad diametrū lex illa p̄tendit, & p̄ oīnia
protestatur, scilicet q̄ solo actu p̄ceniētīæ medio culpa deletur:
sicut Dauid significat, iniquis. Dixi cōfitebor aduersum me in in
iustitia meam dñs: & tu remisisti impietate peccati mei. Peccati cer
te impietas culpa ipsa est, quæ sola confessione tunc deo facta ad
uersum se, hoc est sese redarguendo & damnando, remittebatur,
quod est hominē semetipsum dñi iudicare, id est damnare q̄ perpe
rā egit. P̄cena uero remissa p̄ceniētīā culpæ debet: hostijs pro
p̄c̄i & sacrificijs ac purificationib; exoluebant, sicut & ieiunijs, ele

Gene. 4.
Mich. 6.

Psal. 49

Psal. 31.

mofynis, ac orationibus, uti & nūc. quod possit per apertas mōstrari
scripturas: quas omitto. Videat igit Faber quā erronee scripserit
peccata diuinitis abq; p̄ceniētīa quoad culpā remitti per sacrificia &
purificationes & quoad debitas p̄cenas per illa non remitti.
¶ Non nego Deum quibus uult simpliciter & p̄cenam & culpam
condonare: acceptatis pro satisfactione p̄cena eorum Christi Sal
uatoris p̄cenis: sicut scriptum est. Ipse autem uulneratus est propter
iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra, sed id maxime
post aduentum eius, & perfectissimam fidem ac fiduciam, & flam
mantem charitatem in eum habentibus.

¶ Hoc Iacobi dogma quo tradit, q̄ pro quorundā peccatorū debi
tis Deo p̄cenis ipse acceptet Christi p̄cenas, simpliciter, hoc est nulla
per hominē qui illas debebat facta solutione: in prioribus satis est re
probatū, ubi etiā q̄ hic generali errauit qd̄ hoc. Duo autē asserit hic
præter id qd̄ præcipuū est, minus recte. Primū q̄ non sic agit Deus
cū omnibus, hoc est nō acceptat Christi p̄cenas & mortē in quorū
cunq; peccatorū omnimodā solutionē: sed dū taxat nō nullorū: quod
nullatenus diuinæ cōpetit æquitati ac iustitiæ: quia uel illud faceret
Deus quibus fidē & nō alijs, in illis subsistēte causa, aut nulla, sed mere
gratis. Et cū ex Iacobi explanatione secundū nō p̄tendat: ait etiā hoc
solū fieri habentibus perfectissimā fidē: unde colligit quia si eiusdem
essent oēs perfectiōnis, cū omnib; Deus æqualiter ageret: Primū da
ri necesse est, scilicet quia hoc pro iusta fit causa, id est propter meri
ta habentū eiusmodi perfectissimā fidem & flammātē in Deū cha
ritatē. Quando autē certissimū theologis est, quod cūq; hominis iusti
meritū opus esse satisfactoriū seu p̄cenaꝝ peccatis debitaꝝ dīsolu
tiū: concludendū, quoniā non plus Deus illis q̄ alijs gratis et simpli
citer peccatorū condonat p̄cenas, quod & alia posset ratiocinatione
monstrari, quæ in hoc uim suam habet, quoniā quidē si Deus iudex
iustus perfectissimis hominibus simpliciter omnē peccatorū remittit
p̄cena: dignū omnino et æquū erit ut illis qui in perfectiōne se habe
bunt secundū proportionē aliquā minorem in ordine ad ipsos perfe
ctissimos, utpote in subdupla aut sesquialtera, secundū eandē de p̄c
na ipsa simpliciter & gratis remittat Deus. Per hoc igit euanescit Fa
bri inuentū. Alterq; uero quod impossibile in sup̄ asserimus ex eisdē
aperitur & firmatur medijs. Ait ergo plenariā illam p̄cenaꝝ remis

p̄p. 114

Esa. 53.

Cōfutatio

P

Ff

fiōne duntaxat Deum erogare illis, qui in fide, spe, & charitate con-
summati existunt. Cum igitur ad eiusmodi perfectionis gradū acce-
dat nemo, nisi summis uirtutum omnium & assiduis exercitiis & ope-
ribus, qui autem tales fuerint non pro se modo satisfacere prævalent:
uerg. & pro inferioribus, & quoniam hæc sunt in theologia cognita,
pertransio: concludens uix usquam solidum aliquid tradidisse Fa-
brum: quando ab his quæ docuerunt patres recedere præsumpsit.

Prop. 115 ¶ Sed dices: id, Sepultus est in inferno, indicat perpetuo damnatum
epulonem, uerum lectio præca non sic habet: quia id, in inferno, nõ
ad præcedens, sepultus est refertur: sed ad sequens: eleuans, ut sit sen-
sus. Et sepultus est: & cum in inferno eleuasset oculos suos & esset
in tormentis, uidit Abraham à longe.

Prop. 116 ¶ Abraham dicendo Fili, uerbo consolationis eum alloquitur: red-
dendo insuper causam præsentis supplicij, tanquam eum ad toleran-
tiam adhortaretur, neque ex uerbis Abraham intelligi potest, nisi tu
uero nunc cruciaris: ex quo non licet inferri perpetuo. Sed & illud
diuinitis, Miserere mei, quod est misericordiæ petentis; non uidetur
esse perpetuo damnatorum.

Cōfutatio ¶ Ad hæc Iacobi molimina, quib. q. diues ille nõ sit reprobis sua-
dere nitit, in primis dicendū, istud eius assertū nequaq. debere admit-
ti, tū q. nullus catholicor. doctor. hoc p̄sumpsit dicere: tū q. Chri
ex respicius relatione intētio est de medijs hominē instruere quibus
ad gloriā peruenit: quæ potissima censent, in mūdo pie uiuere & ma-
la patiēter sufferre, quæ admodū Lazarus, q. suscipit mala in uita sua,
Itē & simul de eis per quæ homo perpetuā cōmeret dānationē; quæ
sunt, absq. misericordiā & humanitate eē in proximos, & dies in bo-
nis ducere, unde & studiose uitā epulōis referet dñs, ait. Homo qui
dā erat diues, de quo intelligi illud Chri potest. Amē dico uobis, q. a
diues difficile intrabit in regnū cœlorū, & iterū dico uobis, Facilius
est camelū per forāmc acus trāsire: q. diuitem intrare in regnū cœlorū.
sequit. Qui induebat purpura et byssoet epulabat quidē splēdide, p.
quæ qualia intelligat ille flagitia cōtinue frequētasse; nõ est ignotū.
Præterea cū dicat Diues ille fuisse in tormētis, clare indicat litera: q.
cū reprobis partē haberet, de his nāq. quorū animæ in purgatiōis lo-
co p̄enas dāt debitas, minime dicit q. sunt in tormētis: estū acerba pa-
tiantur. Tenendū proinde firmiter cū ecclesia: illū ad numerū perti-

Math. 19.

nere dānatorū, neq. quis modo curandū quid in græcis legerit Faber
codicibus. Quod uero eundē noie filii, pater Abraham cōpellauerit
naturā prospicit, nõ religiōis imitationē, quæ admodū Christus ipse
cū sciret Iudā proditorē moribus diaboli & hostē suū capitalē: illū
tū alloquēs amicū uocat, dicēs. Amice, ad qd uenisti? Et hæc aperite
docent catholici scriptores: quos hic citare non opus est.

Math. 26.

¶ Cum fratres quinq. epulonis diuitis Iudæi essent, culpæ citra p̄ce-
nitentiā satisfacere poterāt, & cū diuites & potēs essent: nõ est ue-
ro ab similibus ipsos sacrificia & purificationis facere solitos fuisse nõ
tū p̄cna, cum non p̄cnerent satisfacere.

Prop. 117

¶ His uerbis plane exprimit Faber quæ præmissa sunt, Iudæos, siue
niā potuisse peccatorum citra p̄cnitentiā adipsi: & per sacrificia
ac purificationis non potuisse p̄cnam peccatis debitam redimere,
utrumq. autem istorum hæreticum esse monstratum est.

Cōfutatio

¶ Dicere diuitem illum non esse perpetuo damnatum, ad quod cre-
dendū maxime adduxit hoc euangelij, Et sepultus est in inferno:
non probe representatum paradoxum uideatur.

Prop. 118

¶ Ideo aut id iudicio Dei occulto relinquamus: aut sentiat quisque
quod sibi uideatur. Non tanti est ille: qui q. diu uixit & etiam post
mortem miser fuit, sola opinione diues, at re uera pauper: ut eius gra-
tia, controuersia suboriri debeat.

Prop. 119

¶ Eia belle concinnato hic nos sermone refouet Faber. Non est, in-
quit, diues uiuens & post obitū miser, tanti: ut eius causa cōtrouersia
suboriri debeat. Nos uult homo iste lenocinio uerborū stupidos effi-
cere: q. solus hæc hæreticā & quæ merā spirat singularitatē excitauit
controuersiam: & quibus potuit suasiōibus erigere fatēgit usq. adeo,
ut pro ea confirmanda alia adhuc euidentius hæretica fabricauerit
sup̄remissiōe culpæ: & debitas eis p̄cenas sub Iudæor. lege, ut ui-
sum est. Cum tamen fatetur seipsum potissimum, ut ita saperet fuis-
se permotum: q. id euangelij: Et sepultus est in inferno, non fuit pro
suo gustu probe representatū, hoc est existimauit ueterē interpre-
tem minus recte representatū, hoc est existimauit ueterē interpre-
tulisse: En quā ualidum habuit nouator Faber argumētum, ut ab
omnium catholicorum sententia desciceret. Mirum igitur, homi-
nē qui contentionem hanc odiosam ingenijs omnibus promouit
dicere, diuitem non tantū esse ut propter eū debeat cōtrouersia suboriri,

Cōfutatio
R

Si id indignū fuerat: cur hoc egit Faber? Non est (inquit) tanti diues &c. quasi de re aut iure illius ut patronus disseruerit. & non quæ sit reſta ſcripturæ quæ de diuite ipſo loquitur intelligentia: quā uult ut uelut paradoxū, id est dogma quoddā uel ſententia mirabilis aut inopinabilis & ſuper hominū iudiciū relinquat: libereq; ſit cuiq; id qd libere erit de ea ſapere. Iſtus modi autē Iacobi permiſſio, ſicuti ex ſuperiori bus conſtat: redargutione ſeueriori digna eſt, & omnino damnāda.

¶ 20p. 120
Ca. XVII

¶ Fides de qua toties domin⁹ dicit, Fides tua te ſaluū aut ſaluā fecit: non eſt credulitas ſolū, ſed cum credulitate pleniffima fiducia ſpesq; perfecta. Nam quid prohibet ut quis credat: & tamen diffidat?

¶ 20p. 121

¶ Hæc eſt fides uera & uiua, & à deo petēda: quippe quæ non à nobis, ſed ſolum de ſuper haberi poſſit.

Conſutatio

¶ Hæc ſuere in ſuperioribus reprobata: mōſtratumq; eſt non ſemel fidem in ſuſam eandem numero eſſe & unicā, ſiue fuerit cum charitate & ſpe, ſiue abſq; charitate. Probabile autē eſt, quoniam ſine in ſuſa ſpe non poſſit in hominis anima eſſe, quando quidē qui per deſperationis crimen ſpem in ſuſam perdit: non uidetur errore in fide periti

1. Cor. 13

naci (quo fides extinguit) carere. Cum ergo ex inſallibili ſancti Pauli uerbo, tria ſint dei dona, à ſeſe omnino diuerſa: fides, ſpes, & charitas: errat planē Faber dicens, Fidē de qua &c. non eſſe credulitatē ſolū, ſed credulitatē, fiduciam & ſpem. hoc enim perinde eſt, ac ſi diceret: Fides non ſolū fides eſt: ſed eſt fides & ſpes, quod eſt ſimpliciter hæc reticē ſine Iacobus & ſuiſta pro leuibus ducant. Si dixiſſet: Fides illa in ijs quibus ita loquebatur Chriſtus, non uacabat ſpe & fiducia, uerū ſimul iunctæ erant duæ uirtutes illæ, quæ etiā dei amore nõ creduntur caruiſſe, in ſic ad Chriſtū affectis: non carperemus eum. At cū pro ſua cogitatione noua unit quæ dei uolūtatē ſeparata ſunt: hoc nolumus tolerare. Præterea iam antea firmatū eſt, merita illa curati onum non eſſe attribuenda ipſi fidei habitui: ſed actui credulitatis, q non ſolius dei eſt, uerū & uoluntatis. Vnde etiā planē reſellitur qd ait tertio hic Iacobus, fidem illam non eſſe à nobis. Niſi dubio procul à nobis penderet: non dixiſſet Chriſtus cuidā, Si potes credere: omnia poſſibilia ſunt credenti. Rurſum ſi à nobis non eſſet fides, de qua loquitur Chriſtus, ut Iacobus ait: quomodo diceret illā habentibus, fides tua. Idem nimirum proſus eſt dicere, Fides tua te ſaluū fecit: & tua credulitas partim cauſā meritoria tuæ fuit ſalutis. Alio

Marci 9

quin haud dixiſſet ipſe Chriſtus Centurioni. Vade: & ſicut credidi ſi, fiat tibi. Per hæc palām ſit, Iacobū in omnibus hiſ ignorare proſus quæ de ſinitate præſumpſit.

Matth 8

¶ Quāq; gratia ſi omnia mādāta dei ſeruauerimus fecerimusq;, nõ eſt nobis de futura apud eum: nequaquā tamen eam operibus noſtris debitam eſſe credamus, noſtrum uel eſſe meritum.

¶ 20p. 122

¶ Abſit ut apud deum cogitemus ullum nobis tanq; debitū eſſe meritum: quantumcunq; pie, ſanctē, religioſeq; uixerimus.

¶ 20p. 123

¶ Chriſto q; nihil debere potuit: meritū eſſe potuit & eſt. & proinde in illo ſolo, non in noſtro merito: quod nullum eſt) ſidere debemus.

¶ 20p. 124

¶ Bellā ſeſe operā egiſſe opinatus eſt Faber, ubicunq; detraxit humanis operibus: quaſi Chriſti dñi noſtri iuriū protector miſſus eſt, illa uendicaturus. & haud ualuit appendere: quorū ſum eius officijs dæmon profpiceret. Quoniam autē eius in ſuperioribus iam deteximus mentem, quamq; ſint omnia hæc in fide erronea, rem perſtringētes præſentem, ſemel dicta non repetimus.

Conſutatio
T

¶ Quid eſt, Deſcendit hic, ſcilicet publicanus, iuſtificatus in domū ſuam ab illo ſcilicet phariſæo: ab illo, id eſt præ illo, pluſq; ille. Nam phariſæus deſcendit iuſtitia ſua iuſtus: publicanus uero iuſtificationē dei & gratiā iuſtus. & ideo magis iuſtificatus eſt illo, quanto iuſtitia dei maior eſt iuſtitia hominis, & cur hoc quia iſte ſe humiliauit: ille autem ſe exaltauit.

¶ 20p. 125

¶ Sed inquires, Si iſte deſcendit iuſtificatus præ illo: ergo uterq; deſcendit iuſtificatus, non inſicias eo infinitam dei bonitatē (quæ propter ſemetipſam iuſtificat indignos) etiā iuſtificationē ſuā ad phariſæum: ſed minorē ad illū q̄ ad publicanū, extendiſſe. Nam & magis huius quām illius orationem oratiſq; affectū acceptauit. Alioquin phariſæus & qui per eum reſententā, ſaluari ſua iuſtitia non poſſent, ut ſaluator ait. Niſi abundauerit iuſtitia ueſtra pluſquam ſcribarum & phariſæorum &c.

CAP. XVIII.

¶ 20p. 126

¶ Qui ergo ſaluant, omnes p gratiā ſaluant: ſed iſti grati, iſti ingrati.

¶ 20p. 127

¶ Ante paulo q̄ ad iſta quæ annotamus hic ueniſſet Iacobus: ſic p̄miſit ipſe & dixit. Phariſæus figurat oēs q̄ operibus ſuis confident, & ſe ex illis iuſtos eſſe, & de deo optime meritos credunt. Publican⁹ oēs q̄ operibus ſuis ut ſuis propriæq; iuſtitie nihil, ſed omnia gratiæ & bonitati dei tribuūt. Illi meritū ponunt: iſti non. Illi deū debitorē

Conſutatio
V

putant: & se minime. Isti contra, se debitores: & sic quidē debitores, ut nunq̄ possint debitis facere satis, sic Faber, Quantas aut̄ errorū te nebras hæc omnia eius dogmata in se cōpicent, & in semet pugnā tias: in diuinis cuiq̄ peritor; animaduertere difficile non est. At quoniam corū summā in superioribus crebro attigimus: carptim duntaxat hic sunt pauca refricanda, & breui quidē manu. Porro quod hic repetit præcipuū. Iacobus: iustitiā uidelicet unā esse hominis seu operis, quæ dei non est, & alterā in homine esse quæ sic dei est, q̄ nullatenus est hominis: somniū meq̄ esse monstratū est, & recte scripturaz intelligentiæ aduersum. dictūq̄ est fateri nos fidē, sp̄, & charitatē dici merito posse dei ob id iustitiā: q̄ eaz in animā infusione homo iustificatur, hoc est de iniusto & impio simpliciter iustus fit & pius, & quo eiusmodi in homine auxesim accipiūt ampliorē diuini illi habitus: eo iustior ipse fit, effectus tri ipsius iustificationis, charitati alcribendus est: quoniā citra illā, quāuis in homine sint reliquæ duæ, iniustus tamen manet. Diximus dein opera uirtutū moralium, in deū eoz donatorē lumine fidei ordinata: de lege: quā sua bonitate dedit hoī mini deus: suapte natura meritoria esse incrementi præfator; habitū fidei, spei, & charitatis: quando qui operat̄, peccati obicē non opponit. Et hæc opera delirando credit Faber & docet hominis esse, & non dei. Nēpe huiusmodi opera uirtutū, etiā ab homine (qui alias in peccato est) nō fiūt absq̄ dei gratia eiusq̄ cōcurso. & q̄q̄ homo quisp̄iā (exēpli causa) longo actū tēperatiā: uirtutis exercitio tēperatus moraliter dici uere possit: si tamen uitio auaritiæ aut inuidiæ crimina liter alio ue iret irritus: minime iustus dici debet. & de cæteris ita cēsendū est uirtutibus & uitis, Nemo enim iustus (ut dictū est) existit: qui q̄libet peccator; se cū gerit. Quæ aut̄ eiusmodi uirtutū operibus hominē sine dei gratia & diuinaz uirtutū infusione iustificari, ait Faber, quæ admodū de phariseo, q̄ uerē à deo per ipsa opera iustificatus est, confitetur, minus tamē q̄ publicanus: manifeste uerbo cōtrariatur apostoli, quo ait Corinthiis: Si linguis hominū loquar &c. Si distribuero in cibos pauper; oēs facultates meas, & si tradidero corpus meū ita ut ardeā: charitatē aut̄ nō habeā: nihil mihi prodest. Ex hoc fane beati Pauli testimōio heretica cōiungunt hæc oīa Iacobi asserta.

Deus phariseū qui se exalat, in suis confidēs operibus, deumq̄ sibi debitorē iudicabat, & se deo nihil debere, iustificauit & saluauit.

1. Cor. 13

X

2. Deus indignos iustificat.
 3. Deus orationē hominis superbientis & non pœnitētis exaudit.
 4. Deus ingratos saluat. & alia his similia. Quis, precor, theologū aliquando ita docentē audiuit: quāuis enim bona multa deus conferat indignis & ingratis: ut pote uitā & saculi munera cætera: inter quæ gratia uocationis & prouocatiōis ad pœnitentiā & esse uiuendū, numeratur, quæ hominibus iustis & iniustis cōmunia iuste possunt: gratiā tamē iustificationis nulli unq̄ impertiri nisi digno, nisi pœnitenti & sibi ipso. Convertimini (inquit) ad me: & ego cōuertar ad uos, & Christus absolutā protulit sententiā, Nisi pœnitentiā habueritis, oēs simul peribitis. Absurdissime igit̄ hic differit Faber, quæ profusus se se ignorare prodidit: q̄d profectō nō credidisset, nisi eius tenerē scripta. In eo aut̄ perniciosissime locutus est q̄ ait, Impœnitētes, i. uae gloriosos, p̄sumptos, indignos, & ingratos: qui (ut ait) phariseum repræsentantiā deo propter suā infinitā bonitatē, hoc est se metipsum, iustificari & saluari: licet minus aut inferiori gradu, q̄ publicanū, & qui significant per eū, q̄d ut plane hereticū censendū est. Porro dogma istud Iacobi legētes miseri qui dies suos amat̄ in bonos ptrahere: q̄d concipiēt aliud inde nisi q̄d in multoz iā est ore, nullū, s. hominē deū creasse ut eū pdat: sed q̄ oēs saluabit, et̄ minus hos q̄ illos, & ex hoc seduēt̄ sibi aiūt: Non peto ut sim in paradiso æqualis Iohanni baptista, aut Petro uel Paulo: sat mihi est q̄ cū eis regnē, quibus ipsis lōge inferior. Securus ergo q̄ tam bonus deus est (sicut ait theologus Faber) ut etiā peccatores absq̄ pœnitentiā sit in regnū suū propter semetipsum collocaturus: illud expectās, dū interi hic mor̄ talis uiuo, placetiā corpori sequar: p̄sentia magis cū futurorū quadā minutioe uolēs, q̄ hic me cruciādo illic excelsoi uideri. Hæc indubie aut cōsimilia procuratē diabolo cullibet occurrere p̄ Iacobi dogmata facillime possunt, & sic omnē pœnitentiæ actionē postponentes, & de dei impēta p̄sumētes bonitate, in omnibus uiuēt remissius, & tandē iusto dei iudicio reprobatos se se noua Fabri theologia (heusero) in supplicis agnoscēt. Cæter; qua possent cōcordia & pace simul in celo coniūgi faciōnes illæ: quæ altera doctore Fabro meritū ponit: altera negat: altera de se præsumens nihil se se deo debere autumat, Deum uero sibi debere multa: altera omnino contra, & sic opposito aguntur cogitatu huius partis homines, ut credant ne

Hierē 33
Ezech 18

Y

quāq̄ se posse deo pro debitis satisfacere. qui certe sic credit. Deum crudelem (quod uel opinari blasphemum est) iudicem decernit: qui hominē ad id quod ipse praestare nequit deuinctū tenet. Quonārum sum pacto Pharisaeus repraesentabit oēs qui operibus suis cōsident.

Math. 23

Z &c. quos sua iustitia, non Dei Iacobus asserit saluandos: cū certū sit id genus homines per Chrī parabolam: fatuis quinq; uirginibus designatos fuisse. Lampades enī lucētes per exteriora opera gestāt. At quā oleo charitatis (quae imperat in deū referri, quod fides agēdum monstrat) nō sunt iuncta, hoc est finistris intētionibus sic operante mouētur: ad dño in gērnū reprobātur. Illis siquidē dicit. Nescio uos. Nullo igitur potuit iure Iacobus Faber concipere & orbi scribere: Pharisaeum. s. (de quo tam studioso dñs suū praedicās euangeliū uoluit loqui) dei percepisse iustificationē, quod est ipsum asserere fuisse se saluatum: quod nullū catholicorū doctorū tradidisse puto. & praesertim cum tam uigilāter perditionis eius causam Christus exprimere uoluerit: subtingēs. Qui se humiliat exaltabitur: & qui se exaltat humiliabitur. Et ille nō, ut scribit Faber, pro salute orauit sua aut aliorū: sed se exaltans, & humilem despiciens poenitentem dixit. Gratias ago tibi domine: quod non sum sicut caeteri hominum, uelut etiam hic publicanus.

¶ 20p. 128 CA. XXI **¶** Dona quae à ludæis ad sui templi uel ornatū uel usus caeteros fiebant ut carea, argentea, aurea, gemata, & quaeq; preciosa quae tēplis appendebantur uota, populū deuotionem ac pietatē erant testātia, quibus similia nostris quoc; temporibus multis in templis uiuantur: sed illa istis ob id meliora: q̄ illa soli Deo offerebantur: ista aut aut raro aut nunq̄ deo offeruntur.

¶ 20p. 129 **¶** O bone Iesu uia & ueritas, libera ignorantiam nostram à mendacio maligni, & à faucibus rugientis praeparati ad escam, da sentire te esse liberatorem omnium. quia qui id sentiunt & ad unum se conuertunt: non tangit eos tormentum malitiā. O pura, o sancta, o uera religio te solum respicientium.

¶ 20p. 130 **¶** Anathemata illa, id est donaria, quae ornabant templum, scilicet synagogae, carpenda non erant, quia ut dictū est, soli Deo oblata erāt sacrataq;.

¶ 20p. 131 **¶** Vitinam nunc omnia corpori domini, quod est uerum Dei templum semper deo inhabitatum et ideo unicū sanctum sanctorum,

quod sacramentaliter in tēplis materialibus nobis relictuū est uisendū) apponerent. Illic enī deberēt oia anathemata. i. donaria, appendi illi soli deo uota reponi, Illic fides, fiducia, charitas, deuotio, pietas, adoratio exhiberi: quia sic errare nō cōtingit. at ibi q̄d scīa nulla uisunt. **¶** Si deuotione ducaris, & uelis sacrum donum offerēdo matris dei opē implorare aut apostoli, aut martyris, aut deniq; sancti cuiuspiā qui forte inferioris sit ordinis: pietas & amor te ante sanctū sanctorū cū tuo anathemate perducant: ibi adores, ibi opem implores, ibi oblatum relinquas aut suspendas tuum anathemata: rogādo regem glorię ut dignetur illos pro te audire. hec est Christianorum uia: quam qui sequuntur spiritu dei mōstrante non errant.

¶ 20p. 132

¶ Hęc spiritus qui omnes uult saluos fieri, dicere suadet & uult cordibus hominum esse impressa: ut omnes suam intelligant salutem. Et proinde ne forte aliter faciendo erretis, memēto te sententię Pauli ad Colossenses dicentis. Ne tetigeritis neq; gustaueritis neq; conuertaueritis. quae sunt omnia in interitum ipso usu secundum pracepta & doctrinas hominum, quae sunt rationem quidem habentia sapientię in superstitione & humilitate &c.

¶ 20p. 133

Ad Colos.

¶ Hęc omnia in derogationē uenerationis sanctorū euomendi Faber occasione accepit ex hoc beati Lucāe uerbo. Et quibusdam diebus centibus Chō. s. de tēplo, q; bonis lapidibus & donis ornatū esset &c. Quā pie aut & catholice ipse rei tractet summā: hic aperire non est opus. hoc enī onere me leuauit noster Clichtoueus in scripto suo de ueneratione sanctorū: cuius se pius iam meminim?. In eo quippe attigit ipse quae plenissime hōrū confutationi sat esse uulberet fidelū debeāt. Et licet in Fabrū arma nominatim tūc non moueret, sed in Lutheranos: quādo tñ per ista Faber dogmata firmare perstitit, quae in epistolas beati Pauli super negotio plenti. s. de ueneratione sanctorū dudum scripserat: & hoc quidē immota mente unde cōstat illum erroris huius nostra aetate restauratorē extitisse, & in hoc alijsq; plurimis, si uti praescriptū est tēpus attēdas, Lutheri fuisse preceptorē. manifestū est Clichtouici tela Marte apto paratas per Fabrū aduersus sanctorū cultum acies impetere, easq; funditus euertere, scripturā sacre & catholicorum doctorum firmis euidentibusq; testimonijs: Quibus nihil solliciti adijcere sumus: tñ impraesentiarū cupimus, ut forma quam hic tenet loquens Iacobus fallatur nemo.

Confutatio
A

B Non enim semel ille falsus in his est, & fallit cæteros. In primis in eo est plane deceptus, quo ait, preciosa dona sub Moyſi lege fuisse tem-
 plis appensa. siquidè per illà constat legè unicū fuisse templum Hiero-
 solymis ædificatū; & hoc notius est q̄ ut egeat cōprobatione. Non
 ergo templis appendebant anathemata (ut ait Faber) uerū unico tē-
 plo. Dein quod ait: ideo munera per Iudæos suo oblata tēplo melio-
 ra fuisse ijs que per Christianos suis offerūt: q̄ illi soli deo offerebāt;
 nūc aut, id est sub Chri lege, aut uix aut nunq̄ deo offerunt; q̄ sit per
 uerſe cogitatū & scriptū impie ac tenebrosissima ignorātia, q̄s nō sa-
 cile cōprehēdat: aperte siquidè innuit omnibus & singulis christia-
 nis illicitū esse prorsus aliqd offerre beatæ Dei genitrici, aut cuiquam
 sanctoꝝ eius: quasi hoc plane sit idolatrare, et eiusmodi sanctis facta
 rū oblationū nō sit ipse sanctoꝝ deus finis ultimus, eiq̄ nō offeratur
 præcipue & finaliter, quod cui libet præsentat sanctoꝝ: quod est cō-
 tra ecclesiæ sanctæ ritus impisse suspicari. Porro non illa suis abuti
 officijs: certo em̄ nouit q̄ peccator homo dū ex humilitate et pio in
 deū timore ac reuerētia sese indignū iudicat ut illū citra mediū cōpel-
 let, poscatq̄; aut peccator ueniat, aut quod p̄ aliud adiutoriū uel be-
 neficiū; & proinde ad misericordię matrē & peccatorū aduocatam,
 aut aliq̄ue alioꝝ cōuertit sanctoꝝ, suas illi uel his postulationes aut
 dona porrigēs, & quærēs ut apud deū pro se intercedat ut mediatoꝝ
 res & auxiliatoꝝ: per illa oia deū præcipue adorat et exorat, estq̄; in
 hac latria: qm̄ Deum reuerēdo, illū magnificat peccator & se depri-
 mit. Et rursum honoris et cultus sanctis impētorū, qui dulia uel hy-
 perdulia sunt, finis est ipsa latria: qm̄ quidem sanctos siccirco uenera-
 mur, quia ita fieri iubet deus, & hoc propter charismatū & præmis-
 sentiaꝝ dona quæ illis cōtulit. Qui profecto corde & ore clamat, di-
 cens, Omnes sancti & sanctæ dei orate pro nobis: affectu & deside-
 rio Deū orat: & hoc quidè siue id fiat publico ritu, siue priuato iure.
C Qui item munus quodecūq̄; alicui offert sanctoꝝ, illius, s. appendens
 imagini, Deo illud præcipue donat. Et cōtingere sæpius potest ut
 maiori scēnore aut spirituali cōmodo homo sic sanctoꝝ interuentu
 deū deprecetur & colat: q̄ si ipsum nullo mediante adiret. Vnde fit
 & manifeste liquet, q̄ impie & temerarie asseruerit Faber, sub Chri
 lege, aut uix aut nunq̄ deo offerri: postulās opinione sua sancte et ius-
 ste, reuera aut intolerabili præsumptione & illusione dæmonis, ut

hac ignorantia ecclesiā suā liberet deus: quia iudicat ille dona omnia
 & precū uota quæ sanctis fideles impendunt carpenda esse: nō aut
 quæ soli offeruntur deo. Et nō uidit errore cæcatus deū ipsum eccle-
 siam sanctā et fidelium corda uaria afficere: ut prope qui ut plurimū deū
 implorat directe, ut pro se sanctoꝝ preces intercessioesq̄; exadiat
 qd̄ ferè in singulis fieri collectis (quæ sunt præcipue in ipsius ecclesię
 officijs preces) quisquis aduertere uoluerit cōperiet. Facit ita rigur-
 pie ecclesiæ die ac nocte sine intermissione: qd̄ quasi nō faceret, agen-
 dū hortat Faber, omnino oblitus eoꝝ: quæ omni diei canonica hora
 in eius uersant ore, Si inq̄; deuotione ducar. &c. Supuacuum omnio
 no reor esse, plura hic esse uerba: qm̄, ut præmissum est, san-
 toꝝ uenerationē ex Clichouei scriptis, & iā p̄ nos paucis adiectis
 firmatā & roboratā plene supponimus. Quam per uerſe autem in
 suorum fucationem errorum intorserit Iacobus beati Pauli Apo-
 stoli ad Colosenses dictum: scilicet, Ne tetigeritis neq̄ cōtractaue-
 ritis etc. nemo qui literā Apostoli cum sanctorum explanationibus
 oculis percurrerit, ignorabit, sed plane agnoscat Faberū & alios hoc
 nostro æuo sacras scripturas per rhetoricā & linguas edifferentes, il-
 la perperā quo ad non pauca errorum suorum capita abuti & quidē
 infelicissime, & id propterea q̄ sanctoꝝ doctorum rimari dedignati
 sunt sensus: aut obuios tenere ac amplecti.

¶ Abit dicamus uirginem gloriosam (quæ non erat filia Hierusa-
 lem secundum carnem: sed tota secundum spiritum) sic aut more a-
 storum carnalitū matrum fleuisse in filij sui passione & morte, potius
 illi congratulabatur miserationiq̄; diuine.

¶ Quod si lugebat, si quid patiebatur in illo diuino redēptionis hu-
 manæ sacrificio: hoc totum spiritu & supra hominem fiebat: non
 carne, sed spiritu dei operante.

¶ Beatus euangelista Lucas Christum baiulantem sibi crucem, tur-
 bæ mulierum sequentium quæ plangebant & lamentabantur eum
 referet dixisse ita. Filia Hierusalē nolite flere super me, sed sup uos
 plas flete &c. Cuius occasione sermonis: ab it Faber, dicamus uir-
 ginē &c. ubi primo arbitrariū & oino fallum cēsendū est qd̄ innuit,
 mulieres, s. illas oēs sequētes Chm̄, ciues fuisse urbis Hierusalē. De
 eis dē nāq̄ loquēs Matthæ⁹ ait. Erāt aut ibi mulieres multe à lōgē, q̄
 secutę erāt Iesū à Galilæa ministrātes ei. Vñ et quæ admodū ppauci

Prop. 134
Ca. XXIII

Prop. 135

Cōsuetatio

D

Matth 27.

tum uiri eiusdē urbis ciues Christo adhaerant, & proinde discipu-
 lus eius cum indignatione Galilaeos appellabant: ut ex illo in acti-
 bus apostolorū cōstat. Nonne ecce omnes isti qui loquunt Galilaei
 Act. 2 sunt? & quoniam hoc etiā poene de omnibus uerū erat: Christi beatū
 collegiū conuenientes uiri illi duo. i. in humana apparatus forma an-
 geli, qui dño ascēdente in caeli, asciterūt iuxta illos in uestibus albis:
 Act. 1 dixerūt: Viri Galilaei quid statis aspicientes in caeli. &c. Ita & de
 foemineo sexu existimandū, q̄ rara mulieres Hierosolymitanae ci-
 uitatis fuerit secute Christi. Non itaq; fuit opus Iacobo dicere glo-
 riosam uirginē filiā Hierusalē non fuisse secundū carnē, &c. ne illa
 uideret cōprehensa numero earū, quibus ait dñs. Filiae Hierusalem.
 Porro non est incongruū omniū collectionē mulierū Hebraeae uo-
 cari Hierusalē filias, & p̄sertim q̄ Christo crediderūt. Qd̄ uero hic p̄-
 cipue docere cōtendit Faber, sanctū uidelicet Christi matrē pro filij
 E passione & opprobrijs quae proprijs cernebat oculis, instar aliarū ma-
 trū minime fleuisse: sed magis eam fuisse filio congratulatā & diuine
 bonitati, quoniam res causam nouerat & exitū: non est profecto sane
 Luc. 2 eloquio intelligentiae cōsentiens. tum q̄ omnino aduersatur iusti-
 illius senis Symeonis prophetiae: qua benedictaē matri praedixit in-
 quiens. Hic positus est in signū cui contradicet: & tuā ipsius animā
 pertransibit gladius. quod non incongrue pleriq; sanctoꝝ doctoꝝ,
 de cōpassione eius in filij accidisse passione & morte asseuerant, tum
 quia non debet in matre fuisse a quoq; inficiari, propter eius futuroꝝ
 notitiā quae ex filij morte expectabant) bonorū: quod in ipso exti-
 tisse filio certissime tradunt euangelicae literae, docent autē illae Chri-
 sti dixisse: Tristis est anima mea usq; ad mortē: q̄q; cepit cōtristari
 Mat. 26 & mœstus esse. Et Lucas ait, q̄ apparuerit illi angelus confortās eū:
 Luc. 22 & factus in agōia prolixius orabat: & factus est sudor eius sicut gut-
 ta sanguinis decurrētis in terrā: Tēstē itē beato Paulo, in cruce pen-
 dens cum clamore ualido & lachrymis obtulit, scilicet semetipsum
 Hebrae. 5 & exauditus est pro sua reuerentia. Alias insuper crebro legimus
 ipsum Christū fleuisse. Videns enim ciuitatē, fleuit super illā. & La-
 Luc. 19 zarum suscitaturus lachrymatuſ est. Non existimet igitur quis a uir-
 Ioan. 11 tute & perfectione sanctae dei matris alienū aut indecens, q̄ etiā af-
 fectū naturali sub rationis tamen freno moderato: Christo filio con-
 patiens, summa fuerit affecta tristitia, lachrymis ubertim profliuē

ibus rigata. Non errauit utiq; diuus Gregorius magnus, dū ad memō-
 ritas cōsentaneae rei huius summā cōsiderans & repetēs ad memo-
 riā, proſa illa aut cōtēplatione multis fidelitū pro deuotiōe familiari
 scripsit (uti in hīstorijſ legiſ) dicēs. Stabat mater dolorosa, iuxta cru-
 cē lachrymosa dū pēdebat filius. Cuius animā gementē, cōtristatā
 & dolentē pertransiuit gladius. O q̄ tristis & afflicta, fuit illa bene-
 dicta mater uirgenitū. Quae mœrebat & dolebat, & tremebat cū ui-
 debat nati pœnas inclyti. Quis est homo qui nō fletet, Christi matrē
 si uideret in tanto supplicio: Quis posset non cōtristari, p̄sā matrē cō-
 trēplari dolentē cū filio? Non hęc si me audiat Iacobus, aspernetur,
 nō rideat sancti doctoris phrasim aut humilē texturā: non deniq; illi
 detrahat repraesentationi seu imagini, qua fidelitū pietati Christi ma-
 ter ostendit ut luctuosissima, in gremio gestans mortuū filij corpus:
 q̄ uulgo dicit̄ Domina nostra de pietate, q̄ dña pietate & cōpassiōe
 affectissima. lugeat potius ac lamentet q̄ sese fallēdū p̄misit dāemōi,
 ut ceteris per eū imponeret. Ille neq; ex hoc dicat. Si lugebat sancta
 uirgo, si quid patiebat: hoc totū spiritu & supra hominē fiebat: non
 carne, sed spiritu dei operatē. Flere q̄dē cōtristari, gemere, lugere,
 anxiant: nequaquā supra hominē sunt dicēda, uerū hoīs propria non dei,
 nō proprie angelorū: mortaliū tm̄ hęc sunt. At eiuſmodi cōpassiōes
 p̄pter causas iustas dūtaxat amare, fidei est & diuine gratie. Alioq̄n
 (ceu in superioribus crebro dictū est) nō dixisset Christus, Beati q̄ lu-
 gent: quoniam ipsi consolabunt. & in Luca. Beati qui nūc fletis: quā-
 re debitis. Et apostolus. Si cōpatimur (inquit) & conregnabimus.
 ¶ Duo illi discipuli, q̄bus in Emaus eū uisus se Christus iūxit, cogno-
 uerūt eū, nō ex signo quidē, aut modo fracti panis: sed quia ea figu-
 ra ac forma esset eis restitutus, qua soliti fuerāt eum cognoscere.
 ¶ Hoc oīno uolūtariē assertū est ab Iacobo: & merito falsum reputā-
 dū uenit. Ita enī in primis habet sancti Lucae cōtextus: Factū est dū
 recūberet cū eis Ielus, accepit panē & bñdixit ac fregit, & porrige-
 bat illis: & apti sunt oculi eorū, & cognouerūt eū: & ipse euauit ab
 oculis eorū. Quid q̄so, hęc sibi uoluit accepit panē, bñ dixit, ac fregit:
 & porrigebat illis, & apti sunt oculi eorū: nō certe oculi corporales,
 nō enī clausi erāt: sed oculi mētis, q̄d est: occasiōe ex admirabili mō q̄
 panē solitus erat beatoꝝ tactū manuū diuidere accepta: ad se reuerſi
 cogitauerūt & nouerūt p̄ fidē, q̄a dñs eorū esset. Vñ nō uacat q̄d cū
 Gg 3

Hoc ī magno
 chronica: uo-
 lumine, mibi
 folio 235. ubi
 de Beguardis
 agitur.

Matth. 5
 Luc. 6.
 2. Tim. 2

20p. 136

Cōfutatō

Luc. 24

dixisset Lucas: Accepit panem & benedixit, quasi adhuc sedens & perstans hæc duo nullo egit miraculo, non tamen subiungit; & porrexit illis: sed ait: Et porrigebat, quasi diceret: porrigendo aduerterit peculiare eius frangendi panis formam: & subito disparuit. Non dicit quod alia specie sese eis exhibuerit ab illa: quæ per uiam & in mensa accubens monstrauerat. Verum literæ ipsa uis subindicare uidet, quod paulo post aperte dicitur uidelicet quod illi discipuli sero narrabant apostolis & discipulis presentibus quæ gesta erant in uia: & quomodo cognouerunt eum in fractione panis. Quid posset clarius dicitur in fractione: ne reuera, hoc est per fractionem propriam illius modum: eum cognouerit. In cognitione noui eliciti fidei actum: nisi concurrente motiui. Improbabile aut omnino est, quod ut ait Iacobus illis se monstrauerit Christum in figura & forma qua soliti fuerat eum cognoscere. Illa etenim erat mortalis, in qua non inuenit forsitan, quod celebrata resurrectione cuiusdam apparuerit. Magdalene enim ut hortulanus seipsum ostendit: & puoc illi, non per formam aut figuram cognouit. Apostoli autem eum in cœnaculo intuentes, putabant phantasma esse. Præterea ad mare Tyberiadis in eo mari laborantibus Petro & socijs, quasi ignotus uiator aliquis foreret: dixit. Pueri nudiqum pulmentarij habebat: & non cognouerunt discipuli quia Iesus est. Et de cæteris apparitionibus ita reor sentiendum: quod uidelicet post gloriosam resurrectionis celebratum mysterium, nulli in plena forma passibili & mortali quod tamen omnino potuisset) uoluit sese monstrare: in quadam alia, prout expedire uidebat his quibus apparebat. Non autem in illa gloriosa, qua solis se monstrat beatis: quoniam sensus mortalis hominis non idonei sunt ad capaces, qui intueri ualeant gloriam corporis cuiusque beati. Quod inde conuincit, quod tres illi B. Apostoli Petrus, Iacobus & Ioannes, mysterium transfiguratiõis: quæ dicitur taxat species quædam aut uestigijs gloriæ fuit) sustinere nequiuissent: uerum in facie sua ceciderunt, & timuerunt ualde. Et est quod apostolus ait post Esaiam: Oculis non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: quæ præparauit deus ijs qui diligunt illum.

Lucæ. 24

H

Ioan. 20

Ioan. 21

Matth. 17

1. Cor. 11

Esaiæ. 64

Prop. 137

Cōfutorio

Prop. 138

¶ Penitentia nostra nequaquam nos saluat: sed nomen domini nostri Iesu Christi, sed fides, sed gratia & beneficium eius.

¶ Error iste in pœnitentijs sæpius refutat) est: & cõsimiliter is quæ sequitur.

¶ In pœnis Christi non in nostris, nec in nostra exteriori penitentia.

& cruce eius non in nostra, nobis peccata remitti apertius testatur Esaias, cum ait. Verè langores nostros ipse tulit &c.

¶ Cum uocamur ad penitentiam: non nisi ad hanc fidem uocamur, qua scilicet credimus per Christi passionem peccata remitti. Cuius dei & imitationem crucis domini, id est passionis qua sumus redempti, pro gratia nobis indulta adiungere possumus. At non in hac: sed in illa confidere debemus.

¶ Crux tua in te nihil est, sed in Christo omnia est: Huius crux saluare potest est tua impotens. Et hac fide habita, difficile peccat homines quod æstus mandu sit: quia spiritus fidei, quæ est spiritus Christi & amoris, seruat eos.

¶ Quam sint hæc omnia in fide erronea ac perniciose moribus, utpote per quæ homines miseristula in Christi meritis & pœnis confidentia decepti, penitentiam negligunt opera, quæ reuera humanus refugit sensus: animaduertere haud difficile est uolenti appendere, quidnam illis annunciat euangelista Faber. Cum uocamur ad penitentiam (inquit) non nisi ad hanc fidem uocamur, qua credimus per Christi passionem peccata remitti: cui imitationem crucis pro indulta gratia adiungere possumus, quasi diceret: hoc gratias agendo possumus si libet non tamen opus est: quoniam omnia nostra peccata credendo solum, ut dictum est, remissa sunt. Quid mundo grauius dicere poterat pseudou aliquis theologus: Homini huic dubio procul mundus ipse, id est mundi amatores & sui corporis, haud immerito dicere uisum fuit illud Esaiæ: Nolite aspiciere nobis quæ recta sunt: loquimini nobis placentia: uideate nobis errores. Hæc utique egit Faber, eo infelicis quo amplius magnam præ se fert modestia uirtutumque cæterarum speciem, & quo magis illum summam opinati sunt theologorum, incautum quorum non paruus est numerus. Cæterum quid magis scripturis contrarium, & moribus peccatorum exitiosum dici posset: quod asserere fidem ad salutem fat esse: quam qui habent, difficile peccant &c. Non erant profecto infideles, sed deo uni credebant, quos ad penitentiam uocabat Ioannes Baptista, & non est quisquam ita cæcus, modo hac nouorum theologorum delusum non sit traditione) qui non uideat innumeros hominum, quos si roges credant ne quicquid Faber credit, quin & quicquid ecclesia: Responderunt audacter nec mendaciter: credimus: & tamen per uerba uiuunt aut flagitiose. Hoc cõspicere est in quolibet hominum genere, quod sunt uerbi causa episcopi

Esaiæ. 53

Prop. 139

Prop. 140

Cōfutorio

I

Esaiæ. 30

K

Matth. 3

& sacerdotes, quot theologi, quot monachi (ut hic nobiles & militię deditos homines, ceterosq; omnes filē) perperam uiuētes, id est in multis dei mandata passim trāsgrediētes. Eiusmodi autē hominibus non sunt fidei articuli prādicandi; credunt enī. Quid igitur nō sunt ad penitentiā uocandi uerbo, minis, & intēratione aeternae poenarum à peccatorū somno excitandi ac prouocandi? sunt certemulus nisi qui insā? sit hoc ambigit. Et quā Faber secus docet; dixerim eius doctrinā hereticā locis prope infinitis esse moribusq; dānosissimā, & eas ob res flāmis & sulphure persequendā potius q̄ lectandā. Sic me loqui ueritatis amor et zelus, fateor, cōpellit. Nam et post prēmisa, de ista crudelitate agens, subiungit ille dicens. Qui hoc se mel intelligit, q̄ Christus est nobis omnia, ut re uera est ipse omnia intelligit. Lectores iudicent, q̄ recte ipse qui loquitur, omnia intelligat. Somnia etenim sunt hęc & anisā deliramenta.

¶ Finis Annotationum in Commentariis super Lucā.

ANNOTATIO

nes in Commentariis Iacobi Fabri super
Euangelium Ioannis.

PROPOSITIO CXXI.

CAP. I. ¶ Christus in cruce non solum peccatū uniuersale, id est originale sed etiā particularia tulit; ut in eo solo speremus q̄ peccata nostra tu lit anteq̄ peccaremus. Quid igit restat habendū? sola fides & amor. Nam fides & amor, peccati mors sunt, & uita iustitiar.

Consutatio ¶ Hęc omnia fuere in prioribus expugnata.

Prop. 12 ¶ Non arbitror dominū, qui signo & præsentiā sua uoluit nuptias honorare, ne male crederentur sponsum à thoro reuocasse, ne legitimū nuptiarū opus, quæ est prolis procreatio, malum crederetur.

CAP. II.

CONFUTATIO.

L Eccliare hoc habet Iacobus, ut quæ ipse mēte fabricat; ntil cū est cū sanctorū doctorū p̄ferre scriptis, tū scripturę. En duos ecclie p̄cipuos magistros in Fabrū produco: beatos scilicet Hieronymū & Augustinū. Ille siquidē de dilecto discipulo uerba faciēs; Hic est, ait, Ioannes euāgelista unus ex

Prologo i euā

discipulis dñi; qui uirgo à deo electus est, quē de nuptiis uolentē nubere uocauit de^o. Cui uirginitatis in hoc duplex testimoniū datur in euāgelio: q̄ & p̄ ceteris dilectus à deo dicit, & huic matrē suā pen dēs in cruce cōmendauit dñs, ut uirginem uirgo seruariet. Alibi q̄q; Ioānes ap̄ls, euāgelista (inquit Hieronymus) à Chro electus atq; dilectus, in tāto amore dilectiōis uberior habitus est, ut in cœna supra pectus eius recuberet, & ad crucē altitū soli matrē propriā cōmēdasset; ut quē nubere uolentē ad amplexū uirginitatis ascuerat, ipsi etiā custo diendā uirginē tradidisset. sic Hieronymus. Augustinus uero sic. Ille siquidē est Ioānes, quē dñs de fluctu uaga nuptiarū tēpestate uocauit; & cui matrē uirginē uirgini cōmendauit. Cōsentaneæ autē ad Christi de Ioanne factum, per duos hos relatū testes, apostolica sedes (eam regente Alexandro, nominis huius tertio, uiro præcellē) titut in quadā eius decretali epistola legitur; ad insequentiū definiuit modū. Post consensum legitimū de præsenti; licitū est alteri, (altero etiā repugnate) eligere monasteriū (sicut sancti quidā de nuptiis uocati fuerūt) dūmodo carnalis commixtio nō interuenerit. Alia rursūm epistola eandē firmās sententiā; adiicit dicens. Sane qd dñs in Euang. dixit, nō licere uiro nisi ob causam fornicationis uxore suam dimittere; intelligendū est secundā interpretationē sacri eloqui, de his quoꝝ matrimoniū carnali copula est cōsummatū; sine qua cōfir mari nō potest, hęc ibi. Quod aut dicit; sicut sancti quidā de nuptiis uocati fuerūt: uerificari potest de beatis cōfessoribus Alexio, Mar chario, & Ammonio, necnō de sc̄ta Cecilia, sancta Pelagia uirgine, alijsq; pluribus. Nō fuit igit unde arbitrari deberet Iacobus cōtra tā ualida testimonia catholicorū doctorū, & apostolicā cēsurā, Christū Ioannē nō reuocasse à nuptiis; & suū orbi trāsmittere arbitriū, ut qd etiā morib^o obesse potest, prodesse nō potest. Quod deniq; pro causa subnectit, ne scilicet prolis procreatio mala crederet; nullius oīno momētū est, qm̄ alijs medijs docuit plus satis Christus ob eam causam potissimū institutū fuisse coniugiū. Voluit autē ipso facto monstrare, quod postmodū per Apostolum Paulū docuit uerbis & scriptura, dum ait. Alligatus es uxori; noli quarere solutionē. Solutus es ab uxore; noli quarere uxorem. Si accepertis uxorem; non peccati. & si nupserit uirgo; non peccauit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi, et post nonnulla concludens ait. Igitur et qui

gelii secundū
Ioannem.

In prologo li.
Apoç.

Prologo tra-
ctatū sup lo-
uannem.

In anti. li. 3. de
cōuer. cōiuga-
ca. Verum.

M
Eodēti ca.
Ex publico
Math. 19.

1. Cor. 7.

HH

matrimonio iungit uirginem suam: bene facit, et qui non iungit: me-
lius facit. & iterum: Beatorum tamen erit, quae scilicet innupta est mu-
lier: sic permanferit secundum meum consilium. Puto autem, quia
& ego spiritum dei habeam. Hec per Apostolum dominus. Porro
si non deicit Christum auocare a nuptiis sponsum, ne crederetur li-
berorum mala esse procreatio: neque decebat haec per Apostolum li-
terarum monumentis dari: quod asserere blasphemum esset.

Prop. 143
CAP. IIII

¶ Cibus Christi non carnalis, sed spiritualis erat: quae doctrina spi-
ritualis uoluntatis. Proinde nullus alius cibus ad uerbum dei cultu, quod
uerbum (quod per filium a deo patre est mandatum) recipiendus, quod si cupi-
mus: solum sequamur euangelium, sanctasque scripturas.

Confutatio

N

uet enim zelo multo: ut eo solo retento caetera quaeque supprimitur, &
(uti iam non semel diximus) non uidet sese in propriis manus uiolenti-
tas in hunc cōmentarios. Nullus, ait, alius cibus ad uerbum dei cultu, quod
dei uerbum recipiendus est: quod si cupimus, solum sequamur euange-
lium sanctasque scripturas. Non sunt autem Fabri cōmentarii, euangelium: aut
Bibliae sanctae portio aliqua. Caetera, quae in prioribus perniciosus
& schismaticus iste error decies reuulsus est: nos tamen urget crebra eius,
de iterato, ne oino sileamus. Et praesertim quod uideam ipsum Fabrum
ubiuis potest occasiones seruari: ut in oia hominum scripta deblateret, de-
rogetque illis, quod uel hoc in loco facile est percipere. Nempe aliam non ha-
bit hic latrādi causam: nisi quia apud quodam Christum dicebatur, Rabbi mandu-
ca: respondit: Ego cibum habeo manducare: quae uos nescitis, & rursum,
Meus cibus est, ut faciam uoluntatem eius quae inuit me. Quae dicta fuere
ad fontem illud Iacob: ubi Samaritanae locutus est dominus. Quid autem haec
Christi uerba commune habent cum huius iure: quod ad pia hominum scripta?
Vt uero constitutus, quod & pretendere hic uidet Faber) loquamur, ut
delicet de his quae diuini cōcernunt in templis & cleri officijs cultu: ap-
pendamus iustitiam ne decēs aut quod expediat, hortel nouus iste ap-
stolus. Magna profecto decernit auctoritate, uel ut rectius dicatur
meritate, nullam recipiendum esse in diuino cultu cibum, id est materiam aut
scripturam: praeter euangelium, & quae sunt in sacro bibliae uolumine.

Ioan. 4.

O

Eia si noui Iacobi dogma recepisset (uti sperabat futurum) ecclesia san-
cta: iam in sacris eiusdem officijs nulli legerent aut concinerent hym-
ni, nulla profana, nulla sanctorum uitae aut legendae recitarent: nihil de

benedictionibus ecclesiarum, altarium, caeteri paschalis, & similitum: mul-
ta denique cantica ferè audirentur: quae eorum per pauca ad uerbum in scri-
ptura inueniri possunt: Non ultra pro missis de sancta Dei matre
introitu caneret quisquam: Salue sancta parens, aut: Gaudeamus oes in
domino, aut pro defunctis: Requiem aeternam &c. & sic de infini-
tis. Quis haec Fabri legens decreta: non demiretur extremam uiri pre-
sumptionem? In his omnibus sese discipulum monstrat VViclef haec
reiciit olim pro meritis execrati.

¶ Seruitute humana Iudaei quibus loquebatur Christus dicens: Si
uos in seruitute meo maueritis, ueritas liberabit uos: non erat serui, neque
unquam fuerant.

Prop. 144
Ca. VIII.

¶ Cui certum ex scripturis cuiuslibet, qui uel in suspicium eas percurrerit,
existat Hebraeorum gentem longa fuisse in Aegypto seruitute detentam,
ubi tandem in luto palea & lateribus seruire cogebantur: Praeterea cum il-
lic redempti fuissent, propter eorum impietates & blasphemias deum
ceps a deo saepius in seruitute & praedam dati fuerunt, nunc Aegypti re-
gibus, nunc Syriae, alias Assyrijs aut Babylonjs caeterisque, uti ex li-
bris Iudicium ac Regum manifeste constat: & denique in Romanorum pote-
state, alioquin tributum Caesari quo pendebatur: cur suis incubere cer-
uicibus sinebant Cyrenum praesidem, Pilatum, Centuriones, & officia cae-
tera imperatorum: quae item de causa uniuersus Iudaeorum populus pro-
restatus est dicens: Non habemus regem nisi Caesarem: Cum inquam
ita seferes habet: unde moueri potuit Iacobus asserere, Iudeos nunquam
seruituti humanae suppositos fuisse: ipse uiderit.

Confutatio
P

¶ A deo stolidi agunt qui sua intelligentia diuina, & ea quae sunt su-
permundani spiritus capere satagunt: ac si certus aut uersus suo sensu
capere uellet intelligentiam hominis, quam ipse suo spiritu suoque fer-
mone depromit.

Prop. 145

¶ Sacrorum uoluminum intelligentia ab eo ferme tempore labefacta est & ia
cetera quo ceperunt studia, humana indignatione illam uelle capere.

Prop. 146

¶ Et sane humana ratio, stulta, stolidi, & temeraria est: quae credit suis
machinis, suis disceptationibus ac ratiocinijs posse illam erueri.

Prop. 147

¶ In superioribus multa scripta fuere: per quae omnia ista Fabri asser-
ta confutantur. Ad cumulum autem ignorantiae ac temeritatis propriae:
merito Deus haec permisit illum euomere. Quandoquidem palam iam
factum reor, horum opposita dogmata uerissima, in assertoris sacro

Confutatio
Q

euentissimā comprobationē habere. Videlicet ipse qui humano studio, improbis uigilijs ac laboribus cū assiduis orationibus pro diuini auxilijs imploratiōe de dignatus est in sacraꝝ intelligētā literaꝝ alioꝝ studentiu more uelle introire; dignū sese arbitrans, qui reuelationibus hoc est angelorū & non hominū ministerio illustraretur. Ipse in quā qui noluit instar sanctorū Thomā, Bonauenturā, probatorumq; aliorū theologorū instrui; at potius eorū fastidiuit doctrinā, quā hic detestabili p̄sumptione labefactatā & iacentē prædicare nō erubuit; ad hæreticos modos cōuersus est; unde potauit quæ ab eo uidentur eructata; quæ re uera totā labefactatū doctrinā Christi,

¶ 20p. 148
CAP. X.
¶ Alieni à uero pastore Christo; primo tum heretici & infideles. Secūdo q̄ docēt doctrinas hominū; etsi pietatē & religionē cōtinere uideantur. Placet enim deo religio quæ per uerū pastore p̄fuit. Iccirco bene educatæ & institutæ oues; hos quoq; tanq̄ alienos diffugiunt.

¶ Cōfutatō
¶ Hæc sunt superius improbatæ.
¶ Apostoli & discipuli ante aduentum spiritus sancti ut plurimum agebant. Post uero aduentum spiritus sancti; agebantur.

¶ 20p. 149
CAP. XI.
¶ Et licet homines agēdo & bene quidē agēdo probādi sint; multo tū beatiore sunt qui agunt; etsi nunq̄ agerent, sed semper agerent.

¶ 20p. 151
¶ Quo fit ut plus sit hominē agere ut instrumentū, q̄ ut causam agere; & magis optandū semp esse instrumentū, q̄ aliqñ dominū & suarū actionū causam. Quādo quidē hic homo quantūcunq; bonus sit, nō nisi humanus est ac terrenus; ille diuinus & cœlestis. Hic nō nisi gentilitie sapit; ille diuine. Hunc philosophi docent; illū sapientia dei.

¶ 20p. 152
¶ Tunc ergo cū Thomas dixit, Eamus & motiamur cū eo; agebat non agebat. Sed cū postea dixit, Dominus meus & deus meus; agebatur nō agebat. Actio rudis est; passio perfecta. illa cæca; hæc uidēs.

¶ 20p. 153
¶ Actio nostra non attingit fidem; nisi forte parum admodum, sed passio illam operatur.

¶ 20p. 154
¶ Qui dono dei intelligit in scripturis, quæcunq; sunt illæ & quorūcunq; quænam sunt agentium, & quænam patientium; diuinum discernit ab humano.

¶ 20p. 155
¶ Deus est qui pro benignitate sua & actionem non contemnit; & passionem (quam liceat nobis dicere energiam in actionem ue) dulcissimum suæ gratiæ donum infundit.

¶ Cōfutatō
¶ Re uera omnia hæc Iacobi paradoxa, in eius sunt iniecta mentem

à spiritu quoqiā: non enim illa didicit agēdo: cū neq; in philosophis neq; in theologorū libris talia potuerit inuenire. Cum uero ex superioribus crebro fuerint quæ hic pro præcipuis repetuntur confutata, sintq; per semetipsa in falsitate notissima: cōsequēs est ut nō à spiritu ueritatis sed erroris prodierint. Quam pulchre autē sibi aduleꝝ Faber eiusmodi signēta cōpingēs, dū colligere uult q̄ instrumentū dei sit in omnibus quæ scribit; quia scilicet agit & non agit; & ita beatus est ac diuinus, non autē humanus & terrenus, qm̄ nō eū philosophi hæc docuerunt, sed (ut ait) sapientia dei: quis non aduertit unde rursum ipse ptendit ut scripta sua sint diuinū ius: quia scilicet dilectissimū donū dei, qd̄ illi infudit ut id ipsum nobis refunderet. O inauditā infelicitis uerē hominis temeritatē, quis in cæteris scriptoribus his unq̄ similia legit; Per hæc utiq; plane manifestant plurima, quæ in p̄cedētib; poterat quibusdā ambigua uideri; q̄ nos ut potuimus illa cōfutādo nisi sumus referare, secūdū intelligētā; quā certe nō meminere in meliorib; bonis nō agere sed agi, i. pati solū. I. secludit arbitriū, merita relegat, in iqtatis deū arguit, & oēm excludit iustitiæ rationē. Si enim per se deus seclusa omni hominis actione, in nobis quæ meliora sunt infundit; q̄ hic minus de meliorib; habeat, ille plus, aut q̄ alter nihil habeat, creaturæ imputari non poterit. Nouū autē ualde est quod ait, actiones deū in homine, quæ scilicet ab eo non sunt, minime cōtemnere, aut enim actio quā Iacobus fabricat pro sua theologia, iusta & pia est, & per hoc deo grata; aut omnino peccatū est. Prīmū si deū; fatendū necessario uenit actionē talē opus esse dei, cū nihil esse possit in mundo rectū & piū, cuius nō sit causa prima deus; sin peccatū dicat; blasphemare cōiungitur, dum ait deum eiusmodi actionē non contemnere. Si quidē ipse non modo contemnit quodcunq; peccatum; sed & perpetuo damnat execraturq;.

¶ Cum in Christi persona scriptum sit: Torcular calcauit solus, & de gentibus non est uir mecum; quis est qui se adiungere illi ausit & dicere: Pro peccatis meis, pijs officijs, suffragijs, p̄nitentijs, etiā quibuscunq; satisfaciā, aut satisfeci. Nonne seipsum faceret sui saluatorē, redemptorē, liberatorem; & Christum negaret;

¶ Vbi sit nūc, q̄ sese credūt, p̄prijs opib; liberare à peccatis; hæc gratiā intelligāt, se soli Christo dño debere; et desināt meritoꝝ opa iactitare.

Cōfutatō

T

¶ Sæpius fuerunt in suis radicibus ista in superioribus cōfutatā. Verum ne gloriatur Faber cogitans se purius alijs fuisse his de rebus locutum: desinatq; iactare semetipsum q; dixerit: desinat homines iactare meritoria opera. Nouerit deo probatū esse & gratū qd tantopere contendit ille damnare: scilicet q; nulli in meritis confidere liceat. Porro si uerū Faber prædicaret: nō respondisset per prophetā Elaiā Ezechia regi, deus dicens. Hæc dicit dominus deus Dauid patris tui. Audiui orationem tuā: & uidi lacrymas tuas. Porro regis Ezechia oratio quæ deo placuit: fuit eiusmodi. Obscuro dñe, memeto quæso quomodo ambulauerim corā te in ueritate, & in corde perfecto: & quod bonū est in oculis tuis fecerim. Ecce ut deū placet Ezechias, propria proponit merita: quod deus magnifice laudauit. Alia ergo cogitet Faber si à nobis audiri uelit: quoniam in his miserissime delirans ubi addictos miserabilis fallit.

Esaie 30

220p. 158
Cap. XII.

¶ Omnium qui ab hominibus propter pia in deum officia patiūtur, laus à deo est: sed nō iccirco statim eos colere oportet, & tanq; deos adorare: sed deum ipsum solum.

220p. 159

¶ Si ad Christū accedis, & cōfidis bonitate alterius ad ipsum admisum iri: male accedis, & fidē eam nō habes quā habere debes. Nam bonitate eius ipsius admisum iri confidere debes: non alterius. Alio quin plus bonitati alterius confidere uideris, q; Christū: & credere alterum erga te magis bonum, piū, & misericordem q; Christum. & in hoc summæ bonitati, pietati, & misericordiæ iniuriam facis, & es pie impius: atque hæc pietas tua est stulta pietas, & fidei (quæ una est et ad unum esse debet) defectus. Non ergo alterius bonitati confisus uenias ad Christum.

Cōfutatō

V

¶ Hæc omnia, quibus sanctorū omnium uenerationi non obscure derogat Faber, sed palam: in prioribus aut cōfutatā sunt, aut quibus & ubi fuerunt per Clichtoueū expugnata nō tacuimus. Nec aut horum iustificare queunt nōnulla, quæ addit dices. Non uetare se quin possit fidelis sancta dei matrē aut sanctorū alium quempiā adire &c. quandoquidē uult tandē & ait, petere nos potius à deo debere q; ab ipsis sanctis: ut sanctorū suorū pro nobis apud se admittat precū orationumq; suffragia. Vnde liquido cōstat ipsum Fabrū reprehendere, impiūq; ac stultū decernere: q; ecclesia clamās orando dicit. Sancta Maria, ora pro nobis. Sancte Michael, ora pro nobis. Sancte Ioan-

nes, ora pro nobis, & ita de cæteris. Quod cogitasse & tradidisse literis mundo: extremæ fuit dementiæ & plane schismaticum.

¶ Prophetare nō est agere, sed agi, atq; diuinū quid pati. Immo quicquid in nobis sublime fuerit, siue in scientia, intellectu & consilio, siue in sapientia, pietate, & timore ac reuerentia domini, & similibus: nequaquā id nobis agentibus euenit.

¶ Huius dogmatis falsitas, quamq; illud sit & philosophis inopinabile, & sane diuinorū eloquiorū intelligentiæ contrariū: iam decies explicatū fuit. Cæterū & per ea quæ in cōsequentijs hic Iacobus scripsit: erroneū plane concludi potest. ait enim. Ioannes subdit quæ accusatione primū moti sunt Iudæi: ut cum palmis exirent obuiam Iesu &c. & paulopost. Occasiones autē quæ à deo dantur: semper bonæ sunt, quas si sequimur: uidemus q; prompte spiritus sancti operatio sese ingerat nobis, iam non per occasionē, sed per spiritū dei operatibus. Eandē quoq; occasionē habuerant pharisæi qui tamen indigne tulerunt hunc honorē filio dei iuxta oracula prophetarū (quæ falsa esse non poterant) fuisse impensum, sic Faber. Mirū aut ita illū ab recto auersum: ut nō uideret quoniā ex q; eandē prorsus pie agēdi occasionē habentiū, nōnulli sunt ea religiose usi, ceteri uero nō ualuerūt sic agere sed abuti: omnino magis illis placuit istā effectiū diuersitate nō potuisse à solo depēdere dño, sed à uolūtatis arbitrio: sicuti ceteris an dicitū est. Quo in facultate plenissima habet homo: excitati deo obedire, & opari secūdū diuinū motū. Quæ uel hic aptissime nos docuit, nō seipsum, horū scriptor: q; nec uidere potuit, quā uera locutus est: falsa locutos fuisse cōseques est, phetas, q; hoc futurū p̄nūcia uerit, & euāgelistas sacros, q; nobis rē nūciauerūt gestā. Porro beatus Mathæus, Marcus, Lucas, & Ioānes in hoc cōsentit, q; turbæ q; p̄cedebāt & sequebant, clamabāt dicentes. Osanna filio Dauid, & quis nō id uerbis eisdē exprimat: cōcorstī omnium est eadē sententia. Quæ igit sanctorū euāgelistarū quatuor, Hebræorū populū testantur clamasse dicentes. Osanna, nō in eis spiritū dei solū: Faber aut ait nihil illos egisse: unde cōcludit nō eos clamasse, ac dixisse Osanna &c. cōnexionū ratio fit, Iacobū falsum omnino scripsisse, et quoniā hoc de euāgelistis asserere, intolerabilis est blasphemia: non debuit sane Faber à loquēdi forma scripturarū & catholicorū doctorū, sese alienū exhibere: quo quasi nouator res, & omnium corrector uideretur.

220p. 160

Cōfutatō

X

Michea: 1
Zacha: 9

Y

Math: 20

Prop. 161 ¶ **CA. XIII** ¶ **Vetus mandatum est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Nouum est, Diliges proximum tuum sicut Christus dilexit te, qui uitam suam tradidit propter teipsum. Ergo tam differt nouum à uetere, quā spiritus ritus à carne, & quodammodo deus à natura.**

Prop. 162 ¶ **Vetus dilectio secundum naturam est: noua supra naturam. Illa extra deum; hæc tota in deo. Illa naturæ se et amore sui; hæc propter deum, etiam amore sui excluso.**

Constitutio
Z ¶ **Hæc ueteris & nouæ dilectionis (quæ designauit Iacobus) differētia, multū per omnē modū iustificabit quod frequētius aspere illum redarguimus, afferentes doctrinā eius in quā plurimīs et pugnare secū, & ueritati catholice repugnare. duo nāq; ista non difficile monstrabimus Iacobo impræsentiarū infeliciter satis usū uenisse. Agendum in superioribus, scilicet Marci xij. de dilectiōis differēti præcepto ita ad uerbū (ceu propositionibus, LXXV. & LXXXVI. uidere licet) scripsit: hoc legis mādātū, Diliges proximum tuū sicut teipsum, dñs secundū humanitatē designatur. quod in Parabola Samaritani Lucæ decimo, declarare dignatus est. itaq; dilectione proximi in omnibus non diligitur, nisi Christus. sic illic Faber. Hic uero quidnā dicat auidito. Vetus inquit mādātū est: Diliges proximum tuū sicut teipsum. Cui dogmati si nihil adieciisset; haud illud refutaremo, quod dubio procul & uetus esse mādātū & nouū, proxime idē ipsum docebimus. At dū fecutus ait, illud ab altero quod nouū dicit et re uera est differre, ut spiritus à carne, deus à natura, quæ extra deū sit, utpote cuius finis fit creatura: euidēter pugnat aduersus semetipsum. nequāquā coire ualēt ista: Vetus dilectionis mādātū hoc, Diliges proximum tuū sicut teipsum, de dilectione datū est qua Christū secundū humanitatē diligere debemus; quæ per illā iustam dilectionē in omnibus nō diligit nisi Christus: Et quæ mādātū eodē præcepta dilectio, solā respiciat carnē & naturā, & proinde extra deū sit. Hæc in quā luce meridianā clariū apparēt sibi tota diametro repugnare, nullo scilicet minus quā ut cū Fabro ludam uerbis spiritus & caro, deus & natura, aut pertinētius, uti peccatū & opus meritorij deoq; gratissimū. Et licet in philosophorum (quam aut redargutionē uocāt aut cōtradictionem) metham prolabi non parum dedecet doctorem, & præsertim ubi de diuinis differit; longe tamen infelicius etiam hic Iacobo accidit, unde nō possum satis obstupere, hominē uidelicet id genus tam**

Leuit. 19.
March. 22.

profundo sepultū fuisse somno, ut uigilās scribēdo nō animaduertēret aptam quā deo irrogabat blasphemiam, euidētē p se (fide supposita) heresim inuoluentē: qd qdē infaulū admittit facinus asterēs deū pcepisse actus q nō nisi p cā esse possunt. Quod si reclamet qspiam dicens. Absit hoc, ut uel unq cogitauerit Faber: optime em nouit ille Deū omne in uniuersum prohibere pctm. porro si etiā minimū uerberet aut admitteret lex cr̄ crimē, iā nō immaculata diceret, nō ulq; quaq; sc̄ia: quod dicere extrema esset blasphemia, hanc egdē proboratiocinationē. Quod aut colligit ex Iacobi dictis probe cōfiscit. Nimirū ipse ait. Vetus mādātū est, Diliges proximum tuū sicut teipsum, quod qdem tm̄ differt à nouo, q̄ spūs à carne. Nec nō & q dilectio quæ illo uetere p̄cipit mādātū extra deū est habetq; diligentē ultimū finē: & sic est creaturæ finitio, quod ut ait August. summa pueritas est. Ecce uides Iacobū asseuerare illo uetere mādātū, Diliges proximum tuū sicut teipsum, qd certissimū est à deo datū fuisse homini dilectiōis actus p̄cipi, q extra deū sunt, & amorē sui finē habēt nō deū. sunt igit p̄cā q̄ p̄cepti fieri deus. O miserā hois fortē, q doctōris p̄ officiiū aggressus est, q̄ se in disciplina sub p̄ceptorib; cæteroz more exercuerit. Ceterz quo pacto cogitauit ipse diuinū illud mādātū dūtaxat uetus esse & carnē respicere, & non etiā nouū ueraciter dūferre q; ut propria ab eo qd ap̄s dixit Chr̄s: Mādātū nouū do uobis, ut diligatis inuicē sicut dilexi uos. Cū uideret illud ut sic dicam p̄ Christi euāgelij eius proprio sermone renouatū, ut in Mathæo legimus ubi ait: Secundū, scilicet magnū mādātū, primo simile est, Diliges proximum tuū sicut teipsum, & p̄ Apostolū Paulum dei sp̄s dixit (quemadmodum in superioribus dictum est) Nemini quisq; deus beatis nisi ut inuicem diligatis; qm̄ diligit proximum, legem impleuit. Nam non adulterabis, nō occides, nō furaberis &c. in hoc uerbo instauratur, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Ecce (ut ita loquar) quod uetus solum esse purauit Faber mādātū, nō modo per nouam Christi legem innouatur, uerum & in capite omnij erigitur per Apostolum à deo mādātū. Neq; em̄ dicit Paulus: Diliges proximum tuū sicut Christus te dilexit, uerū propria refumit ueteris mādātū uerba, dicens, Sicut teipsum. Quam insipienter aut purauit secū Faber, & dein orbi scripsit: per illud, Diliges proximum tuū sicut teipsum, iustum esse dilectionis actum, qui solum carnem respici

A

Ioan. 19.

Matth. 22.

Rōma. 13.

B

ceret non spiritū, temporalemq; felicitatē nō Deū; quis nō uideat? Porro bis in eo delinquit: primo q; amor ille naturalis est legis: quā naturā author Deus cuiuslibet: indidit sensibilibus speciei. Atq; etiā ipse Christus dñs noster hanc naturā legē in brutis experientia nō tam, non confusus est aduersus deuantes à iustis naturā eiusdē legibus Iudæos producere, dicēs: Hierusalē Hierusalē quæ occidis prophetas &c., quoties uolui cōgregare filios tuos, quæadmodū gallina congregat pullos suos sub alas: & noluisti. Ex quo quidem Christi sermone, summa semper ueneratione atq; reuerentia ducendo, duo colliguntur contra Iacobi theologiam. Primum quidē q; amor ille naturā cū sit ab animalibus cūctis inseparabilis: sese em̄ animās qd; cūq; & suæ speciei cætera indiuidua ualere temporaliter cupit, secū dum spiritus Dei per Sapientē uerbū, quo dictū est: Omne animal diligit sibi simile, sic & omnis homo proximū sibi; nimis stultum est cogitasse ipsum naturā diligendi actū deū præcepisse, dum ait, Diliges proximū tuum sicut teipsum. Alterū quod Fabri uotis ex Christi uerbo refragari uidemus: istud est, q; motū illum amoris naturalis decernit Iacobus, præter deum, & uelut illicitū in homine esse. Iam ut quod ad hoc respōdeat beatus Gregorius, Is sane homilia quādā populo explanās hoc Christi uerbū, Hoc est præceptū meū, ut diligatis inuicē, sicut dilexi uos: sic ait: Qualiter sit ista dilectio tenēda, Christus ipse insinuat, qui in plerisq; scripturæ suæ sententijs & amicos iubet diligere in se, et inimicos diligere propter se. Ille em̄ charitatem ueraciter habet, qui & amicum diligit in Deo, & inimicū diligit propter Deum, sequitur: Nam sunt nonnulli qui diligunt proximū, sed per affectum cognationis et carnis: quibus tñ in hac dilectione sacra eloquia non contradicunt: sed aliud est quod sponte impenditur naturæ, aliud quod præceptis dominicis ex charitate debetur obedientiæ. Hi inimicum & proximū diligunt, & tamen illa sublimia dilectionis præmia non assequuntur: quia amorem suum non spiritualiter, sed carnaliter impendunt, proinde cum dominus diceret: Hoc est mandatum meum ut diligatis inuicem: protinus addidit: sicut dilexi uos, ac si aperte dicat: ad hoc amate, ad quod amaui uos, sic Gregorius. Qui iuste profecto in primis Fabri in eo retundit: q; reprobare uideatur motū illum naturalis amoris, dum ait sacra eloquia non contradicere illis qui proximōs per affectū cognationis et carnis diligunt.

Matth. 23.

C

Eccle. 15.

Ioan. 15.

Homil. 27.

D

Ioan. 15.

Deinde & in eo: quod eiusmodi amorē naturæ a deo cōtendit fuisse mandatum, dū ait, Diliges proximū tuū sicut teipsum, contra quod ait S. pater Greg. Aliud quod sponte impenditur naturæ: aliud quod præceptis dominicis ex charitate debet obedientiæ, & quæ sequunt. Miranda itaq; hallucinatione lusus est Faber, opinatus aliud dñm p̄cipere uoluisse mandato de dilectione proximī legis ueteris, per nouā magnifice replicato, Diliges proximū tuū sicut teipsum: & diligatis inuicē sicut dilexi uos. Nempe cōtrouersia hæc quā fabricauit Iacobus, per scripturas multiphariā dirēpta extitit. In primis per uerbum Apostoli prænotatum: quod cuiq; sit esse reor. Porro qd; dicitur sicut teipsum: ille explicuit dicēs, Vt inuicē diligatis: quia dilectio proximī malū nō operat, id est q; proximū diligit sicut teipsum, ut ille ait: nullū dei trāsgredit mādātū, quia qui diligit proximū: legē impleuit. Et q; Ch̄s dñs aliud nisi illi prorsus prætēderit dicēs, Sicut dilexi uos, q; dictū erat sicut teipsum: hoc est ut per omnium peccatores fugam, & obedientiam deo in omnibus iustis præstitam, omnem proximū, id est hominem, æterna cupias tecū promereri bona, Christus aper̄te satis alio in Ioanne loco monstrat, posteaq; em̄ dixisset: Sicut dilexi me pater & ego dilexi uos: manete in dilectione mea. adiecit ad rem dicens: Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea: sicut & p̄cepta patris mei seruauit, & maneo in eius dilectione. Quid his amplius q̄rimus: p̄ ea certe constat fideles inuicē seipso diligere, sicut unū quemlibet Christus dilexit, si dei oia seruēt mandata, et Paulus dixit: Qui diligit proximū sicut seipsum, legē impleuit, id est oia seruauit mandata. Idem igitur omnino est, inuicē diligerē sicut Ch̄s homines dilexit: & proximū diligere sicut seipsum. Vnde aperitur Fabri cōmentū, quo somnio quodā in uisione cogitauit, uetus mandatum esse, Diliges proximū tuum sicut teipsum: nouū uero, Diligatis inuicem sicut dilexi uos, Resellitur autē penitus proprijs dilectionis huius cultoris & procuratoris Ioannis euāgelistæ testimonijs: immo potius Dei per eum: ipse etenim de hoc ipso dilectionis mādato agens ita nobis scriptū reliquit, ut illud idem & uetus & nouum contra Fabri dogma, & quidem manifeste doceret, dicēs, Charissimi, non mandatum nouū scribo uobis: sed mandatum uetus, et quasi quæsiisset aliquis, cur uetus? (porro de hac loquebatur dilectione) respondet ille dicens, quod habuistis ab initio: hoc est etiā per Moysi

Leuit. 9.
Matth. 22.

E

Roma. 13.

Ioan. 15.

F

Roma. 15.

Leuit. 19.

Matth. 22.

Ioan. 15.

Ioan. 2.

legem: quod explicat subnectēs. Mandatum uetus est uerbum quod audistis. Ne uero paruideret quis illud, si tantum uetus foret mandatum: adijcit quoque beatus dilector Ioannes, & ait: Iterum mandatum nouum scribo uobis &c. Ista autem quæ dicimus comprobatur Augustinus his uerbis. Quod mandatum uetus dixit, quod habebatis (inquit) ab initio. Ideo ergo uetus: quia iam illud audistis. alioquin contrarius erit domino, ubi ait: Mandatum nouum do uobis, ut diligatis inuicem. Sed mandatum uetus quare: non quia ad ueterem hominem pertinet, sed quare? quod habebatis ab initio. Mandatum uetus, est uerbum quod audistis. Ideo ergo uetus: quia iam audistis, Et id ipsum nouum ostendit dicens: Iterum mandatum nouum scribo uobis: non alterum, sed id ipsum quod dixi, uetus idem & nouum, quare nouum? quia tenebræ transferunt, & lux uera iam lucet. Ecce unde nouum, quia tenebræ ad ueterem hominem, lux uero ad nouum hominem pertinet. Sic ibi. Differens autem alibi uerbum quod precipue iam agitur, scilicet: Mandatum nouum do uobis, ut diligatis inuicem sicut dilexi uos: idem gloriosus doctor Augustinus? Nonne (ait) iam erat hoc mandatum in antiqua dei lege ubi scriptum est, Diliges proximum tuum sicut teipsum? Cur ergo nouum appellatur à domino: quod iam uetus esse conuincitur? An ideo est mandatum nouum: quia exuto uetere induit nos hominem nouum? innouat quippe audientem uel potius obedientem non omnis, sed ista dilectio, quæ do minus mandat, & ut à carnali dilectione distingueret, addidit: sicut dilexi uos. Nam diligunt inuicem mariti & uxores, parentes & filii, & quæcunq; alia inter se homines necessitudo humana deuinxerit: ut taceamus de dilectione culpabili atq; damnabili qua inuicem diligunt se adulteri & adulteræ, & quoscunq; alios non humana necessitudo, sed humanæ uitæ noxia turpitudine coniungit. Mandatum ergo nouum dedit nobis Christus, ut diligamus inuicem sicut dilexit nos. Dilectio ista nos innouat ut firmos homines noui, hæredes testamenti noui, cætautores cantici noui, sequitur. Hæc dilectio fratres charissimi, anti

G quos etiam tunc iustos, tunc patriarchas & prophetas: sicut postea beatos apostolos innouauit. Hæc Augustinus. Per quæ funditus subruuntur non modo quæ hic delirando scripsit Faber, sed & præcedentium non pauca, quoad sanctorum patriarcharum, prophetarum, iustorumq; aliorum statum, qui ante Christi uixerunt aduentum. Augustini autem ista dogmata, & nostra quoad hæc firmat beati Iob uerbum: quo

sefe sancta illa dilectione, quæ postmodum Christus docuit, locupletata tum significauit dicens, Si gauisus sum, id est non sum gauisus ad ruinam eius qui me oderat, & exultauit quando inuenisset eum malum, ubi sanctus Gregorius ait. Omnipotentis dei nos esse discipulos, sola custodia charitatis probat, & paulo post. Sciendum est (inquit) quia inimici dilectio tunc ueraciter custoditur: cum nec de profectu desinimur, nec de ruina illius lætamur, & rursum post. Euenire plerumque solet ut non amissa charitate & inimici nos ruina lætificet, & rursum eius gloria sine inuidiæ culpa cõtristet; cum & ruit eo quodfã bene erigere dimus, & proficietẽ illo plerosq; opprimi formidamus, qua in re metem nostrã, nec eius iam defectus erigit, nec eius profectus afficit: si recta nostra cogitatio nõ quid in ipso, sed quid de ipso circa alios agatur, attedit, hæc Gregorius. Vnde (ut dixi) palam monstratur nouum dilectionis mandatum à sancto Iob perfectissime fuisse obseruatum: quonia ad inimicorum usq; amorẽ eius extēdebatur dilectio, quæ admodum & sub Christi euangelio fieri ipse madauit. Non audierat tamẽ Iob et cæteri illius temporis sancti (quos testatus est Augustinus perfectiõẽ dilectionis proximorum innouatos fuisse, sicut apostoli & discipuli cæteri) Christum dicentẽ, Diligatis inuicem, sicut dilexi uos: sed id cordi fixum habebat. Quod idem omnino uelle ipsum, monstratum est dũ ait, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Non sunt igitur hæc duo dilectionis mandata, alterum uetus, alterum nouum; ceu somnia putauit Faber, uerum idem ipsum unum: quod & uetus est pro ratione temporis: & nouum, quod uos obseruatores excluso uetere nouos efficit homines.

¶ Virgo Maria est admodum sancta, omnes angelis admodum sancti, & omnes martyres admodum sancti: sed neq; singuli neque omnes simul, uia sunt, etsi sint in termino uitæ. Quæ si liceret eos interrogare, an per ipsos eundem sit ad totius sanctitudinis patrem? dicerent profecto: Nos non sumus uia, etsi non errauimus: non ueritas, etsi seducti non sumus: non uita, etsi uiuimus.

¶ Scrupulosa superstitione angitur Faber maximo opere cõtendens affidue deo debitã sic ueri gloriam, cultum & honorem: ut præter illum nullus angelus, nõ uirgo sancta, nõ aliquis beatorum laudẽ, honorem, glorificationem, & nõ uidet id ipsum in dei ingloriatione in honorationem tunc planere cedere; qui dixit: Qui uos spernit, me spernit, qui autem me spernit, spernit eum qui me misit, & alibi: Qui nõ honorificat filium nõ honorificat

Iob. 31

Lib. mora. 21.
cap. 28

H

Iob. 31. 163
Ca. XIII.

Cõsuetatio

I

Luca. 10
Iob. 31

rificat patrē qui misit illū, & rursūm: Non est propheta sine honore nisi in patria sua &c. Sed quid hic laboro in re toties in prioribus agitata; solū dicamus quod impræsentia; opus est. Ecce non uult Iacobus cū uniuersa matre ecclesia recipere q̄ christifera uirgo uita dicatur. Hęc omni humilitate, alacritate, & fiducia illā salutans, ait: Salue regina misericordie uita, dulcedo &c. Iacobus sese opponit inquit. Neq; ipsa sola, neq; cum sanctis omnibus &c. uita dici potest. Anti phonæ autē illius (Salue regina misericordie) auctore fuisse Petru episcopū Compostellanū, scribunt Guillelmus ille speculator, & Iacobus à uoragine, libro qui uulgo sancti or̄; legenda dicitur. Ecclesia itē una intelligentia eidē quasi in eius persona dictū attribuit & enunciat dicens: In me gratia omnis uitæ & ueritatis, in me omnis spes uitæ & uirtutis. Iacobus in hoc impius ecclesie filius schismaticus occurrat: & orbi scribēs protestat dicens. Non est sancta Maria uia aut uita: Christus enim filius eius dixit: Ego sum uia, ueritas, & uita. nullo ergo creature possunt hęc cōuenire. En uides quo lusus est Faber sophismate, nolens uerbū qd̄ multiplex est resoluerē. Audiatur ergo: cū sit in fide notū, quoniam non eadē ratione Christus uia est, ueritas, & uita, secundū q̄ deus est: & secundū q̄ homo. Q̄, aut ait: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde: quod est se & uia & ueritatē exhibere: non hoc secundū formā quæ qualis est patri ait, sed secundū illā serui quā assumpsit. Quid ergo prohibebit etiā illa de perfectioribus dici creaturis: nihil penitus. Nam si Iacobi uiget argumentum: subsistere quoq; istud oportebit; Christus est lux mundi, sicut re ferente Ioanne, dixit. Quando sum in mūdo, lux sum mūdi. & alibi simpliciter: Ego sum lux mundi, nulla igitur creatura mūdi lux est, aut dici potest. simile etiā hæc dūe inferendi formæ rationē omnino non habet. Quoniam autē secundū constat Christi assertionē nullā esse qua creaturas compellans. i. apostolos suos, dixit illis: Vos estis lux mūdi: cōsequēs est ut nullā prorsus uim habeat Fabri cōnexio: qua itē argumentatus est. Christus uia est, ueritas, & uita. Nulla igitur eius creatura uia est aut ueritas. Non hic putam⁹ necessariū aperire: q̄ in scripturis uarias nomina hęc uia, ueritas, & uita rationes sortiānt. Hoc enim prolixū foret: & quāuis nō inutile: tū quoniam non opportunū, onerosum magis iudicari posset. Sat fuerit mōstrare easdē p̄ scripturas, sanctā dei matrē, & alios sanctos uerē dici fidelīū uia, ueritatē, &

uitā: nō tū sicut deus, aut Christus ut homo est. Absit istud à Christiano. At suo, quē deus decreuit, modo. Quero igitur ego, quidnā est Christū secundū serui formā dixisse, Ego sum uia, & ueritas: nisi qd̄ de eo expressit Lucas dicens: Cœpit Iesus facere & docere: nam & ipse dixerat. Exemplū enim dedi uobis: ut quædam modō ego feci, ita & uos faciatis, & prius (ut premisi) Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Vita ergo eius & doctrina: mundo ad salutis perueniendi portū uia fuit & ueritas. Quoniam autē non cunctat per se uoluit executioni demandare, sed filios gloriæ consortes, aut membra habere sui corporis: Hos quidē proximiores: puta apostolos suos & discipulos, quoq; ministerio uel medio illuminaret, qui suo deinceps adiungerent corporis cōplacitū illi pro sua bonitate, ut & suæ ecclesie potiora supposita secū prerogatiuas maiores participarent: hoc est ut digni fierent tanta uitæ laudabilis gloria, ut illi cæteris sui loco uia & ueritas exēplo & uerbo cederēt. Vnde sicut iam citatū est: prius ecclesie suę fundamentis dixit: Vos estis lux mundi. Significās aut quoniam tales sese deberent alijs uiuēdo & docēdo præstare, quos illi ut rectā uia exēplo uitæ, & syncerā ueritatē ac piā doctrinē uerbo sequi iuste possent: subiūxit inquit. Non potest ciuitas abscondi supra montē posita: neq; accendūt lucernā, & ponūt eā sub modio, sed supra candelabrū, ut luceat omnibus q̄ in domo sunt. sequit: Sic luceat lux uestra corā hominibus. & quasi fuisset ab eo requisitū, quænam esset lux quā corā hominibus lucere iuebat in eis: subiūxit uitę opera iusta, uia aut lucē proximis esse decernēs: & ait. Vt uideant opera uestra bona: & glorificent patrē uestrū, qui in cælis est. Alibi quoq; appropriate apostolos: successoribus in ipsis apostolis dicebat. Sint lumbi uestri p̄cincti: & lucernæ ardētes in manibus uestris &c. Hinc nimis Christi mādato morē gesserāt Philippētes, quibus apostolus scribens, dicebat. Sitis sine querela, & simplices filij dei sine reprehensione, in medio nationis præuæ & peruersæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mūdo, uerbū uitę cōtinentes ad gloriā meā in diē Christi. Quid quæso ad hæc hiscere poterit Faber: multipharia em̄ pista B. Pauli uerba reuincunt eius dogmata, & quoad id qd̄ præcipue agimus, & quod illud qd̄ toties falsus à dæmone molitur statuere: nullam scilicet laudē sanctis aut gloriā impendi à uiatoribus debere. Ait enim plane Christi apostolus spiritu dei impellētē, Philippētes luce

Lib. iiii. rō. di. u. off. rubrica de prosa i uita sancti Pelagii papæ.

Eccl. 24

Ioan. 14

Matth. 11

Philip. 2

K

Ioan. 9

Idem. 8

Matth. 5

L

Actuum. 1

Ioan. 12

Matth. 11

Matth.

Lucæ. 1

Philip. 2

re per pia, scilicet uirtutū opera, proximis exēpla præstātes ad suam gloriā, in diē dñi: tanq̄ aperte diceret: q̄ uitā exēplo ad uitā uia sui uobis, et ueritas docēdo Christi euāgelii, meq̄ operatē imitati estis, uerbo pure credentes: mihi ad gloriā cedit in diē iudicij Chri. quod uerissimū esse, nullus ambigere debet fidelii: licet uotis Iacobi linea rectissima obuiet. Pie fatēdū igitur est, qm̄ Christus ut deus, lux pri-
M mitiua sit & inaccessibilis à mortali creatura, ut Timotheo scribit ad postolos: ut homo uero lux immensa, quā nullo medio ab illa infini-
1. Timo. 6. ta accepit uelut cæteroz caput, quo unicuiq̄ diuideret mēbrorum prout uellet, utpote cuius uolūtas creata difformis increatā nullatenus esse poterat. Via igitur Christus ut homo, ueritas et uita fuit: primo post deū gradu. Quandoquidē omniū uirtutū seipsum præstitit exemplum ad imitationē, ueritatū omniū ad salutē necessariatū primariū doctorē: & uitā, hoc est sine cuius merito æterna uita nullus perfrueretur. Cæterū si uia exemplarē ad uitā se duntaxat dici uoluisse, & ueritatē ad dirigendū: & non secundo loco primos suos uicarios, & deinde cæteros eius fideles ministros, pro gratia cuiq̄ impartita ad aliorum utilitatē: non profecto inspirasset deus Apostolo Corinthijs scribendo dicere. Rogo uos, imitatores mei estote, sicut & ego Christi, & Philippen. Imitatores mei estote fratres, & obseruate eos qui ita ambulat sicut habetis formam nostram. ecce ueritatem doctrinæ ac uitæ uia: sese imitandū præstat. Apostolus Christianis. Non anxiet itaq̄ ex hoc Faber gloriæ dei zelotes, cū audiet sanctā dei genitricē ab ecclesia & unoquoq̄ fidelii ut uia uitæ ac ueritatē quin & uitā cōpellari. Dei eim̄ spiritū habet ecclesia: q̄ nō sinet ex toto eā ullo tpe à iusto deuiare. Ad eā proinde ut recurat, Fabro cōsulo: statq̄ stultus in oculis suis, ut in finē uerā apprehendat sapientiam, & uiuat in æternum: Virginis eiusdem & sanctorū doctorum humilitatē ac fidei puritatem imitetur, eosq̄; nullo scrupulo fateatur post Christi uia esse, qua ad totius sanctitudinis patrē eundū sit. alioquin ipse qui solus per deuiā & singulares tramites incedit: uideat quomodo soliuago salus illi poterit esse: uel homini soli. Et præsertim q̄ per hæc author eum uisite constat scādalogz nuper in illa diceci Meldensi quoad illam antiphonam, Salue regina misericordiaz obortoꝝ: quā alter discipuloꝝ eius publica ad populū cōcione nō ueritus est dicere cōtinere blasphemiam, ob id q̄ ecclesia sanctā

1. Cor. 4.
Philip. 3.

dei matrem misericordiaz reginā uocat, uitam & spem nostrā. Alter uero cōcionatorē ipsum q̄ eiusmodi blasphemā euomuerat, scriptis defendere præsumpsit. Propter quos temerarios ausus publicas & Parisijs & Meldis pœnas dederunt: post quas ad perpetuos damnati fuere carceres.

¶ Si quis fidem solū habeat ex auditu & infundente homine, & faciat quod i se est: haud scio an hæc fides q̄diu salus est, possit dici fides. & facere quod in se est, tam exile est, ut dici non possit facere: cū dñs dicat, Sine me nihil potestis facere. Et de salute hoim apud hoies hoc impossibile est: apud deū autē omnia possibilia sunt. ergo quod in nobis est: id est quod secundum hominem solum est.

¶ In superioribus ista fuerunt reuulsa quo ad rem. In forma autē uerboꝝ primo in eo errat Faber: quo ait, q̄ fidem q̄ possit habere ex auditu infundente hoie, citra dei gratiā. quod uel p̄ id cōiunctur palā, quod citauit ille & non uidit. Sine me nihil potestis facere. & antea multa ad hoc producta sunt. Dehinc errat hæsitans an fides talis: pu-
Consuta
N ro eū uelle dicere: q̄diu sine charitate est: possit dici fides, cū plane talem Ap̄ls appellat fidem. In hoc præterea delirat q̄ dicit hoiem, dum quod in se est facit tā exiliter agere: ut nō possit dici q̄q̄ facere. Hoc enim in deum meram intorquet blasphemā: uidelicet quoniā obligat hoiem ad id quod nō ualet: Cum tamen de eo docuit ap̄ls dicēs. Fidelis est deus, qui non pmittet uos tentari ultra id q̄ potestis. Insuper uentilissime autē insert dicēs: Ergo quod in nobis est, id est quod scdm̄ hominem solū est. Porro: ne euagemur hic, q̄ finem quaerimus: illo uno quod iā semel resumpsimus uerbo Christi, Sine me nihil potestis facere: certū redditur, nihil in homie esse posse de se bonū (uti est actus fidei) ab hoie solo. Et nemo possit satis demirari hois huius solertiam, q̄ milies in philosophia docuit oim̄ esse actū Deū causam primā & principem esse: & mō de diuinis loquēs ait: Ergo facere quod in nobis est, id est quod scdm̄ hoiem solū est. quod salum est. Porro facit homo qd̄ in se est, dum pro loco & tpe recte utitur donis quæ actu habet tam naturæ q̄ gratuiti. A q̄ hominis operatione nō excluditur dei cōcurus cū gnalis tū specialis: sed necessario includitur.
 ¶ Cum filius sit in patre, & in oibus sanctis q̄ sunt in cælo & in terra: an etiam corporali sit: q̄ dñi: sed absq̄ mō: nisi dicas diuino & incomprehensibili mō: q̄ non tam modus q̄ non modus dici debet.

120. 164

Ioan. 5

1. corin. 13

1. corin. 13

1. corin. 10

Ioan. 5

120. 165

- Ido. 156** ¶ Et mix, si id fides non diceretur: cum uideat simul in India, Africa, & Europa, locis innumeris: filium dei in corpe sacramentaliter esse, quod autem dicitur sacramentaliter, modus est. quo ergo si subtrahat modum: (scilicet fides) non uideat ubiq; filium Dei corporaliter, sed sine modo ac supra omnem modum esse?
- Ido. 167** ¶ Vbiq; sane Christus est: Christus incarnatus est. Incarnatus autem sine corpore non est.
- Ido. 168** ¶ Magna fides est cognoscere Christum corporaliter esse, ubi sacramentaliter est: sed maior est, cognoscere eum absolute ubiq; corporaliter esse. Nam hoc est sine modo cognoscere illud cū modo. Fides autem quæ est absq; modo, maior est q̄ quæ modum habet.
- Consuta.** ¶ Hæc omnia Iacobi dogmata confutatōe. cxliij. super epistolas beati Pauli monstrauimus in fide esse erronea, cogitatu absurdissima, & blasphemata in Deum.
- Ido. 169** ¶ Apostoli ac discipuli dñi aduentu spiritus sancti facti sunt spirituales homines: non agentes in his quæ Dei sunt, sed acti spiritu dei, diuina patiendo.
- Consuta.** ¶ Viciis in præcedentibus error iste reprobatus est.
- Ido. 170** ¶ Christus quidem magnus erat: ut q̄ erat Messias rex Iudæorū. sed pater ad quem ibat, maior erat: quia ille non est exinanitus sicut filius, qui serui formam acceperat.
- Ido. 171** ¶ Christus in forma secundū quam rapinam non est arbitratus esse se æqualem deo: a patre est, & oia habet a patre, ac in omnibus patri fontanū tribuit honorem. quare & in illa æqualitate ob primariū ineffabilis genituræ honorem quæ patri deferretur: nihil dissentaneū forte uideatur, si patrem in hoc uocet se maiorē. Id enim in æqualitate naturæ filij ad patrem, honorificentia designat & originis testationem.
- Ido. 172** ¶ Pater, filius, spiritus sanctus, triplex in unitate nature æqualitas: & in hac æqualitate ordo. Primus ordine pater, deinde filius, deinde spiritus sanctus, sic & diuina honorificentia (quæ nõ nisi in uestigio, cū tamen non sit eius uestigium, capi potest) prima honorificentia pater est: secunda filius: tertia spiritus sanctus.
- Ido. 173** ¶ Filius honorificat patrem ut primam a qua est honorificentiam: & mittitur a patre. & spiritus sanctus honorificat patrem, quia spiritus patris est: & filium, ut secundam honorificentiam, & ut spiritus filij.
- Consuta.** ¶ Si a Iacobo in primis p̄cunctaretur quis, unde collegit Christū regem fuisse Iudæorū: opinor ipsū angustias passurū, ac facilius obma-

tescere illi esse, q̄ cessari quod tantæ par sit petitioni. Sunt etenim hoc in negotio angustia undiq;. Porro possit q̄buidam uideri, quia et si Christus dominus rex sit regum & dominus dominatū: de quo Gabriel ad sanctam eius parentem ait. Dabit ei dominus sedem Dauid patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternū. & in eius persona dixit Dauid. Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius. Dixitq; ei Nathanael Rabbi. Tu es filius Dei: tu es rex Israel. In prophetis insuper, sunt ad hoc non pauca, quale est illud Hieremæ. Suscitabo germen iustū: & regnabit rex, & sapiens erit &c. Cum tamen ex Iacob propheta q̄ ait: Non auferetur scepscum de Iuda & dux de femore eius: donec ueniat qui mittendus est, scilicet Christus mundi redemptor. certum est in eius aduētū Iudæos regem tunc habituros, non de ipsorū gente, scilicet tribu Iuda, sed aduenam: quod in Herodis Ascalonitæ p̄sona uerificatum est. Rex enim fuit Iudæorū: qui non de Iacob descendit, sed de Esau: natione enim Idumæus fuisse inuenitur: liquet Christum ipsum regē in specie Iudæorū non fuisse. Præterea quo iure diceretur Iudæorū p̄ticularis rex Christus: quando neq; hæreditario dici posse uideatur: ut pote quoniam regina Iudæa non fuit beata eius mater, nec rex auus maternus Ioachim neq; populi electio: & eiusdem Christi consensu id factum fuisse dici pot. Nempe cū id semel efficere decreuisset populus: ipse non acquieuit, teste sancto Ioanne qui ait. Iesus ergo cum cognouisset quæ uenturi erāt ut raperēt eū, & facerēt eū regē: fugit itaq; in motē ipse solus. Neq; cōsequens eē uidet Iudæorū illi p̄ticulari fuisse regē: q̄ quæruerunt Magi in Hierusalē. Vbi est q̄ natus est rex Iudæorum? Aut ex consimilibus scripturæ locutionibus id fit. tum q̄ Pilato rogant illum: Tu es rex Iudæorū: ipse uisus est hoc inficiari dicēs. Regnū meū nõ est de hoc mūdo, & rursum. Regnū meū nõ est hinc, tum q̄ cū regni unius rex asseratur, cuius nõ erit finis: Iudæorū aut regnū finitum est: nõ igitur regnum eius Iudæa in p̄ticulari fuisse dici pot. Qui aut Iudæorū sese non est confessus Pilato regem esse, populoq; regē eum facere gestient non assensit: non se tamen simpliciter regem negauit Pilato. Namq; eidem q̄ ex eius collegerat uerbis, Ergo rex es tu? Respondit Iesus. Tu dicis quia rex sum ego: nõ scilicet Iudæorū: tantum: sed totius Israel, hoc est omniū uidentium deū: unā scilicet ecclesiam suamultitudine constituentū. Ad hoc q̄ppe respi-

Apoc. 19.
Luca. 1.
P̄cl. 2.

102nd.

Hiere. 23.
Gene. 49

P

Joan. 6.

Math. 2.

Joan. 18.

ciunt omnia quæ i scripturis de eius dicitur regno: cuiusmodi sunt ultra paulo ante citata, illud Zachariae per mathæum repetitū Dicitur filia Sion: ecce rex tuus uenit tibi mansuetus. Filia quippe Sion, est & quælibet sancta anima & tota ipsa ecclesia. & illud Benedictus qui uenit in nomine dñi rex Israel. Fuit itaq; Iacobo perexile argumentū, ut christū eo magnū diceret, quoniam illū credidit Iudæorū regem: cū & hoc Herodes fuerit. Quicq; autē super hoc censetur: iam nō magni refert. At maximi quicquid puto qd in cōsequentibus præter dit Iacobus: filiū .i. in diuinis etiā quatenus Deus est, minorē patre uere esse ac dici, quoniam ab eo habet quicq; est: & ratiōe cōsimili patre & filio spiritum sanctum minorē. &c. q; hac de causa filius honorat patre, & spiritus sc̄tus patre & filiū. & q; sit sibi triplex in unitate naturæ æqualitas, ac honorificetiā triplex: prima pater, altera filius, & sp̄s sanctus tertiā: Bonū fuerat haud dubie huic scriptori altiora se nō querere, qm̄ scriptū est, Quia scrutator maiestatis opprimetur a gloria. Metiri eteni uiderur Faber æterna cū temporalium natura, & humanis æquiparare diuina. Existimat em̄ (seu ex illius colligi potest sermōibus) quæ admodū in hominū genere filius (etsi patri in bonis quibuscūq; alijs æqualis sit) patre natura minor est ac subditus, honorēq; illi ac reuerentiā eo debet, q; iunior est, & ab eo proceffit, multaq; per eius curā affectus est bona: ita in diuinis esse. qd nō aliud est q; ad blasphemiam Arrii post Origenē ut cūq; proximare: cōtra q; tam uigilāter fidei propugnator Athanasius Dei (ut credimus) spiritu promouētē definiunt dices. Patris & filij & spiritus sancti una est diuinitas, æqualis gloria, cōæterna maiestas, & iterū. In hac trinitate nihil prius aut posterius, nihil maius aut minus. Si dūtaxat Dei filius dixisset, Ego in patre, sum. .i. nō nihil forsan causæ inde præten dere potuisset Iacobus, ut sic loqueretur: At cum subdit, Et pater in me est: omnis profecto tollitur talia suspicādi occasio. & rursum si solum dixisset ipse Dei filius patri suo æterno, Tu mea sunt, q; .i. abs te illa habeo: aucta uideri a quoq; poterat causa, quæ Iacobū dicere quæ certe nō debuit, prouocauit. Cum uero cōtra testificatur christus dices. Et mea omnia tua sunt. Et alibi. Ego & pater unū sumus & in lege Moyſi. Audi Israel. dñs Deus tuus: unus deus est. Quid restat nisi quoniam ex his scdm̄ sanā fidei doctrinā cōfiteretur in æternū dānanda esse, quæ hic firme post Origenē & Arrium Faber resum

Zach. 9
math. 21.

Luc. 19
ioan. 12.

Prouer 35

in simbolo
Athanasij

ioan. 17

ioan. 10
Doure, 6

psit: Porro dicere filium in diuinis ut deus est, patre suum honorare aut recognoscere maiorē: id est filiū semetipsum honorare, & seipso femet asserere maiorē: & iure omnino pari de spiritu sancto: quos scilicet unica est honoris, magnitudinis, & omnium relationibus dem ptis bonorū ratio, id est essentia, deitas, & natura. Vbi cunq; igitur in scriptura noui testamenti cōperiretur sermo quo filius minor patre si gnificeturis firmiter ad eum inq̄tum homo est referatur, & nequaquā ut deus. Alioquin (ut diximus) Arriana restaurator est hæreticos q; secus sapuerit. Porro catholicorū nemo doctorū eiusmodi uerbū christi, Pater maior me est: usq; intorsit ad eum quem hic impie Faber effudit sensum. Et hoc qdem iustissime: qm̄ illum non sustinet qd unū uerū teneret ac psallit ecclesia: In hac trinitate nihil prius aut posterius nihil maius aut minus. Vnde Augustinus. Cum æquales sint pater & filius et spiritus sc̄tus: Filius tñ dicit: Pater maior me est. et. Nō ueni facere uoluntatē meā, sed uoluntatē eius q; misit me. et pater si possibile est, transeat a me calix iste. & Mea doctrina nō est mea, sed eius qui misit me. Sequitur. Ista omnia & alia quæ dixit filius: secundum formam serui quam assumpsit intelligenda & dicta sunt

¶ Et si lex uetus erat unum: non tamen erat ueræ uitis, sed eius quæ a iusticia legis degenerauerat in labruscam.

¶ Cum uera uitis (Iacobo cōfidente) christus sit, q; dixit: Ego sum ut tris ueræ: & pater meus agricola est. Uitis uero q; a legis iustitia degenerasse dicit in labruscā, synagoga fuit. i. ppli Hebræorū collectis. de qua in Esaia. Uinea facta est dilectio meo &c. Sequitur Expectaui ut faceret uuas: fecit autē labruscas, & iteq;. Quid ē quod debui ultra facere uineæ meæ: & non feci? An q; expectaui ut faceret uuas: & fecit labruscas: Cernis haud difficile quo spectet istud Iacobi assertum Lex uetus unū erat, sed non ueræ uitis, &c. perinde est enim ac si diceret. Lex uetus non erat dei: sed populi Iudæorū. unde fit, ut ius nō sit diuinum, sed humanū. quæ oia apertissimā sonant blasphemiam. Certe nobis opus non est hic sudare, ut mōstremus legē illam ueterem, non hominis legem aut humanū ius esse, sed Dei: & q; sit sancta, immaculata, spiritalis, & iusta: cum hoc aperte clament Dei testimonia innumera. Vnde & Apost. Itaq; lex quidē sancta: et mandatū iustum et bonum. et rursum: Scimus enim quia lex spiritalis est. Idē igitur auctor deus est ac lator ueteris et nouæ legis: quem admodū pau

ioan. 14

Parte op. 10
Li. de tr. &
unitate, 2

¶ 20. 173
cap. 15,
Cōsuta.

S

ioan. 15
cap. 5

lus ipse testificatur populo illi Hebræorū dū ait. Multiphariam multiq; modis olim Deus loquens patribus in prophetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio. Nulli itaq; fidelium esse dubium quoquo pacto debet, quin fuerit lex uetus uinum uitis ueræ, id est Christi, nepe illa ipse christus cum patre: & spiritu sancto populo suo angelorū ministerio, ut dixit sanctus protomartyr Stephanus dedit in mote Syna. quis Dei filius tum non esset christus, id est incarnatus: ipsam tamē christū uere dedisse fatendum est. Estq; lex ipsa uetus, uerbum uitæ: eodē Stephano dicente. Hic est scilicet Moyses q̄ fuit in ecclesia in solitudine cū angelo, qui loquebatur ei in monte Syna, & cū patribus nostris: qui accepit uerba uitæ dare nobis. Quoniam autē in superioribus de legis ueteris iustitia, ipsaq; lege multa diximus per quæ & istud omnino reprobatur: non hic plura uolumus loqui.

¶ 20. 175. ¶ Cum palme in uite manet, id est fidelis in christo: hic fert fructū multum. non a se, quia uitam non habet a se: sed a uite & radice uitis. Sequitur. Ideo hic fructus non est palmitis (non enim illius est autor) sed uitis. Stulte igitur fidelis, fidelium operum quæ fidem & charitatem sequuntur, quidpiam sibi attribuat: cum ea soli christo & diuinitati eius tribuenda sint.

¶ 20. 176. ¶ Palmitem uitis multipliciter mori contingit. Nam qui aliquando fide & charitate christo adhæsit, si deficiat charitas, moritur: & magis si fides, & adhuc magis si priuationi fidei infidelitas irrepit. At mortem adauget: si priuationi charitatis innascatur odium.

¶ Confuta. T. ¶ Omnia hic per Iacobū assera superius reuulla habetur, hoc dem pro scilicet si deficiat charitas, palme, id est christianus, moritur: & magis si fides &c. In his autē non semel lapsus est Faber: sed pluries. Et ut illi donemus q̄ (quis sit impossibile simpliciter, unū hominē si ue naturali siue spiritali morte, proprie plus alio mortuū existere: cū utraq; mors indiuisibili cōstat) magis dici possit improprio: quodam tamē sensu, homo mortuus, q̄ deteriora peccata alio habet aut plura: non uidetur tamē quidnā loquatur intelligere Faber dicens: Et magis moritur homo in quo deficit fides: q̄ in quo charitas deficit. Nempe decies in superioribus monstratū est fidē infusam solo actu erroris in fide cui adiecta ē prīnacia deficere seu annihilari: q̄q; nūq̄ ipsa fides in homine deficere potest, quin simul etiā charitas deficiat. Porro ipsa in errore pertinacia, superbix proles est: quæ ex uolunta-

tis deprauatione prodit, estq; noxa capitalis. Dein tenebrose multū tædeput dicens: magis adhuc homo moritur, si priuationi fidei infidelitas irrepit. cū & ex philosophia notū sit nihil nisi a suo destrui cōtrario: & in theologia certū est, ipsam (ut dicimus) infusam fidem p̄ solū actū infidelitatis uel hæresis, id est in fidei pertinacis erroris, deficere: non q̄ actiōe physica id fiat, sed q̄ eiusmodi pertinacia cōmeretur, ut Deus, q̄ author solus infusor, est habitū, illam annihilat fidē. Ignorantia igitur palpabilis (ut sic loquar est: hominē q̄ prius Christo per fidē & charitatē Deo adhærebat, dicere primo quomodo cūq; sub fidei priuatione posse existere, cui priuationi alio p̄ctō infidelitatis adijciat. est siquidē corruptio unius, alterius generatio. Si deniq; existimat Iacobus odiū tantū cōtrariari charitati, q̄a pari modo addit adaugere mortē, si priuationi charitatis accedat odiū: plane delirat: cū in theologia non solum sit, si infusa charitati, q̄ antea uita est repugnare crimē quodcūq;. At de his q̄ speculationē cōcernūt: satis hæc sūto.

¶ Vix potest aliq; in christo manere, nisi uerba christi i ipsō maneat. Proinde simplices hoies in q̄bus uerba christi non manēt, cū euangelium nesciāt, & quid christus mādēt, quomodo possunt in eo manere. ¶ Qui manent in christo & uerba dei in se habent manentia: magna fiducia alios illuminare debent, ut omnes aliq; manere in christo & eius uerba intelligere possint.

¶ Quorsum ferantur hæc Fabri dogmata: non est intelligere opusum, eo sane respiciūt: ut in uernaculum sacrum euangelium uerbum, cætere q; diuina scripture, omnibus idiotis ac uirorū ac mulierum singulis communicentur, quo illas legant, de eis disputent & conserat quali ad perfectionem acquirendam sit illis necessarium, expediens aut conducēs. Et propterea multum seipsum Christianæ rei cōferre iudicauit, optimeq; de ea mereri: si psalterium, euangelium, totumq; nouum testamentum in uulgare funderet. quod superioribus proximis effecit annis, & quidem istud cōtra doctriam quoad hoc rectam gentium poetarum: uerbum scilicet reddendo pro uerbo. ¶ Quæ feliciter autē suis in ea laboribus Meldenis diocesi, alijsq; plurimis christianis profuerit, hic non est opus repetere. tot sane ultimo triennio inde obrepserunt errorum blasphemiarum & scandalorum mala: ut posteaquam super illis informatus fuit quantum oportebat Parisiens. senatus: suo nuperrime decreto statuerit libros eiusmo-

¶ 20. 177

¶ 20. 178

Confuta.
V

di oēs recens uersos & impressos apud sese referuare nulli hoim lice-
re. sed nisi & uitā & oim uellent iacturā facere bonorū, q̄ eos aut eorū
aliquos habere, intra dies octo a proclamationis publico edi-
cto facta tpe, eos ad designatū afferent locum sub firma referuandō
custodia. Quoniā aut scio uiros præclaros aduersus Fabri & similīū
traduccionē ipsas in uernaculum scripsisse nihil hic dicere me oportet,
sufficit mihi ut ipse Faber & quicq; alij nouerit q̄tum ille aberraret,
innuens esse simplicibus cōducibile ut meliores efficiat̄ur, notitiam
habere euangelij, immo & necessariū: quasi non possint in charitate,
humilitate, cæterisq; uirtutibus, q̄tum uolunt, illud ignorantes p̄ce-
re. Longe secus profecto existimauit beati Hieronymus & Aug.
q̄ in sanctis heremitis omnino summos uirtutū gradus cō-
pererat. Hinc & suis dicebat B. Franciscus. Fratres, q̄ literas nescit,
non curet; q̄ uero nescit, operari dicat. & ipse August. sermone uno
de laude charitatis ait. Ille tenet & quod patet, & qd̄ latet in diuinis
sermōibus: q̄ charitatem seruat in moribus. Audiens aut a sc̄to Sim-
pliciano admirādas patrē Aegypti ūtutes suis ac sibi dixit. Ecce sim-
plices & idiotæ rapiūt celos. Nos aut cum nostris scientiis ad inferna
demergimur. His lectis p̄pēdat Iacobus, an melior sit ipse factus
p̄ euangelij & aliarū diuinæ legis scripturas; peritiā: q̄a forsan si iusta
sele rōne consideret; uidebit sibi bonū fuisse si minus de eis nouisset.

Parte op. 10.

120. 179

120. 180.

120 p. 181

Confuta.
X

Discipuli Christi ex se nihil possunt, sed præceptor p̄tin eis & uo-
luntas patris. Possunt enī discipuli qd̄ magister infundit eis; uel potius
magister omnia potest in eis, etiā in se semp̄ plura possit q̄ in eis.

Quos discipulos diligit Christus; nunqd̄ qui ex literatura sunt do-
cti; nō crediderim, sed q̄ a deo, sicut & ipse: etiam si literas calleant.

Doctrina quæ a Christi discipulo est, non inflat, q̄a imitatur discipu-
lum, sed nō perfecte humiliat; At uero quæ a Christo; nullo modo
inflat et perfecte humiliat; & hos discipulos sic magister ipsorum di-
ligit Christus, sicut Christum pater, qui est magister eius.

Omnia hæc erronea esse in præcedentibus docuimus, quoad primo
p̄ Iacobum præsentia. In his uero quæ adjacent, id loco priore nō exi-
stimo probandum; scilicet Christum plus semper in se posse q̄ in A-
postolis possit, id est per Apostolos; immo uti sonat simpliciter hære-
ticum pronuncio, quoniā euidenter sit deum nunc se solo nonnulla
posse efficere quæ per creaturæ suæ ministeriū utens nō possit. quan-

do igitur in fide certum est Deum qualibet creatura posse pro bene-
placito uti, cum non sit qui eius ualeat resistere uolūtati: dicat nobis
nouus theologus Faber quæ nā sunt quæ possit Christus aut deus p̄
se, quæ nō possit ministerio suæ creaturæ usus. Præterea Iacobus p̄
præ dicat hic mundo Christum discipulos nō diligere qui ex literatu-
ra sunt docti: nos doceat, quæ sumus, per quem modū Deus eū dili-
gere potuit cum omni literatura sunt docti: nos doceat, quæ sumus,
per quem modū Deus eum diligere potuit cum omni literatura nō
solum edoctus esset usq; ad summū, uerū & sese gloriatus fuerat libe-
rales pene artes on nes studiosos quosq; instruxisse, quādo uti Chri-
sti Apostolus diuinis cœpit orbem terrarū docere scripturas. Quis
hæc eius non potius rideat dogmata, q̄ disceptatione iudicet dignat̄
Quod insuper adiecit dicens doctrinam quæ est a Christi discipulo
non inflare, licet non perfecte humiliat: eam uero quæ a Christo est
nullo modo inflare; iuis manifeste contrariatur uotis. Porro uel disci-
puli doctrina est non illius, sed præceptoris Christi, sicut ille de sua di-
cebat, Doctrina mea non est mea: aut non est Christi, sed tm̄ huma-
na, utrumuis dicat non substitit Fabri dictū, quia ipse humanam oēm
execratur scientiam. item q̄ docet quod humanum est, eo dici nō pos-
test Christi discipulus. Vnde q̄ sit assertū illud insipientis, uel in se pos-
set cognoscere scriptor. Quid enim turgidius q̄ propriū præferre sen-
sum omnium sententiæ doctorū, q̄ putare ecclesiam matrem in mul-
tis errare, & eam redarguendo inceslere, nihil uniuersalibus eius de-
ferre canonibus, apostolicæ contemnerē sedis decreta, & pro nihilo
habere, quæq; ecclesiæ eiusdem prima post Apostolos lumina adiu-
uante Dei spū illi tradiderunt: magis uelle ad hæreticorū traditiones
recurere, ut quasi tantū noua docere uideretur, q̄ patrum q̄ probati
sunt sequi uestigia. Quærimus item ab Iacobo dicente q̄ Christi do-
ctrina nullo modo inflat: unde contra Deū inflatus est Lucifer cum
sibi adherentibus peruersis angelis; quando enim inflari, id est sup-
bire cœperunt, nullam habebant scientiā, nisi quā diuinitus accepe-
rant. Vnde item superbiendi occasione inuenerunt hæresiarchæ
Basilides, Valentinus, Marcion, Sabellius, Manichæus, Origenes,
Arius, cæteriq; oēs: a notitia profecto sacratissima theologiæ: qua
cum se præ cæteris uiderent imbutos, uanitate inebriati nescierunt
disciplina humilitatis humiliter uti, & ita euanerūt in cogitationibus

fuis, & se credentes super alios sapientes plus omnibus stulti facti sunt. quod utinam non acciderit huius nostri seculi nouis modis per linguas scilicet & rhetoricam summa diuinae legis arcana tractantibus: qui omnia subiudicat se uberius ceteris ac purius illa tradidisse ecclesiae, quam per patres eorum antea fuerint explanata.

1200. 182
Ca. 16

¶ De filij Dei generatione si locuti sunt prophetae, aut homines Deo astanti: eam spiritus intelligebat in ipsis, & haec in eis intelligentia maior erat quam homo intelligere possit. Si quis eam intelligere uelit, poscat id a spiritu: ut ipse non sit qui intelligat, sed Deus in ipso.

Confuta.

¶ Ista in superioribus reuulsa sunt, quae nimis non paucas in sese claudunt absurditates ac repugnantias: quae cuiuslibet perito primo facili intuitu possunt esse obuia.

1200. 183.

¶ Vadit filius ad patrem: sed sine modo, stultum est autem modum quaerere: ubi non est modus, & qui hoc credunt et non intelligunt: hi uere credunt.

Confuta.
Z

¶ De non modo quem fabricat ubi uult Faber, modum facit uera sine modo. Si enim sacros audire uoluisse ecclesiae doctores, et quos aspiciunt scholasticos: cum intelligere quantum uiatori necesse est, haud difficile fecissent: Christo ascendisse ad patrem modo proprio, ac tali statui conuenienti, utpote qui non ascendebat ad patrem secundum id quo patri aequalis erat: sed secundum serui formam, modo. Si cuiuslibet glorificato proprio est corpori: hoc quippe Augustinus, et omnes docent probati doctores. Stultum est autem in Iacobo putare donum intellectus fidei refragari: quod descendere uideatur dum ait. Qui ascendit in Christum mysterium ad patrem credunt & non intelligunt: hi uere credit. cui contra eadem respondeo. Quo quod mortalis homo illud intelligit lucidius: eo firmiter credit ac sincerius, non enim intelligendi ratio fidei uim tollit ac meritum, sed adaugeat: ali quoque non redarguisset Christus Apostolos & discipulos, quod tam hebetes forent ut intelligere negrent quae eos intelligere uolebat. In crepantibus, eos super hoc, dicebat illis. Adhuc & uos sine intellectu estis, intelligitis quia omne quod in os intrat, in uentre uadit, &c. Item alibi quibusdam enarratis parabolis, interrogauit apostolos dominus dicens. Intellexistis haec oia? dicunt ei. Etiam. Unde non propterea non amplius ambulabant in fide apostoli dum mortales uixerunt: quod Christus aperuerat illis sensum ut intelligerent scripturas. Porro Apostoli Paulus pro se ac ceteris quibuslibet confessus est: dicens Corinthiis. Ex parte enim cognoscimus; & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod profectum est,

mat. 15.

Matth. 13

Luc. 24.

scilicet clara dei uiso in gloria: euacuabitur quod ex parte est. si diuino inuadens cognitio. & paulopost. Videmus nunc per speculum in aenigmate: hoc est per fidem, quae est speranda: substantia rerum, argumentum non apparentium. Insipientissime igitur aseruit Faber: uerius aut profectius hominem Christianum fidei mysteria credere, si ea non intelligat, quam uoluntas nostra prona est ad malum: sed in uoluntate si intelligat illa, tate Dei pacem est habitura, si id solum uelit quod Deus ultimo profectius si nihil uelit, sed Deus in nobis.

Ad. Hebr. 11.

1200. 184

Confuta.

¶ Hoc reprobum esse iam saepius ostendimus.

¶ Cum haec nomenclatura sanctissimum, beatissimum, & ceterae id genus, per eminentiam uni soli conueniant: satius esset nulli illas tribuere creaturae, ne incommunicatum nomen quodcumque quod soli Deo debetur: ulli quodcumque perfectae tribuatur creaturae. quia id profectum est idolatriam committere, quod & nimis ad creaturam sacere solet asseclus: quem neque uirgo, neque angelus, neque spiritus iustorum a nobis requirunt, neque huiusmodi nomina: immo illis offenduntur.

1200. 185.

¶ En uidetis quanto semper uratur Iacobus zelo, ut praecognita soli sua opinione debita Deo, illi salua sint et propria remaneant. et aduertere ille non potuit, quod in his mera superstitioe eum captiuum detinet callidus et uermane salutis inimicus. Si enim in creaturis secundum uirtute comparandi gradus ille summus non uere est: neque etiam erit primus. At cum sua gratia recipiat Faber in creaturis sanctitate esse, pietate, ac beatitudine, quae aliud non sunt quam aui uirtutum cumulus, iure adigitur faceri, et medijs uere esse uirtutum in homine gradum, et summum. Non enim est sanctitas aequalis, (uerbi causa) in paruulis quam baptizati mox obtinent in Lino, Cleto, Clemente: et Petro, Paulo, ac Ioanne. Primorum igitur sanctitas simpliciter magna: aliorum maior: et maxima tertiorum. Si profecto non ita foret sentiendum: non dixisset Christus. Inter natos mulierum non surrexit maior Iohanne Baptista. Qui uero minor est in caelo: maior est illo: ceterae dicat Faber: si contra Dei iniuriam superlatiuus sanctitatis gradus nulli possit tribui praeter Deum: Qui autem illum creaturae quantumlibet perfectae coequat, et Deum si offendit et illa, ac pro modo idolariae scelus admittit, ut ipse docet: Quis poterit saluus fieri: cum sancti ecclesiae doctores Cyprianus martyr, Ambr. Hierony. Augustinus, Gregorius, ceterique sublequentes: non modo beati Petri successores, id est Romae pontifices ac in partem, illis dignetur nomenclaturis: sed et semetipsos, uti in eorum passim

Confuta.
A

mat. 11

Cap. ul. i. De
opere x.

uidere licet epistolis. Et certe Augustinus ipse sorore suā uiduā in-
struens, libro de uita christiana, eā sanctissimā uocat: q̄ nihilominus
ut in uirtute proficiat, instantius monet ac hortatur. Opus præterea
est Iacobū q̄ hanc de noīe questione tā scrupulose promouit: cōfite-
ri: paris esse criminis superlatiuū sanctitatis, pietatis, & beatitudinis
gradū creaturæ cōmunicare, q̄ uni Deo illud cōpetit, p̄p̄riūq; illius
est: & ipsi gradū infimū, id est positiuū. Aequale enī piculū esse de-
bet: si q̄s a deo femoueat q̄ illius est & tribuat creaturæ, aut deo q̄
creaturæ soli cōgruat impendat. Si ergo peccat q̄ creaturā sanctissi-
mā uocat, q̄ sola diuinitas sit sanctissima: peccare uidē cōuincitur, q̄
trinitatē ipsam sanctā noīat, q̄ summū illi aufert gradū & infimū solu
tribuit. At cū ore ueritatis q̄ christus est, deitati cōmunicatū sit san-
ctitatis nomē in ipso gradu infimo: cū ait Pater sancte, serua eos. s. di-
scipulos quos dedisti mihi in noīe tuo. & rursum cuidā ait. Quid me
interrogas de bono: unus est bonus Deus. & itez. Estote ergo uos
perfecti: sicut pater uester cœlestis perfectus est. Itē: Perfectus autem
omnis erit: si sit sicut magister eius. Et summus autor e spiritū sancto
cōmunicatus creaturis inuenitur gradus, ut est illud, puerbioꝝ. Sur-
reuerunt filij eius, scilicet ecclēse uel sanctæ Dei genitricis: & beatissi-
mā prædicauerunt. & illud. Viderūt eā filia: Sion: & beatissimā præ-
dicauerūt. In Leuitico autē dicitur. Vocabitis hunc diē celeberrimū
& sanctissimū. & rursum. Dies primus uocabitur celeberrimus atq;
sanctissimus. & in sapiente. Imperātes in presenti populo, & uirtute
prudētia populis, sanctissima uerba. Q̄ inq; de sanctitudine & be-
atitudine uel p̄fectione, prout deo cōpetūt, & prout creaturæ (neq;
eni eadē hoc fieri pōt ratio) Deus in scripturis promiscue uti uoluit
nunc infimo. i. posit uo gradu, nūc superlatiuo: q̄s nō Fabri succen-
seat singularitati, exhiberet; id genus dogmata potius q̄ tractet.

¶ 20. 136.

¶ In hoc mūdo natura diuino auxilio adiuta diligere possumus deū:
sed hæc dilectio nondum unum facit, possumus & infusa gratia: &
hæc altior est. altissima autem est: cum spiritus dei amat in nobis, &
non agimus, sed diuinum patimur (ut sic dicam) amationem: & hæc
maximē unum facit cum deo.

¶ 20. 137

¶ Pari modo cum uolumus natura: hæc uoluntas unum non facit
cum gratia altior est hæc uoluntas. Cum autem non nos sed Deus
uult in nobis: hæc uoluntas altissima est, & maxime unum facit.

Ioan. 17
Mat. 19
Math. 5
Luc. 6.

Cap. ul. i.

Cantic. 6,
cui. 23

Eccle. 44

¶ Similiter natura, gratia, et diuine supra naturam et gratiam uiui-
mus: et hoc ultimum maxime unum facit, et hæc sola est uita æter-
na quæ si est æterna: ergo uita uiuimus quæ est deus.

¶ 20. 138

¶ Absorpta est ergo tunc uita nostra in deo, et uiuit deus in nobis:
et nostra uita cū uita dei cōmutamus, et uoluntatē et dilectiōem no-
strā cū dei uoluntate et dilectiōe. Accipit enī nostrā dilectiōne uolun-
tatē ac uita: et dat nobis suam: et sic unū cū deo efficiunt, ut pater et

¶ 20. 139

¶ Si id cōcedatur, q̄. s. nostrū esse est dei esse, ita ut filius unū sunt
deus oīa sit in omnibus: sic et uita et in oibus uita, et charitas dei in
oibus charitas, et uoluntas dei in omnibus uoluntas: nō semp tamen
diuina natura dici potest illos: natura, ut patris et filij semper: sed tū
solum, cū absorbētur, et unū cū deo efficiuntur illa superintelligibili
unione: quæ si intelligatur: Deus est q̄ intelligit, non homines.

¶ 20. 190.

¶ Hæc est optima et felicissima operatio, qua homines credūtur be-
ati: nō agēdo, sed diuina patiendo. Porro ex dilectiōe quæ est scdm
naturā dei tractu adiutā: trāsumus ad eam quæ scdm gratiā. ex hac
ad diuinam atq; absolutam. et sic dicendū de uoluntate et uita.

¶ 20. 191.

¶ Dilectiōne uoluntatē et uitam, quæ sunt secundū naturā: habet
enī quos catechuminos appellant. Illas quæ scdm gratiam: generatū
Illas autem quæ secundum diuinitatem: uita sequens perficit.

¶ 20. 192

¶ Et si uno in loco inter hæc quæ annotauimus scripserit: Faber, nos
nō posse unū cum deo esse essentia et natura: sicut sunt pater, filius,
et spiritus sc̄tus: sunt tñ hæc ab eo deprōpta, multipharia redarguen-
da: enī ex sæpius iā dictis prius cōstat, quoad præcipuū qd in his scri-
ptor præ tendit: uidelicet nō esse hominis, quæ in eo maiora bona fi-
unt, et similia. Quæ autē in specie hic finxit triplicē dilectiōis, uolun-
tatē et uitæ in homine differentiā: uidelicet nature dei gratia adiute
primā, alterā gratiæ aut charitatis, & terciā diuinā: Fabre cōmentū
est, nisi forsā istud e libro cuiusdam illiterati Germani, i scripti deor-
nati sp̄ualium nuptiarū, sibi cōparauerit. In quo, qdē lib. multa istius
modi conscripta esse, fideles posterorū literæ docent: quæ olim coar-
guta et reprobata merito fuere. In superioribus quidem satis existi-
mo monstratū, hominē infusa charitate deum aut proximum absq;
proprio diligere nō posse. Impliare quoq; cōtradictiōne: per actū
actūq; anīe potentias immutari, qui non sit opus eiusdem. Dicere
enī super nos super naturā et gratiam diuine uiuere, merum est Fabri

Confuta.
B

sonniū: quemadmodū & alia fere quæ ipse addit. Quid est enī nisi insana blasphemia, dicere Deum uitā suā uoluntatē & dilectionē cū nostris cōmutare, q̄q̄ nostras accipiat, & suas nobis dat? &c. Absit preterea ut creaturæ unū cum deo esse dicantur: sicut pater & filius unū sunt. nēpe de patre & seipso christus dixit. Ego & pater unū sumus. Pro membris autē suis orans. Serua (inquit) eos pater san cte in nomine tuo, ut sint unū sicut & nos. Vbi dicit Augustinus. Nō ait, ut sint nobiscū unū, aut at simus nūq̄ ipsi & nos: sed ait ut sint unū, sicut & nos ipsi. utiq̄ in natura sua sint unū: sicut & nos in nostra unū sumus. qd̄ procul dubio uerū nō diceret: nisi secundum hoc diceret, q̄ eiuſdē naturæ filius est cuius & pater. sic ille. Quō itē aures eruditōrū piæ audire citra indignationē ualent: q̄ diuina natura, creaturarum sit natura: nō semp̄ sed tū cū absorbeantur, & unū cū deo efficiuntur. Quis enī deus electis suis seipsum det in premiū ad fructū: haudquāq̄ tñ eiuſmodi locutiones admittunt sacri doctores, aut theologia schola, ut. s. dicatur: natura diuina, creaturæ etiā beatæ natura est. Quāquidē apertā istud blasphemīā resonat. Si enī dei & creaturæ eadē est natura: creatura deus est, & cōtra. qd̄ quale sit, quis non uidet fidelium? Nec est ut hic nobis reponat nouus theologus iste, intelligibiles uniones. si enī tales sunt: cur præsumit qd̄ nō capit eloquit? Quā pulchre tandē sanctitatis gradus cōpegit dicēs, nos ex dilectione quæ est scdm̄ naturā dei tractū adiutā transire &c. & q̄ primā habent catechumini, alterā baptizati: tertiā uero non est ausus uiatoribus donare, neq̄ etiā illis negare uoluit, sed ait eā in sequenti uitā perfici. Somnia sunt uana, oīa hæc. Idē enī profus est dilectionē elicitā esse a natura dei tractū, aut grā adiutā: & eē secundā gratiā, aut diuinā. Porro nō trahit uoluntatē aut adiutā deus, ut diligit aliud uel aliter q̄ iustū est & q̄ sua lege preceperit, dicens. Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo. &c. & proximū tuum sicut teipsum. Et q̄cquid garrat hic Faber, sic diligere est diuise diligere: nec aliud aut alio modo in gloria diligunt sancti. Alioquin nō uere dixisset Apl̄s. Charitas nunq̄ excidit. i. neq̄ quo ad habitū, neq̄ quoad actū. Siue (inquit) prophetiæ euacuabuntur, siue linguæ cessabunt, siue scientia destruetur: nunq̄ tñ charitas excidit. Vnde hæc preclare & paucis attingit Augustinus dicēs. Faciūt hoies uoluntatē suā, nō dei: q̄n faciunt quod uolunt, nō qd̄ iubet deus. Quī autē ita faciūt qd̄ uolunt, ut tñ sequitur uolūtātē dei, non faciunt uoluntatē suam, quis quod uo

iohan 10
iohan, 17

1. Tim. 6

Deute, 6
Leui, 9
Mat. 22.

1. Cor. 14

Tracta. 19
sup iohan.

lant, faciant. Hæc ille. Indigna igitur sunt hic per Iacobum excogitata, quæ chartas occupent.

¶ Multa uerba prophetarū transferunt, & irrita iam facta sunt: ut ea quæ ueterem legem ut uetrem concernebant. uerba autem Christi quæcunq̄ locutus est: nunquam cadent: nunquam irrita fient.

¶ Non tantū est istud Iacobi assertum irritū, hoc est non ratum: sed uanum: sed absolute contrariū scripturæ. Porro quæcunq̄ sunt propheta locuti, nō sua ut sua, uerba fuerūt: sed dei, q̄ iureiurando multiplici hominī testificatus est quoniam nullum suorū omniū uerborū siue testamenti ueteris, siue noui iritum manebit, id est inefficax, inane, seu inexpletū. Non prophanabo (inquit) testamentum meū: & quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita. Labia autem dei nō incongrue duo dicuntur: propter geminum eius testamentū. In unū uerbum autem de ueteri christus loquēs. Nolite (inquit) putare quoniam ueni soluere legem aut prophetas: nō ueni soluere legē, sed adimplere. Amen quippe dico uobis donec transeat cœlum & terra: ita unū aut unus apex non præteribit a lege, donec omnia fiant. & a libi. Facilius (ait) est cœlum & terrā præterire: q̄ de lege unum apicē & itez. Necessē est (inquit) impleri oīa quæ scripta sunt in lege Moysi, & prophetis, & psalmis de me. Intellegat igitur Faber, irrita facta fuisse quelibet prophetarū uerba, minime dicendū. non enī irritū red dicitur qd̄ suā plene uim sortitur. qd̄ perficitur & adimpletur. Alioquin nihil ratū & solidū aut efficax uel firmū hoc in corruptibili mūdo inuenietur, ubi oīa q̄busdā subiecta sunt transmutatōibus. Quā si uelit Iacobus solum dicere: ideo multa prophetarū uerba transiisse & irrita esse facta: q̄ iā exhibita fuisse quæ significabāt, ut grā exempli, illa per quæ ritus immolationis agni dederat per Moysen dñs, & iugis sacrificij ac cæterorū, significabant quippe ista quā in cruce facturus tunc erat de seipso Christus immolationē: & q̄ instituturus erat diuinum corpus & sanguinis sui sacramētum. et quā res ipsa et ueritas per eiuſmodi præfigurata signa ac prophetæ uerba, olim facta atq̄ exhibita fuit: merito ipsa Moysi uerba transiisse et irrita esse dicuntur. Bñ q̄dem ac optime. Cæterū in eo illaqueatus & confictus Faber manet: qd̄ secutus addidit ingens. Verba autē Christi quæcunq̄ locutus est: nunq̄ cadēt neq̄ irrita fiēt. Multa nempe locutus est Christus: q̄ scdm̄ eā intelligētū oīno cecidisse & irrita eē, nec est cōfiteri Iacobū

cap. 18.

Consuta.
D

Plal. 88

Luc. 16.

Num. 28

Luc. 18.
Mat. 26.
Marci. 14.

iohan. 15

cuiusmodi sunt hæc in Matthæo. Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hois tradetur principibus sacerdoti & scribis. & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illud: dū & flagellandū, & crucifigendū; & tertia die resurget. In Luca uero sic de eodē dicitur. Consummabunt oia quæ scripta sunt per prophetas de filio hois: tradetur enim gentibus &c. ut in Matthæo. Item & hæc. Vnus uestrum me traditurus est, q̄ manducat mecum: & Oēs uos scandalizabi mi in meis ista nocte. & Petro. Amē dico tibi, q̄ tu hodie in hac nocte prius q̄ his gallus uocē dederit, me es negaturus. & similibus. Cum uenerit aut̄ paraclytus quē ego mittā uobis a patre: ille testimonium perhibebit de me, & uos testimonium perhibebitis. Sunt aut̄ in euāgelicis literis & ap̄licis actibus consimilia nō pauca quæ erant, pp̄phetiæ de futuro, eadē oīno prædicentes quæ p̄ legis ueteris prophetarū prædicta fuerant uerba, seu p̄ illud Christi ex Luca nunc citatū constat: quo dixit: Cōsummabunt oia quæ scripta sunt p̄ prophetas de filio hois: &c. Quā aut̄ oia quæ p̄nunciauit in præmissis uerbis Christus, exhibita fuere, neq̄ eorū in natura quidq̄ restat agendū: manifestum relinquitur, aut q̄ nulla prorsus uerba prophetarū trāsiuerūt, aut irrita fuere facta: uel eodem iure, de plurimis Christi uerbis idē omnino erit cōcedendū, unde fit ut Iacobi dicta: somnia quædam dici mereantur, potius q̄ solida fidei documenta

1p̄ 20. 193

Confuta.

Zachar. 13
Esa. 53
Psal. 69

Quæcunq̄ passus est dñs in mūdo: nō tanq̄ ab hoibus accepta passus est, sed tanq̄ a deo: acceptata qdē obœdia ipsius, pœnis, & patiētia p̄ satisfactiōe ois inobœdiētæ, debitæ pœnæ, & impatiētæ aliorū. Quæ Christi ut hois & redemptoris mundi obœdiam, pœnas & patiētiam, pro ois inobœdiētæ, debitæ pœnæ, & impatiētæ aliorū: satisfactiōe acceptauerit deus, sic q̄ nō sint pro peccatis suis Christiani ad uulteriores deuincti exoluendas pœnas, ut & hic antea crebro præsumpsit Faber scribere hæreticum plane esse, sæpius iam est mōstratum. Quis aut̄ fidelium in theologia utcunq̄ eruditōrū, legere citra animi tristitiā potuit quod præmissi dicēs. Quæcunq̄ in mūdo Christus passus est, nō tanq̄ ab hoibus est passus, sed tanq̄ a deo, qd̄ tamē sese putauit habere ex Zachariæ pp̄hetæ uerbo. Percute pastorē id est pcuties. &c. & ex illo. Propter scelus populi mei percussit eū. atq̄ illo psalmi. Quoniam quē percussisti: psecuti sunt &c. Et nō uidit hō q̄ acros dedignatus est perlegere doctores, ut posset per eos a deo p̄be

instrui: oia hæc & consimilia nō præceptiue dicta a deo p̄ prophetas esse, uerū quod futurū erat ex permissione fuisse prænūciatum. Quō enim unū eundēq̄ actum præciperet deus fieri & prohiberi? In fine aut̄ certum est deū cuiuscunq̄ inducētis mortē, prohibuisse, dū ait. Nō occides. & rursum. Nō facies qd̄ iniquū est, nec iniuste iudicabis. Christum aut̄ iniustissime & per inuidiā peremptū fuisse: nullus nisi q̄ infidelis est, ambigit. Sitatq̄ a Deo tanq̄ a deo illata Christo fuerit quæcunq̄ in passione & morte sustinuit: Deus homicida fuit, & innocentium oppressor cruciētis. qd̄ sane quæ affirmare infans ita bla phemia: ex Iacobi tñ theologia istud recte colligitur, qua ait. Quæcunq̄ passus est dñs in mūdo: non tanq̄ ab hoibus accepta passus est, sed tanq̄ a Deo. Ex his præterea fit, ut hoies qui Christi procurare mortem & intulerunt hoc agentes haud peccauerint: quod enim p̄ hoīem fit, & non est eius opus ut homo est, hoc est non ex eius electiōe ac arbitrio procedit: nequaquā illi uel ad laudē & premiū deputari potest, uel uitii & commertū. At quō coherent hæc Iacobi asserta cū scripturæ ueritate: quæ quoad rem hanc nō aliam clamare uidentur: q̄ proditoris Iudæ, & laceratorū, Pharisæorū, & cæterorū oim, q̄ in Christi innocentissimi cōspirauerant necem, iniquitatem, inuidiam, & scelera alia, propter q̄ & locū eorū & gentē Deus iusto suo disp̄didit iudicio. Tenebrosissime igitur in hoc aberrat nouus theologus Faber, nec immerito qdem, ut qui doceri a patribus indignū duxit. Porro si Augustinū & alios ecclēsiæ doctores cōsuluerit: docuissent eū quemadmodū rite fiat, q̄ quis a deo præceptū esset Christo ut hoī, q̄ pro gn̄is humani redemptionis fortiter ac patiēter sustineret, quæcunq̄ inferri per tyrannos, p̄ sceleratos, & diaboli eiusdēq̄ membra illi cōtingeret: sic ipse declarauit dicēs: Sicut mandatum dedit mihi pater: sic facio. simile aut̄ cuiuslibet Christiano mandatur. nisi hilofecius cuiuslibet hoīem ex toto prohibet Deus: ne alterq̄ lædatur dicēs in Exodo: Insonentem & iustū nō occides. Hinc tam uarie cū ipso proditore suo Iuda egit, ut illi a dānabili reuocaret proposito. Vidissetq̄ modū, quo diuina sapiā in uorū uolum electorū: cōuertit etiā immania peruersorū facinora. Quæcunq̄ igitur in mūdo passus est, Christus a sceleratissimi quidem proprie illa oia Christo fuere illata. Quō enim eorū quæ hoibus cunctis Christo irrogare prohibebat Deus, q̄ non

G
Exo. 29
Leuitici, 19.

H

iohan. 14.
cap. 27

Mm

nisi iniustissime inferri poterat, aliter aut ipsi deus dici posset, nisi eo quo & hoies alia finit scelera perpetrare: quod iccirco permittit iue ille facere dicitur, quoniam licet ne illa fiant preceptiua lege prohibe at: auctores tamen (cu possent absolute si uellet operari) peruersi no in pedis, propter eis concessam arbitrii libertate. Maluit enim (ut in su perioribus monstratum est) de malis bona in electoꝝ suoz utilitate elicere, q̄ mala nulla fieri sinere . In his aut̄ quæ sunt pessime p lacobum concinnata, non ponit calamum: sed addit quæ sequuntur.

¶ 20. 196 ¶ Iob non attendebat ad Sathanā qui ma' a illi irrogabat: q̄ is re uera non erat nisi instrumentū, & ut uirga in manu eruditoris: neq; enim

¶ 20. 197 ¶ Si attendis patientes & tribulatos (deo nolēte id potuisset, æquanimiter propter Deū flagella ferentes: ut plurimū Dei uolūtas est & permissio. Si aut̄ tribulantes: permissio est, & p̄ sepe non est Dei uolūtas. Nam hi mala uoluntate id faciunt: illi autem bona uo

¶ 20. 198. ¶ Si ex parte utroꝝq; contingit esse bonā (iustate patiuntur. Deo & propter deū uoluntate: & hi bene affligunt, & illi bene affliguntur. & est Dei ex parte utroꝝq; permissio & uolūtas.

¶ Confuta. ¶ Magis ardua hæc profecto erant: q̄ sua posset theologia sic resolve re Faber, ut nō relinqueret ingetus studioso lectori scrupulus. Quādogdem diuinae uoluntatis rōnes, uel in se uel in signis ad liquidum ita explicare, ut explicandū nihil restet: difficillimū existimō. & hanc ob rem nō patitur desiderata breuitas, ut horū inquisitioni iam incubamus. Sat nobis in tam absurda quæstione fuerit, si paucis aperiamus quæ mala nos habent in his Iacobi sermonibus. In primis igitur asserimus falsum omnino esse, dicere Iob non attendisse ad Sathanā torquentē. Sciebat enim sanctus uir tortorem illum pro sua tyrannide ad hoc artibus uniuersis cōtendere, ut non mō rem oēm eius pderet temporaria, sed & aiām. Id enim erat quod uenabatur hō ille peccati, quod non credendus est sanctus dei ppheta Iob nescisse, unde & ab illo hoste maxime sibi cauebat. Quod deinde asserit Iacobus dicens, Is scilicet Sathanas re uera nō erat nisi instrumentū, & ut uirga in manu eruditoris: ex plana historię constat litera falsum . Porro sic in ea legimus. Respondens dno Sathan ait. Nunqd frustra Iob timet deū & c. Sequitur. Sed extendē paululū manū tuam, & tange cuncta q̄ p̄ol fidet: nisi in facie benedixerit tibi. hoc est fractus aduersitate cōtra te murmurabit tibi maledicendo. Et itē dixit dno Sathan. Mitte manū

tuā & tange os eius & carnē: & tunc uidebis q̄ in facie benedicat tibi, id est maledicat, aiām. suā noxa capitali cōficiendo . Propter has aut̄ Sathanæ sollicitationes dñs dixit illi. Tu cōmouisti me aduersus eū. s. Iob, ut affligerē eū frustra: id est ut te eū affligere pmitterē. sed hoc frustra pro tuis uotis, q̄, s. sua patientia tuā supauit crudelitate. Hæc in Iob cōtextū habentur. Nōne aut̄ officia ista siue potius male

ficia esse pnt instrumentū, qd. s. pro Fabri principijs mouetur, nō mouet, patitur non agit. Vbi, quæso, inuenit ille calamū (uerbi cā: sicut ipse a tibi pro exēpio calamū ponit) scriptorē ut scribat prouocantē? Neq; q̄ sane instrumentū causæ eē pōt, ut sollicitet principalē: q̄ sic moueret. Sathanæ aut̄ dñs dixit. Tu aut̄ cōmouisti me aduersus Iob. & c. Vnde colligitur euidenter, q̄ cā præcipua afflictionū Iob fuerit demōn, Deus uero solū permissua, quū inde patietia pro oibus exemplū parauerit, ipsi Iob grām suam in oibus ad uictoriā cōferendo. Præterea & plane intentōi literæ dissonū est asserere, Sathanā ipsūm ut uirgā fuisse in manu eruditoris. Porro neq; Iob eruditōe opus habebat noua, neq; castigatōe. Erudit̄ em̄ qui est insipies, & q̄ petulans est uirga corripitur, ut uel sinistra agere desinat, aut pro gestus pperā cōmeritas det pro iustitiæ legib; p̄enas. Qui ergo sapientissimus est cæteros oēs instruens: eruditōe nō indiget. q̄ prauū nihil admittit: cur corripetur: q̄ oim uirtutū diuitijs locuples est: flagello ne lasciuat nime habet opus. Hmōi aut̄ sanctus propheta Iob erat: dno illi testimonij phibente his ad Sathanā uerbis. Nunqd cōsiderasti seruū meū Iob, q̄ non sit ei filius in terra: hō simplex & reclus, ac timēs Deū, & recedēs a malō: Oibus aut̄ Iob armentis, cæterisq; externis bonis (Sathana autore) p̄ditis, una cū charissimis pignorib; qm̄ inde auctōr uirtute esset effectus ac meritis: cū id egerit ferret maloz oim auctor dæmō, alijs & uehemētioribus cupiens illū adoriri machinis, rorsum affuisse legitur dno, cui (cui iā antea dū ipaliter omnī ex pte florebat Iob) eo q̄ præscriptus est repetito sermōe, uidelicet, Nunqd cōsiderasti seruū meū Iob? & c. adiecit dominus & dixit. & adhuc retinens innocentiam, Tu aut̄ cōmouisti me aduersus eū, & c. Per hæc (quæ ex sacra historię litera, clarissima uidentur) euidēt̄ elucet: beatū Iob neq; eguisse eruditore nouo, neq; uirgā cōmetuisse: Arbitrariū igitur oino est & scripturæ dissentaneum quod Faber scriptis, Sathanā ut uirgā fuisse in manu eruditoris: quod uero pro horum causa